

Diagnosi de la prostitució a la Catalunya Central

(comarques de
l'Anoia, Bages i
Osona)

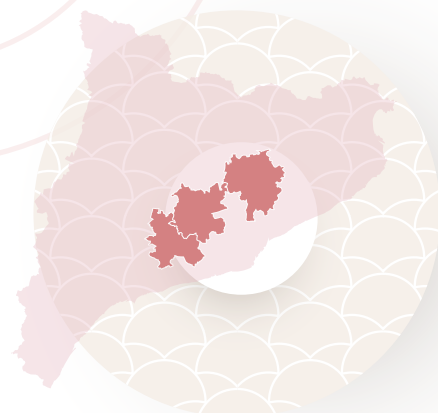
DONES AMB
EMPENTA

Autores informe

Sandra Ezquerria Samper
Càtedra UNESCO: Dones, Desenvolupament i Cultures-Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (UVic- UCC)

Marta Venceslao Pueyo
Grup de Recerca sobre Exclusió i Control Social, GRECS-Universitat de Barcelona (UB)

Equip d'investigació

Sandra Ezquerria Samper (Co-IP)

Organització educativa, científica i cultural de Nacions Unides

Càtedra UNESCO "Dones, desenvolupament i cultures" Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya Universitat de Barcelona

Marta Venceslao Pueyo (Co-IP)

GRECS

Grup de Recerca sobre Exclusió i Control Socials

Sònia Fernández Cuadros
Margarida Fité Girvés

DONES AMB EMPENTA

DONES AMB EMPENTA

Febrer 2020

ISBN 978-84-121696-2-1

Amb el finançament

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Pacto de Estado
contra la violència de gènere

Disseny i maquetació

Jordi Magaña
www.jordimagana.com

índex

PREÀMBUL	4
INTRODUCCIÓ	5
<i>Primera Part: Metodologia</i>	8
1. METODOLOGIA	9
<i>Segona Part: Anàlisi de la situació de la prostitució a la Catalunya Central (Comarques de l'Anoia, Bages i Osona)</i>	12
2. PERFILS SOCIODEMOGRÀFICS DE LES DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ A CATALUNYA ...	13
2.1 Sexe i identitat de gènere.....	14
2.2 Edat.....	14
2.3 Origen, situació administrativa i procés migratori.....	15
2.4 Situació familiar.....	18
2.5 Nivell d'estudis i ocupació prèvia.....	19
2.6 Trajectòria en la prostitució i compatibilització amb altres ocupacions.....	21
2.7 Dones que exerceixen la prostitució com a actrius econòmiques.....	24
3. CONDICIONS D'EXERCICI DE LA PROSTITUCIÓ	25
3.1 Llocs d'exercici de la prostitució.....	25
3.2 Condicions dels espais de treball	26
3.3 Condicions de treball i laborals de l'exercici de la prostitució	28
3.3.1 Impacte de la situació administrativa en les condicions d'exercici de la prostitució.....	29
3.3.2 Autonomia i control de moviments en l'exercici de la prostitució.....	30
3.3.3 Itinerància: "Hacer plaza".....	32
3.3.4 Horaris.....	34
3.3.5 Ingressos.....	35
3.3.6 Seguretat.....	38
3.3.7 Efectes en la salut.....	41
4. OBSTACLES EN LA VIDA DIÀRIA	44
4.1 Obstacles en la vida diària percebuts per les professionals.....	44
4.1.1 Procés migratori i situació administrativa.....	44
4.1.2 Estigma.....	45
4.1.3 Desprotecció judicial.....	46
4.1.4 "Vulnerabilitat econòmica".....	47
4.1.5 Situacions d'explotació sexual.....	47
4.2 Obstacles en la vida diària percebuts per les dones que exerceixen la prostitució	49
4.2.1 Procés migratori i situació administrativa.....	49
4.2.2 Convivència amb veïnes i veïns.....	53
4.2.3 Estigma.....	53

Tercera Part: Anàlisi de la situació de les entitats i serveis disponibles per a les treballadores sexuals a la Catalunya Central (Comarques de l'Anoia, Bages, i Osona).....55

5. TIPUS DE SERVEIS OFERTS PER LES ENTITATS I INSTITUCIONS A LES DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ.....56	56
5.1 Serveis d'atenció específica a dones que exerceixen la prostitució.....56	56
5.2 Serveis d'atenció a les dones.....57	57
5.3 Entitats d'assistència social.....58	58
5.4 Servei d'Agents Cívics i Oficina de Mediació.....59	59
6. VALORACIÓ PER PART DE LES PROFESSIONALS DE LES NECESSITATS DE RECURSOS I POLÍTIQUES EXISTENTS PER A LES DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ.....60	60
6.1 Falta de recursos.....60	60
6.2 Falta de resposta al fenomen.....61	61
6.3 Falta d'informació sobre el fenomen.....62	62
6.4 Falta de formació professional.....62	62
7. SERVEIS UTILITZATS I VALORACIÓ DE LES DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ.....63	63
7.1 Tipus de serveis utilitzats per les dones que exerceixen la prostitució.....63	63
7.1.1 Entitats d'atenció específica a dones que exerceixen la prostitució.....63	63
7.1.2 Entitats d'ajuda social.....64	64
7.2 Valoració que les dones que exerceixen la prostitució fan dels serveis.....64	64
8. NECESSITATS DE SERVEIS I POLÍTIQUES EXPRESSADES PER LES DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ.....67	67
8.1 Regularització de la situació administrativa.....67	67
8.2 Formació i alternatives laborals.....68	68
8.3 Sensibilització entorn la realitat de la prostitució.....70	70
8.4 Necessitats i demandes entorn la salut de les dones que exerceixen la prostitució.....70	70
8.5 Seguretat.....71	71
8.6 Regularització i valoració de l'activitat.....72	72
<i>Quarta Part: Mirades i posicionaments vers l'exercici de la prostitució.....73</i>	73
9. PERCEPCIÓ DE LA PROSTITUCIÓ AL TERRITORI: INVISIBILITZACIÓ I ESTIGMA.....74	74
9.1 Desconeixement i invisibilització del fenomen.....74	74
9.2 Prejudicis i estigma social.....75	75
10. POSICIONAMENT VERS LA PROSTITUCIÓ D'ENTITATS I PROFESSIONALS.....77	77
REFLEXIONS FINALS.....80	80
ANNEXOS.....83	83
Annex 1. Taula d'entitats i serveis entrevistats.....84	84
Annex 2. Taula de dones que exerceixen la prostitució entrevistades.....88	88
Annex 3. Guió d'entrevista a entitats i serveis que fan atenció exclusiva a dones que exerceixen la prostitució.....90	90
Annex 4. Guió d'entrevista a entitats i serveis que no fan atenció exclusiva a dones que exerceixen la prostitució.....91	91
Annex 5. Guió d'entrevista a dones que exerceixen la prostitució.....92	92
Annex 6. Guió d'entrevista a dones que exerceixen la prostitució (versió reduïda per a entrevistes a carretera).....94	94
Annex 7. Document de consentiment informat utilitzat a les entrevistes.....96	96
BIBLIOGRAFIA.....97	97

preàmbul

L'exercici de la prostitució i el seu abordatge ha estat una qüestió de constants debats polítics, socials i acadèmics en els últims anys. Les polèmiques generades al voltant d'aquest fenomen divers i complex, requereix un enfocament molt acurat i rigorós per a evitar que l'estigmatització i invisibilització derivin en situacions de vulnerabilitat, de violència o/i d'exclusió social. Cal realitzar doncs, una anàlisi que acosti a la realitat de la prostitució des d'un enfocament dels drets humans.

Dones amb Empenta (DAE), amb el bagatge de 24 anys d'experiència treballant en desigualtats de gènere i en violències masclistes, hem detectat que cal una anàlisi profunda de l'exercici de la prostitució des d'una òptica de territori. La construcció d'un model d'intervenció integral en la Catalunya Central per prevenir, detectar i atendre situacions de violència masclista, requereix d'aquest estudi sobre la prostitució, i especialment, per l'article 5 de la Llei 5/2008 de 24 d'abril, del dret a les dones a eradicar la violència masclista, que estableix com a violència masclista el tràfic i explotació sexual de dones i nenes.

Les dades sobre la prostitució que existeixen a Catalunya solen ser confuses i les fonts escasses. S'agreuja la situació quan ens allunyem de les ciutats grans i de les àrees metropolitanes, en què el suport i acompanyament i els recursos per aquest col·lectiu són escassos. Aquest informe realitza un diagnòstic de la prostitució de l'àrea de la Catalunya Central (comarques de l'Anoia, Bages i Osona), amb l'objectiu de fer una investigació de qualitat i amb perspectiva de gènere, que posi en el centre les necessitats de les dones, a partir de la seva experiència i veu, també reculli la valoració de les professionals i entitats especialitzades del territori per analitzar l'impacte de les seves intervencions o l'omissió d'elles.

Aquest informe sobre l'exercici de la prostitució ha de donar llum a la seva situació, i permetre en un futur orientar i generar polítiques públiques i accions d'intervenció social centrades en les seves necessitats i demandes que previnguin la seva exclusió social i estigmatització, aboleixin les violències simbòliques i materials que pateixin, millorin les seves condicions de vida i garanteixin els seus drets.

L'estudi s'ha fet en col·laboració amb el Grup de Recerca sobre Societats, Polítiques i Comunitats Inclusives (SoPCI) de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya i la càtedra UNESCO Dones, Desenvolupament i Cultures de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya i el Grup de Recerca sobre Exclusió i Control Social (GRECS) de la Universitat de Barcelona, i amb el finançament del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat, en el marc de les activitats de lluita contra la violència masclista a càrrec del Fons del Pacte d'Estat contra la violència de Gènere.

introducció

Existeixen en l'actualitat pocs fenòmens tan complexos i alhora tan polèmics com és la prostitució. Si aquesta es dona en territoris més enllà de les grans ciutats i les àrees metropolitanes, on no només sol estar més invisibilitzada sinó que també compta amb menys acompanyament i suport social i institucional, la complexitat augmenta i la necessitat d'estudiar la prostitució per poder donar resposta als principals reptes que planteja esdevé encara més rellevant. Un estudi així ha de poder incloure les controvèrsies socials, polítiques i acadèmiques que travessen el fenomen, però ha d'anar més enllà: ha de ser capaç també de mapejar realitats i de desvetllar la multiplicitat d'experiències, vulnerabilitats, contradiccions i sabers que s'hi amaguen al darrere i conformen la seva raó de ser.

Teniu a les vostres mans un estudi qualitatiu que busca establir una diagnosi de l'estat de la qüestió de la prostitució a la Catalunya Central (comarques de l'Anoia, Bages i Osona) a partir de l'anàlisi de la literatura especialitzada, de memòries de serveis d'atenció a treballadores del sexe ubicats al territori i de la realització d'entrevistes a entitats i serveis de les comarques de l'Anoia, Bages i Osona i a dones que exerceixen la prostitució en aquesta àrea geogràfica. Té com a objectiu no només investigar la prostitució com a fenomen sinó també analitzar la resposta que se li està donant des de l'àmbit públic i el tercer sector en un territori on es troba profundament invisibilitzada. En última instància, la raó de ser d'una investigació com aquesta és la de contribuir a orientar futures línies d'acció i polítiques públiques que promoguin els drets de les persones que es dediquen a la prostitució a partir d'una topografia de les principals demandes i necessitats tant de les treballadores sexuals como de les professionals de les entitats i els serveis que les atenen.

L'estudi és resultat de la col·laboració entre l'entitat Dones amb Empenta, el Grup de Recerca sobre Exclusió i Control Socials (GRECS) de la Universitat de Barcelona, el Grup de Recerca sobre Societats, Polítiques i Comunitats Inclusives (SoPCI) de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya i de la Càtedra UNESCO Dones, Desenvolupament i Cultures de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya.

Organització de l'informe

Després de l'explicació de la metodologia utilitzada, trobareu un **segon apartat** titulat "**Perfils sociodemogràfics de les treballadores sexuals a la Catalunya Central**" en el que es proporciona informació majoritàriament descriptiva sobre les principals característiques i circumstàncies vitals de les persones que exerceixen la prostitució als territoris estudiats. Aquestes consisteixen en el sexe, l'edat, l'origen, la situació administrativa i el procés migratori, la situació familiar, el nivell d'estudis i l'ocupació prèvia a l'exercici de la prostitució, la trajectòria en el treball sexual i la compatibilització amb altres ocupacions, i l'enviament de remeses al país d'origen i rol econòmic de les treballadores sexuals.

Un segon apartat titular "**Condicions d'exercici de la prostitució**" analitza algunes de les condicions més rellevants en les que les treballadores sexuals exerceixen la prostitució. En primer lloc, es mostren els llocs on es porta a terme aquest exercici, així com les condicions en què es troben. En segon lloc, i de manera més extensa, s'analitzen múltiples dimensions de les condicions de treball i laborals que caracteritzen la prostitució a la Catalunya Central. Aquestes inclouen l'impacte de la situació administrativa en les condicions d'exercici de la prostitució; el grau d'autonomia en l'exercici del treball sexual; el grau i la modalitat de mobilitat de les treballadores en l'exercici de la prostitució; els horaris que caracteritzen les seves jornades; els ingressos que generen; les condicions de seguretat presents en l'exercici de la prostitució; i els impactes que aquest exercici té en la salut de es treballadores.

El tercer apartat porta per títol "**Obstacles en la vida diària**" i s'hi analitzen els principals obstacles amb els que es troben les treballadores sexuals de manera quotidiana en l'exercici de la seva professió des de dues perspectives diferenciades.

En primer lloc, es desenvolupen els obstacles des de la perspectiva de les professionals d'entitats i serveis. En segon lloc, s'adopta la mirada de les treballadores sexuals per a examinar aquests obstacles des del seu punt de vista. Les professionals d'entitats i serveis entrevistades destaquen com a principals obstacles, primer, la situació administrativa de les treballadores, en gran mesura irregular, que provoca situacions de vulnerabilitat i desprotecció més accentuades, major precarietat econòmica, impediments per accedir al sistema públic de salut, la falta de xarxes de suport i barreres idiomàtiques. També es refereixen als impactes negatius de l'estigma existent entorn el treball sexual, causant de discriminació i rebuig, a la desprotecció judicial patida per les treballadores sexuals i a les situacions d'explotació sexual. Al seu torn, les treballadores sexuals destaquen com a principals obstacles regnants en la seva vida quotidiana també el procés migratori i la situació administrativa i l'estigma, i les dificultats d'establir relacions "normalitzades" de convivència amb el seu entorn veïnal.

El quart apartat es titula **"Tipus de serveis oferts per les entitats i institucions a les treballadores sexuals"** i s'hi realitza un recorregut pels serveis disponibles per a les treballadores sexuals a les tres comarques estudiades. La informació s'organitza en funció de les quatre tipologies identificades de serveis i entitats presents: serveis d'atenció específica a treballadors/es del sexe; serveis d'atenció específics per a dones; entitats d'assistència social; i serveis d'atenció comunitàries (agents cívics i serveis de mediació).

El cinquè apartat porta per títol **"Valoració per part de les professionals de les necessitats dels recursos i polítiques existents per a les dones que exerceixen la prostitució"**, en el que s'analitzen tota una sèrie d'aspectes relacionats amb la valoració que les professionals realitzen dels serveis. En primer lloc, situen la insuficiència de recursos institucionals i econòmics per atendre al col·lectiu de treballadores sexuals. En segon lloc apunten la falta de resposta i voluntat política vers l'atenció a aquestes dones per part de l'Administració pública. En tercer lloc, parlen de la falta d'informació sobre el fenomen de la prostitució de les entitats socials no vinculades a l'atenció específica a treballadores del sexe. En quart i últim lloc, situen la falta de formació i sensibi-

lització professional vers el fenomen de la prostitució.

Un sisè apartat titulat **"Serveis utilitzats i valoració de les treballadores sexuals"** presenta la tipologia de serveis utilitzats per les treballadores sexuals del territori i analitza la valoració que les treballadores sexuals en fan. Els recursos més utilitzats són els socio-sanitaris específics per a treballadores sexuals i, amb una distància notable, els d'ajuda social i el sistema públic de salut. De la valoració que les treballadores en fan es desprèn que en realitzen un baix ús, que en tenen poc coneixement, que els perceben com a poc adequats a les seves necessitats i que, fins i tot, no confien en la capacitat dels serveis de donar-hi resposta ni en que les professionals del món social no les jutgin ni les estigmatitzin pel fet de dedicar-se al treball sexual. Això no treu que també apareguin veus valorant de forma positiva els serveis utilitzats i l'atenció oferta pels i les professionals de les entitats, particularment aquelles especialitzades en l'àmbit socio-sanitari i de prevenció.

El setè apartat es titula **"Necessitats de serveis i polítiques expressades per les treballadores sexuals"** i exposa una gamma de propostes emergents de les entrevistes amb les treballadores sexuals. En primer lloc, poder regular la seva situació administrativa continua sent un tema recurrent de l'estudi, no només en la seva vessant diagnòstica sinó també en la propositiva. En segon lloc, parlen del desig de realitzar formacions que els obrin accés a altres sectors laborals. En tercer lloc, troben necessari que es dugui a terme una sensibilització social entorn a la realitat de la prostitució, incloent-hi l'estigma existent. En quart lloc, es refereixen a la necessitat de rebre respostes als seus problemes de (in)seguretat i, en cinquè lloc, reflexionen sobre els canvis positius en les seves vides que podria comportar una regularització de la prostitució.

El vuitè apartat porta per títol **"Percepció del treball sexual al territori: invisibilització i estigma"** i analitza, des de les perspectives de les professionals d'entitats i serveis i de les treballadores sexuals, la profunda invisibilització a la que el treball sexual està sotmès a la Catalunya Central, d'una banda, i, de l'altra, la seva estigmatització.

El novè apartat porta per títol “**Posicionament vers el treball sexual d’entitats i professionals**” analitza de manera breu la postura de les professionals de les entitats i els serveis, així com de les mateixes entitats, respecte a la prostitució. Sense trobar cap postura clarament abolicionista, les diferents entrevistes realitzades donen compte de la diversitat de posicions respecte al fenomen del treball sexual. Les entitats que atenen exclusivament a treballadores sexuals es posicionen manifestament amb un discurs pro-drets que aposta per la legalització de la prostitució com a via per al ple exercici dels drets laborals, civils, social i polítics. La resta d’entitats o serveis, ja siguin d’atenció a les dones o d’ajuda social, no tenen posicionaments institucionals definits respecte a l’exercici de la prostitució i entre les seves professionals es troba diversitat de criteris. En aquest context, les professionals entrevistades conceben les dones que exerceixen la prostitució de maneres també diverses: mirades on el treball sexual és entès com a part d’un projecte de vida de les dones que opten per aquesta via i mirades que comporten una certa inferiorització de les prostitutes. Tot i que les percepcions més esteses –com hem vist en els paràgrafs anteriors– les trobem al voltant del primer posicionament, existeixen manifestacions de menysvaloració. Les més recurrents són la victimització, la manca de reconeixement de l’autonomia i l’essencialització racial.

L’informe es tanca amb una secció de “**Reflexions finals**”, on es destaquen les idees més importants i es realitza una breu reflexió sobre futures accions en torn el fenomen de la prostitució a la Catalunya Central. També s’hi poden trobar els **Annexos** i la **Bibliografia**.

Metodologia

Primera Part

Diagnosi de la prostitució a la Catalunya Central

(comarques de l'Anoia,
Bages i Osona)

1. Metodologia

El present apartat explica tant el procés d'aproximació a la informació generada en l'estudi, com el de recollida de dades que s'ha adoptat en la realització de la recerca. L'enfocament metodològic ha estat qualitatiu i ha articulat, en primer lloc, l'anàlisi de la literatura especialitzada sobre el fenomen de la prostitució, així com les memòries de dos serveis d'atenció a treballadores del sexe ubicats al territori. En segon lloc, la realització de 15 entrevistes semi-estructurades a entitats i serveis de les comarques de l'Anoia, Bages i Osona (amb la participació de 20 professionals) i 18 entrevistes semi-estructurades a dones que exerceixen la prostitució en aquesta àrea geogràfica. Les entrevistes es van dur a terme entre octubre de 2019 i febrer de 2020.

L'anàlisi de la informació s'ha realitzat utilitzant el programari d'accés obert XMind i d'acord amb un procediment de triangulació de les diferents fonts i instruments utilitzats en la investigació (anàlisi documental i entrevistes a dos perfils de subjectes diferents), amb l'objectiu de dotar l'estudi d'un major grau de validesa i fiabilitat. Això és particularment rellevant quan s'estudia un fenomen tan carregat d'estigma i tan invisibilitzat com és la prostitució, ja que la triangulació ens permet anar més enllà de la percepció subjectiva d'actors específics i cercar la síntesi de mirades.

1.1. ANÀLISI DOCUMENTAL

La primera part del disseny metodològic del projecte s'ha basat en l'anàlisi de diversa documentació –de caràcter multidisciplinari– sobre el treball sexual. Aquesta revisió ha permès, per una banda, construir un marc teòric d'estudi i, per l'altra, extreure els elements conceptuals necessaris per a la posterior elucidació de les dades recollides mitjançant la realització d'entrevistes. En aquesta fase de la investigació s'ha generat un corpus teòric que ha contextualitzat i complementat els continguts d'aquestes entrevistes.

Donada la complexitat que acompanya al fenomen de la prostitució, l'aproximació teòrica ha estat interdisciplinària amb un caràcter marcadament sociològic, on s'ha afegit tant una perspectiva antropològica com jurídica, amb el propòsit d'aconseguir un marc heurístic ampli. D'aquesta manera, s'han articulat diverses línies teòriques que, a més del propi treball sexual, han tingut com a objecte d'estudi els fluxos migratoris internacionals (especialment, els femenins i racialitzats), la construcció dels processos d'estigmatització social, i les tensions entre prostitució i marc legislatiu.

S'ha realitzat també una anàlisi d'allò que Scott (1990) denomina documents de *producció oficial*, com serien les memòries anuals d'actuació de Prevenció Osona i Actua Vallés, dos serveis socio-sanitaris d'atenció a treballadors/es del sexe que tenen la seva àrea d'intervenció a Osona i el Bages respectivament. Aquests informes, corresponents als anys 2018 i 2019, han permès completar i contrastar, per una banda, l'anàlisi sociodemogràfic de la població objecte d'estudi i, per una altra, l'especificació del llocs on es realitza el treball sexual (principalment, pisos, clubs i carreteres). Com també assenyalarem en el primer apartat de resultats d'aquest informe, la realització d'un estudi estadísticament significatiu de la població de dones que exerceixen el treball sexual al territori excedeix els límits d'aquesta recerca, que requeriria, a més d'altres tècniques d'investigació, una major dotació de recursos i temps. No obstant això, estem en condicions d'afirmar que hem aconseguit una primera aproximació a la morfologia sociodemogràfica del col·lectiu de treballadores que podria incardinar futures línies de recerca en relació al fenomen del treball sexual a la Catalunya Central.

1.2. ENTREVISTES

Seguint a Gidley (2012), l'anàlisi documental s'ha complementat amb la realització i anàlisi d'entrevistes. Aquestes han estat transcrits i analitzades per l'equip investigador seguint la teoria fonamentada. S'ha procedit a un procés de categorització selectiva que s'ha dut a terme amb una posada en comú i discussió per part de l'equip. Per a l'anàlisi, s'han triangulat els resultats obtinguts amb l'objectiu de validar-los.

Com hem assenyalat anteriorment, les entrevistes s'han realitzat tant a professionals d'entitats i serveis del territori com a dones treballadores sexuals (CIS i transsexuals). Durant el transcurs del projecte s'han fet un total de 33 entrevistes¹ estructurades en:

- 15 entitats i serveis, en les quals han participat 20 professionals del camp social i sanitari.
- 18 treballadores del sexe.

1.3. ENTITATS I SERVEIS

En relació al mostreig d'entitats i serveis, s'ha tingut en compte tant el criteri de territorialitat, com el de tipologia d'encàrrec social. És a dir, s'ha acotat l'àrea geogràfica d'estudi a les comarques de l'Anoia, Bages i Osona i s'han seleccionat per a la realització d'entrevistes:

- a) Serveis d'atenció sociosanitària específics per a treballadors/es del sexe;
- b) Serveis d'atenció específics per a dones;
- c) Entitats d'atenció social;
- d) Serveis d'atenció comunitaris (agents cívics i serveis de mediació).

La següent taula mostra la distribució d'entitats i serveis per territoris. És important destacar que a la comarca de l'Anoia no hi cap entitat o servei específic adreçat a les dones que exerceixen la prostitució. Bages i Osona compten amb dos programes, creats al 2008 i 1998 respectivament, per a la prevenció de la SIDA, les infeccions de transmissió sexual i el suport social als/es treballadors/es del sexe. Hem d'assenyalar, a més, l'existència al Bages d'un servei d'atenció ginecològica exclusiu per a treballadores sexuals inscrit en l'ASSIR al qual no hem pogut tenir accés per dificultats en la tramitació de l'autorització amb CatSalut.

Aquestes entitats i serveis, en la majoria arrelats des de fa més d'una dècada al territori, són tant de titularitat pública com privada. Estan conformats per una varietat àmplia de perfils professionals que van des de l'educació, el treball i la integració social, fins l'advocacia, la psicologia o la infermeria. A més d'aquestes càrrecs, trobem també tècniques d'igualtat, agents cívics i mediadores.

Les dades recavades entre les 20 persones entrevistades d'entitats i serveis –totes elles dones– han aportat informació destacable per a l'abordatge de les diverses dimensions d'estudi:

- a) L'encàrrec social, que recull informació sobre el tipus d'atenció que ofereix l'entitat/servei (amb especial interès en l'atenció a les dones).
- b) La percepció social del fenomen del treball sexual al territori per part de les entitats/serveis.
- c) La valoració de les necessitats de recursos i polítiques per atendre a les treballadores sexuals del territori.
- d) La posició de les entitats, i les seves professionals, en relació al treball sexual.

D'aquesta recollida de dades en relació a les quatre dimensions que acabem d'esmentar, s'ha esbossat un mapeig d'una part significativa de la xarxa d'entitats i serveis del territori que atenen, directa o indirectament, a treballadores sexuals.

Taula 1. Distribució territorial de les professionals d'entitats i serveis entrevistades

Comarca	(a) Atenció TS	(b) Atenció dones	(c) Atenció social	(d) Atenció comunitària
ANOIA	-	1	4	-
OSONA	1	3	1	2
BAGES	1	1	2	-
Total	2	5	7	2

Font: elaboració pròpia

1.4. TREBALLADORES SEXUALS

Pel que fa a les entrevistes amb dones que exerceixen la prostitució, direm que es van realitzar a través del mostreig anomenat *bola de neu*, on els investigadors demanen als primers subjectes que entrevisten contactes d'individus addicionals que puguin encaixar en els criteris d'inclusió en l'estudi (veure Thyer, 2010). Les dades resultants de les 18 entrevistes han proporcionat informació que, tot i no ser quantitativament representativa, han aportat elements rellevants per a les diverses dimensions d'estudi:

a) Informació personal i laboral, que ha recollit característiques sociodemogràfiques, condicions de treball i de vida quotidiana de les entrevistades.

b) Percepció sobre els serveis i entitats existents al territori, que abasta la perspectiva de les dones sobre l'activitat que aquests realitzen.

El conjunt de la informació recavada en aquestes entrevistes s'ha contrastat amb la recollida en la primera fase d'entrevistes amb professionals de l'àmbit social. Fruit d'aquesta anàlisi s'han articulats els diferents apartats que conformen el present estudi.

Per finalitzar, presentem de forma sintètica els perfils de les dones entrevistades en relació a tres eixos, perfils que es desenvolupen en major profunditat en el segon apartat de l'informe. Abans assenyalarem que, de les 18 entrevistes, 10 es van realitzar al Bages, 6 a l'Anoia i 2 a Osona.

- **Sexe i identitat:** 15 són dones CIS, i 3 dones transsexuals.

- **Origen i situació administrativa:** les 18 són d'origen estranger (17 provinents de Llatinoamèrica i 1 d'Europa de l'Est) i el 50% es troba en situació irregular.

- **Edat:** L'Edat de les treballadores entrevistades és com es mostra en la següent taula:

Taula 2. Distribució per edats de les treballadores sexuals entrevistades

De 18 a 25 anys	11,1%
De 26 a 30 anys	16,7%
De 31 a 35 anys	16,7%
De 36 a 40 anys	27,8%
De 41 a 45 anys	11,1%
De 46 a 50 anys	5,6%
Més de 50 anys	11,1%

Font: elaboració pròpia

Anàlisi de la situació de la prostitució a la Catalunya Central

Segona Part

Diagnosi de la prostitució a la Catalunya Central

(comarques de l'Anoia,
Bages i Osona)

2. Perfils socio demogràfics de les dones que exerceixen la prostitució a la Catalunya Central

Establir un mapeig estadísticament significatiu de la població de dones que exerceixen el treball sexual a les tres comarques analitzades supera, tal i com s'apunta a la secció metodològica, la capacitat d'aquest estudi, i requeriria altres tècniques d'investigació, així com destinar-hi una quantitat superior de temps i de recursos. Dit això, l'aplicació de metodologia i tècniques de recollida de dades qualitatives ens permet establir-ne perfils sociodemogràfics aproximats. En aquest apartat es proporciona informació majoritàriament descriptiva mitjançant la síntesi i el contrast de dues fonts d'informació: (1) les dades resultants de les 18 entrevistes realitzades amb treballadores sexuals, informació que, tot i no ser quantitativament representativa per haver estat realitzada a través de mostreig de bola de neu², ens orienta de manera rellevant sobre les característiques principals de la població objecte d'estudi; i (2) la informació obtinguda de les 15 entrevistes realitzades a 20 professionals d'entitats i serveis del territori, així com de les memòries anuals d'actuació elaborades per dues d'aquestes entitats i serveis (Projecte Dona d'Actua Vallès i PreveñciÓsona).

L'objectiu de realitzar aquesta triangulació de dades ha estat anar més enllà de la percepció subjectiva d'actors específics, particularment en relació a un fenomen social tan carregat d'estigma i tan invisibilitzat com és la prostitució, i dotar l'anàlisi del major grau de validesa i fiabilitat possible.

Així, els següents subapartats s'organitzen a partir dels següents **indicadors i/o característiques sociodemogràfiques** de les **treballadores sexuals** al territori de la Catalunya Central constituït per les tres comarques estudiades: **sexe; edat; origen, situació administrativa i procés migratori; situació familiar; nivell d'estudis i ocupació prèvia a l'exercici de la prostitució; trajectòria en el treball sexual i compatibilització amb altres ocupacions; enviament de remeses al país d'origen i rol econòmic de les treballadores sexuals**. A mode de prèvia, cal destacar que si bé en alguns elements es mostren similituds, en la majoria existeix una gran heterogeneïtat. Així, trobem una gran pluralitat pel que fa a l'edat, l'origen, la situació administrativa, el temps d'arribada a l'Estat espanyol i/o Catalunya, la situació familiar, el nivell d'estudis, l'ocupació prèvia al país d'origen, la durada de la dedicació a la prostitució i la compatibilització d'aquesta activitat amb altres ocupacions. D'altra banda, hi ha uns pocs indicadors sociodemogràfics que presenten més homogeneïtat, como ara el sexe i la identitat de gènere de les treballadores sexuals, el fet que totes elles siguin migrants i també el fet que la gran majoria d'elles ocupen un rol econòmic important en les comunitats d'origen a l'enviar-hi de manera periòdica remeses provinents dels seus ingressos. L'heterogeneïtat dominant, però, indica que no es pot parlar d'un col·lectiu social homogeni i monolític sinó d'una realitat social dinàmica i complexa. Tal i com expressa una professional que treballa amb persones que exerceixen la prostitució a la comarca del Bages:

La veritat és que el perfil és molt heterogeni i casi que et podria dir que hi ha tants perfils com dones atenem.

Entrevista 3. Entitats i Serveis. Bages

² En el mostreig de bola de neu les persones investigadores demanen als primers subjectes que entrevisten contactes d'individus addicionals que poden encaixar en els criteris d'inclusió en l'estudi. Aquest procediment de mostreig sol utilitzar-se amb poblacions de difícil accés, com ara treballadores sexuals o, entre d'altres, persones en situació de sensellarisme (veure Thyer, 2010).

2.1. SEXE I IDENTITAT DE GÈNERE

Tant les entrevistes amb professionals d'entitats i serveis com les memòries dels serveis d'atenció específics a professionals del sexe indiquen que es tracta d'un col·lectiu que es compon majoritàriament de dones CIS, seguides d'un percentatge molt menor de dones transsexuals i d'una presència encara menor d'homes CIS.

E1: Clar, nosaltres quantitat de noies, si no recordo malament, aquest any hem contactat amb 215 noies, nois i trans. Llavors, clar, amb aquests 215 hem anat fent intervencions.

Hi ha molts nois? Quina seria la proporció?

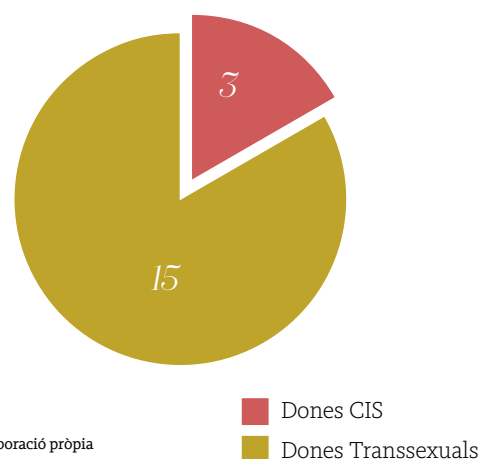
E2: No. Les noies és majoritàriament, quasi el 80%, podríem dir de noies.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Així, per exemple, segons la memòria d'actuació de l'any 2019 del Programa Prevenció Osona (2020), durant aquell any, d'un total de 553 intervencions realitzades, 493 van ser amb dones CIS, 32 amb persones transsexuals i 28 amb homes CIS. En un patró similar, la memòria d'actuació del mateix any del Projecte Dona d'Actua Vallès (2020) indica que el 96,14% de la població atesa per l'entitat varen ser dones CIS, el 3,05% foren dones transsexuals i únicament el 0,54% van ser homes CIS.

El patró dibuixat pels i les professionals de serveis i entitats que treballen específicament amb treballadores sexuals coincideix amb la mostra de la investigació. Si bé la mostra no busca ser representativa, ja que és resultat d'un mètode de mostreig de bola de neu i no probabilístic, el perfil de les persones que han estat entrevistades en el curs de la realització de l'estudi reflecteix de manera bastant fidel el de la població més àmplia de treballadores sexuals. La composició per sexe i identitat de gènere de la mostra es resumeix de la següent manera al Gràfic 1:

Gràfic 1. Sexe i identitat de gènere de les treballadores sexuals entrevistades per a l'estudi

Font: elaboració pròpia

2.2. EDAT

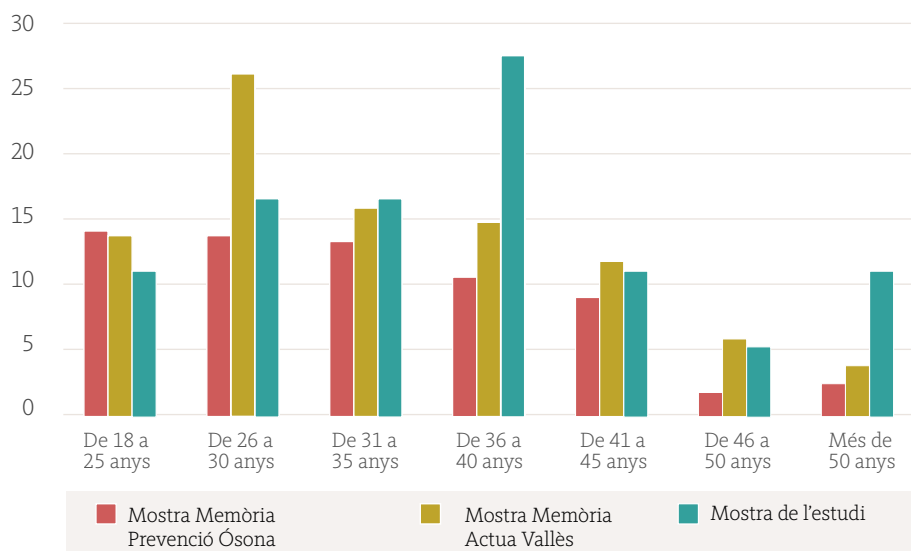
L'edat de les treballadores sexuals és una de les variables que mostra més heterogeneïtat i, a més, divergències entre les diferents fonts consultades, que presenten al seu torn dimensions de mostres molt diferents. La informació desagregada per franges d'edat es pot observar a la Taula 3 i al Gràfic 2:

Taula 3. Edat de les treballadores sexuals entrevistades per a l'estudi i segons les memòries de Prevenció Osona i Actua Vallès. Franges d'edat, %

Franga d'edat	Mostra Memòria Prevenció Osona (2019) (N=225)	Mostra Memòria Actua Vallès (2019) (N=1.114)	Mostra de l'estudi (N=18)
De 18 a 25 anys	14,2%	14%	11,1%
De 26 a 30 anys	13,8%	26%	16,7%
De 31 a 35 anys	13,4%	16%	16,7%
De 36 a 40 anys	10,7%	15%	27,8%
De 41 a 45 anys	9,3%	12%	11,1%
De 46 a 50 anys	2,2%	6%	5,6%
Més de 50 anys	2,7%	4%	11,1%

Font: elaboració pròpia

Gràfic 2. Edat de les treballadores sexuals entrevistades per a l'estudi i segons les memòries de Prevençió Osona i Actua Vallès. Franges d'edat, %

Font: elaboració pròpia

Així, existeix certa variabilitat en la distribució de les dades provinents de les diferents fonts, amb un domini de les persones d'entre 26 i 30 anys en el cas de la memòria d'Actua Vallès (2020), un domini de les persones entre 36 i 40 anys en la mostra de l'estudi i una distribució més uniforme en el cas de la memòria de Prevençió Osona (2020). Dit això, els percentatges en tots els casos comencen a descendir a partir dels 41 anys i, de manera més significativa, es redueixen a partir dels 46 anys. Cal destacar, tanmateix, que ens trobem davant d'un fenomen que, lluny de concentrar-se en una franja d'edat específica, sembla ser prou transversal i està present en el conjunt d'etapes del cicle vital.

2.3. ORIGEN, SITUACIÓ ADMINISTRATIVA I PROCÉS MIGRATORI

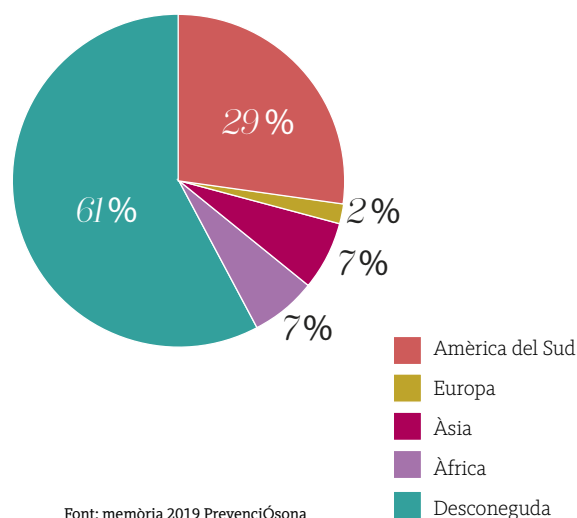
En el present apartat es mostren les dades relacionades amb el lloc de procedència o origen de les treballadores sexuals, amb la seva situació administrativa i amb el procés migratori que han seguit, ja que, com es veurà, hi ha una

gran majoria de dones que es dediquen a la prostitució a la Catalunya Central que són d'origen migrant. La informació relacionada amb el procés migratori inclou tant el temps que fa que han arribat a l'Estat espanyol i/o Catalunya i les estratègies migratòries que han motivat la seva presència aquí.

En primer lloc, el col·lectiu de treballadores sexuals de les comarques estudiades és heterogeni pel que fa al lloc de procedència, tot i que hi ha una clara preponderància de dones d'origen migrant provinents de països extracomunitaris. En el

Gràfic 3 es pot observar la distribució per continents d'origen detallada en la memòria de Prevençió Osona (2020), amb un clar domini de les treballadores sexuals provinents d'Amèrica Llatina, seguides amb una gran distància de les provinents del continent europeu:

Gràfic 3. Origen de les treballadores sexuals segons la memòria 2019 de Prevençió Osona. Continents, %

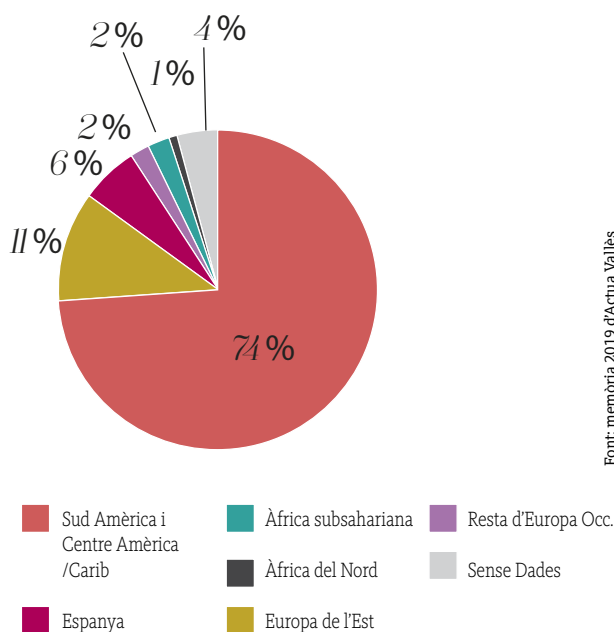

Font: memòria 2019 Prevençió Osona

La distribució d'aquests percentatges en nombre de persones provinents de països concrets és la següent: Argentina (4), Brasil (41), Catalunya (2), Colòmbia (45), Equador (6), Espanya (5), Hondures (4), Nigèria (1), Paraguai (8), Perú (4), República Dominicana (15), Romania (8), Rússia (1), El Salvador (1), Veneçuela (4), Xina (5).

La memòria 2019 d'Actua Vallès, al seu torn, i tal com es mostra al Gràfic 4, confirma aquest patró amb petites variacions, indicant una clara preponderància de persones ateses originàries d'Amèrica del Sud o Centre Amèrica/Carib, seguides amb molta distància d'Europa de l'Est, Espanya, Àfrica Subsahariana, Àfrica del Nord i la resta de l'Europa d'Occidental:

Gràfic 4. Origen de les treballadores sexuals segons la memòria 2019 d'Actua Vallès. Regions subcontinentals, %

En definitiva, les memòries de les entitats d'atenció específica a professionals del sexe mostren que la majoria provenen de Sud-Amèrica, seguides de l'Europa de l'Est, i que la presència de persones espanyoles i catalanes és molt poc rellevant. La població asiàtica, com també ho és l'africana, és reduïda i de difícil accés. En relació a altres anys, segons els informes de Prevenció (2019, 2020), l'any 2019 han augmentat les dones procedents d'Àsia, Àfrica i Llatinoamèrica. Per contra, les europees s'han reduït.

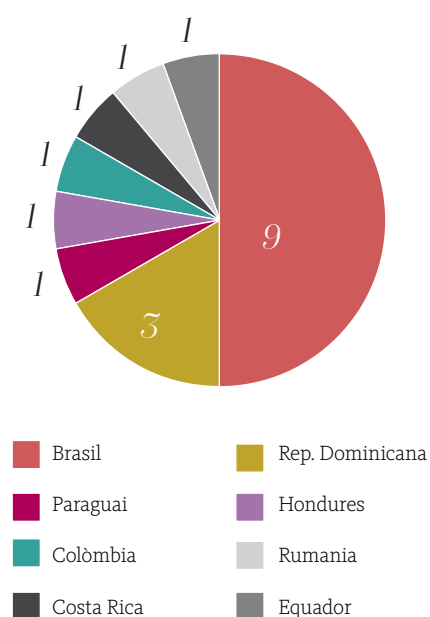
En coherència amb la informació presentada en les memòries citades, algunes de les nacionalitats mencionades en les entrevistes realitzades amb professionals d'entitats i serveis són Veneçuela, Colòmbia, Brasil, República Dominicana, Hondures, Romania, Ucraïna, Senegal i Marroc. De manera més general:

La majoria estrangeres i 50 o 60% de Sud-Amèrica o Carib, també hi ha un gruix important de noies que venen de l'Est. [...] Les dones a les que atenem hi ha una mica de tot, la gran majoria són estrangeres, com a l'igual de la resta de territoris en els que treballem, sol ser un 80 o 90% del total. La gran majoria, sobre el 50%, serien dones de nacionalitat sud-americana i espanyoles serien un 10% com a molt.

Entrevista 3. Entitats i Serveis. Bages

El pes majoritari de persones provinents d'Amèrica Llatina i la presència testimonial de dones d'origen català i/o espanyol es veu, de nou, reproduït en la mostra de treballadores sexuals entrevistades per a l'estudi, tal i com es mostra en el Gràfic 5, on hi ha un clar domini de dones provinents de Colòmbia i de Brasil:

Gràfic 5. Origen de les treballadores segons la mostra de treballadores sexuals de l'estudi. Països, números absoluts

En segon lloc, pel que fa les treballadores de procedència extracomunitària, moltes es troben en situació administrativa irregular:

Clar, estrangeres si que nosaltres atenem sobretot població immigrada i moltes en situació irregular.

Entrevista 9. Entitats i serveis. Bages

Perquè clar sense contracte i sense res els hi paguen tres euros l'hora i amb això no viu ningú i llavors moltes s'ho complementen amb la prostitució i amb aquestes dues feines van tirant o hi ha que es dediquen a la prostitució perquè és que no tenen cap més... no tenen, no tenen cap alternativa.

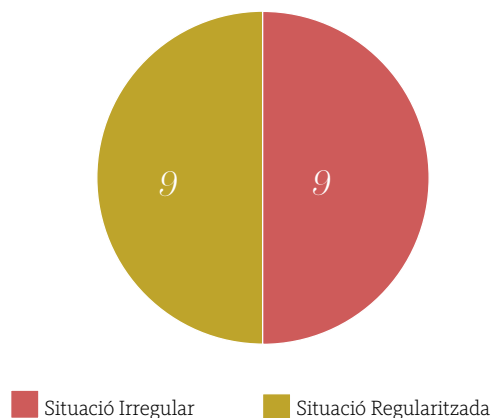
Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

La important presència en el sector del treball sexual de persones en situació administrativa irregular apuntada per professionals d'entitats i serveis³ es veu confirmada per la mostra generada en l'estudi, tal i com indica el Gràfic 6, en la que les persones en situació irregular tenen el mateix pes que les que tenen la seva situació regularitzada. Aquest fet, com veurem en propers apartats de l'informe i s'extreu de les entrevistes, les enfronta a obstacles rellevants en termes econòmics, laborals, d'habitatge i en el conjunt de la seva vida quotidiana:

Bueno, he venido por trabajo, sí, para buscar un trabajo, pero no esto. Yo no pensaba en ningún momento que iba a hacer esto, pero es lo que encontré, no había de otra, porque como no tengo papeles quizás, para los sin papeles es difícil encontrar un trabajo bueno, que te dé dinero... es lo que hay, de momento.

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

Gràfic 6. Situació administrativa de les treballadores segons la mostra de treballadores sexuals de l'estudi, números absoluts

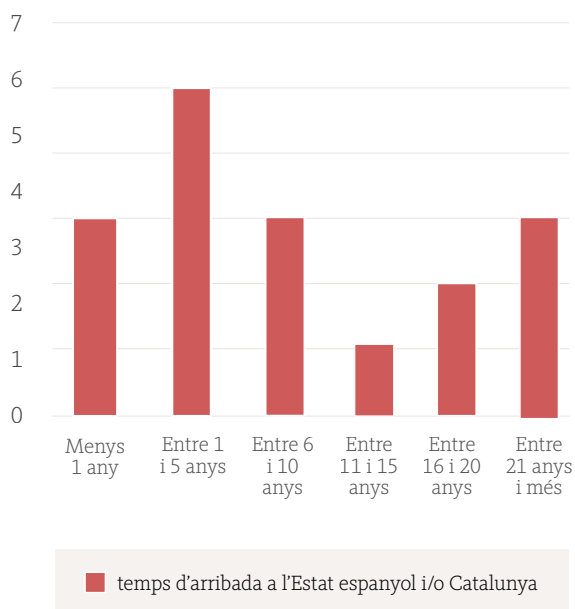

En tercer lloc, en relació al procés migratori, a continuació es presenten dades sobre el temps que fa que han arribat a l'Estat espanyol i/o Catalunya i de la seva estratègia migratòria. Aquesta informació prové de les entrevistes realitzades a les treballadores sexuals en el si de l'estudi i, tot i no ser estadísticament significativa, es considera de gran valor perquè ha estat compartida en primera persona per les pròpies treballadores.

Pel que fa al temps d'arribada a l'Estat espanyol i/o Catalunya⁴, tal i com es veu al Gràfic 7, n'hi ha una gran variabilitat, tot i que dos terços de la mostra hi porta 10 anys o menys. Com a resultat de la distribució de les freqüències i del fet que la mostra no és representativa ni per les seves dimensions ni pel mètode de mostreig seguit, no és possible concloure que hi hagi una durada de temps d'arribada i estada al territori espanyol i/o català que ajudi a explicar de manera clara la seva presència en el treball sexual. Recerca més extensiva esdevé necessària en aquest aspecte.

³¹⁴ Les memòries anuals de Prevenció Osona i Actua Vallès no recullen aquesta informació.

Gràfic 7. Temps d'arribada a l'Estat espanyol i/o Catalunya segons la mostra de treballadores sexuals de l'estudi. Franges temporals, números absoluts

Font: elaboració pròpia

En relació a l'estratègia migratòria, del conjunt de 18 treballadores sexuals entrevistades, 10 expressen que o bé pel seu compte o bé amb el recolzament de familiars, amics i/o persones conegudes, van migrar a l'Estat espanyol o Catalunya amb la intenció de trobar una feina remunerada i quedar-s'hi, mentre que únicament 4 vingueren amb la intenció de dedicar-se directament a la prostitució. Els principals sectors professionals en què planificaven ocupar-se són l'estètica, la perruqueria, el petit comerç i la cura de gent gran i quasi totes elles van comptar amb el suport de familiars, amics i/o persones conegudes. Gairebé cap d'elles va deixar el seu país d'origen amb la situació administrativa regularitzada, sinó que domina l'estratègia migratòria amb visat turístic amb l'esperança de canviar d'estatus un cop arribades a territori espanyol, tot i que, tal i com es pot extreure dels seus propis testimonis, i com a resultat de diferents característiques del mercat laboral i dels requisits establerts per la Llei d'Estrangeria, aquesta expectativa rarament es compleix:

¿Cómo llegaste a Cataluña?

Un señor me ayudó a venir. No, un conocido de mis padres me ayudó con lo del pasaje y todo eso y aquí llegué a donde él y él me recibió.

¿Pero era para trabajar para él?

No, no, él me recibió. Un amigo de mis padres, sí, que me ayudó y luego ya me quedé a cuidar a un viejito y no sé que y al final duré como, como 8 meses sin encontrar trabajo ni nada...

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

Solicité una visa [turística] en mi país y vine por mis hermanos, que ya tienen muchos años aquí y ya la idea es que todos vengan. Yo en mi país tenía negocios, tenía coches, tenía una vida acomodada y por eso me dieron la visa. Luego cuando me dieron la visa me vine aquí, me gustó y me quedé. Pero los primeros 4 meses fueron muy duros porque yo soy profesional de peluquería y yo vine con la idea de trabajar en peluquería, pero en ninguna peluquería me cogieron porque no tenía documentos y ya mi visa estaba vencida, no podía trabajar con la visa y ya no tengo documentos, con que no me queda más opción que... duré 5 meses sin trabajar y ya... Y después de los 5 meses sin trabajar una amiga me comentó de esto y lo probé y dijo "bueno, no hay otra".

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

2.4. SITUACIÓ FAMILIAR

Les dades sobre la **situació familiar**⁵ de les treballadores sexuals extretes de les entrevistes realitzades apunten, de nou, i de manera possiblement contraintuïtiva, a situacions heterogènies.

Les impressions dels i les professionals de serveis i entitats del territori a l'hora de referir-se a les treballadores sexuals és que aquestes no tenen fills i/o filles o que, en cas de tenir-los, no els tenen al seu càrrec ni es troben amb elles. Aquesta impressió segurament es correspon amb un imaginari sociocultural que troba difícil- sinó impossible- de concebre la figura de la prostituta també com a mare o, si més no, com a mare que exerceix de manera quotidiana i socialment acceptable com a tal (Vegi's Dewey, Orchard, & Brown, 2018; Trujillo, 2017):

⁵ Les memòries anuals de Prevenció Osona i Actua Vallès no recullen aquesta informació.

[...] soles...

Sense fills a càrrec?

No. O almenys els deuen tenir en un altre lloc.

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

I normalment tenen fills a càrrec?

No.

Entrevista 10. Entitats i serveis. Osona

Tanmateix, una mirada atenta als relats de les treballadores sexuals mostra una realitat tenyida de grisos. D'una banda, pràcticament la meitat de les dones que componen la mostra de l'estudi tenen la seva família únicament al país d'origen, mentre que la resta la tenen repartida entre el país d'origen i Catalunya i/o l'Estat espanyol. D'altra banda, 11 de les 18 treballadores sexuals participants en l'estudi tenen fills i/o filles petites i/o altres menors com néts/es a càrrec, 5 de les quals els tenen al seu país d'origen i la resta a Catalunya. Únicament 5 no tenen fills i/o filles petites o altres menors a càrrec en absolut.

Aquestes dades mostren una realitat complexa en la que l'existència de menors a càrrec marca no només la decisió de migrar sinó també, tal i com s'explica posteriorment, l'enviament de remeses i altres elements del procés migratori, com ara l'acceptació d'una situació administrativa vulnerabilitzadora o la decisió, sovint a contracor, de continuar exercint en el sector del treball sexual. A més, lluny de l'estigma de la prostituta com a "pària social" sense vincles i transitant els marges de la societat-estigma que s'analitza extensivament en el transcurs de l'informe-, els relats de les dones participants en l'estudi mostren subjectes integrats en vides quotidianes plenes de vincles relacionals i afectius:

¿Y cuál es tu situación familiar ahora?

Yo vivo con mis hijos, pero ya ellos son mayores de edad, son independientes, y... pues me colaboran y yo pues a raíz de... de estar en el paro, de estar sin trabajo... yo les digo a ellos que, y por discreción, que estoy por acá, que me salió un trabajo para cuidar a un abuelo o una abuela.

¿Dónde están tus hijos?

En Tarragona.

¿Cuántos hijos tienes?

Dos.

¿Y tienes familia en tu país de origen?

Sí, sí, claro tengo a mi hermana, tengo a mi madre y tengo a toda mi familia

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

2.5. NIVELL D'ESTUDIS I OCUPACIÓ PRÈVIA

En aquest apartat es presenten dades sobre el **nivell d'estudis** i l'**ocupació prèvia**⁶ al país d'origen de les treballadores sexuals que han participat a l'estudi. Com altres variables del perfil demogràfic del col·lectiu, aquests elements presenten gran variabilitat.

Pel que fa al **nivell d'estudis**, tant les entrevistes amb professionals d'entitats i serveis com amb les professionals del sexe il·lustren aquesta variabilitat. Pel que fa a les entrevistes amb les primeres:

Formació hi ha moltes dones que venen amb molta preparació acadèmica.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

I de fet, alguna universitària també, per pagar-se els estudis.

Molts casos?

La veritat és que no. Universitària que jo recordi una.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Les entrevistes amb les treballadores sexuals confirmen aquesta variabilitat, tot i que les dones amb formació universitària a la mostra són minoria i dominen aquelles amb formació mitja equivalent al batxillerat o educació secundària:

Hasta el tercero. En Brasil terminas el tercero y si quieres hacer una facultad así, yo no he hecho. No tenía tiempo.

Entrevista 17. Treballadora sexual. Osona

⁶ Les memòries anuals de Prevenció Osona i Actua Vallès no recullen aquesta informació.

D'altres, particularment les que es troben amb els nivells formatius més baixos, intenten finalitzar els estudis reglats un cop arriben aquí i realitzar altres cursos formatius, a vegades organitzats per entitats socials, que els permetin no només una millor inserció social i comunitària sinó també preparar-se per canviar de sector econòmic quan els sigui possible:

¿Qué formación tienes? ¿Qué es lo que estudiaste?

Bueno, de cursos casi todos, tengo muchos cursos de formación. La única cosa que intento hacer es finalizar la ESO que no finalicé, creo que pronto me voy a apuntar aquí también, porque ya me he apuntado antes, más con muchas cosas que pasó, con muchas cosas en la cabeza, no podía hacer muchas cosas al mismo tiempo. O hacía la ESO o catalán o castellano o estudiar la.... Yo he hecho unos cursos de Cáritas, he hecho manipulación de alimentos y otros cursos también, muy buenos aquí en Cáritas. Yo continúo estudiando, lo que estoy haciendo ahora es estudiar.

Ahora, dices, ¿estás estudiando catalán y castellano?

Castellano y catalán por la noche también.

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

En relació a l'ocupació prèvia al país d'origen, les professionals d'entitats i serveis no solen tenir aquesta informació. Pel que fa a les treballadores sexuals, de nou, presenten gran variabilitat i se n'identifiquen tres perfils. Trobem casos de dones, en primer lloc, que abans d'arribar a Catalunya havien ocupat feines de secretariat, d'estilisme i estètica, de perruqueria o fins i tot de docència preescolar i que no havien estat relacionades amb el treball sexual:

Yo trabajaba de secretaria, empecé a trabajar de secretaria en Brasil y claro, el socio de mi jefe se enamoró de mí, pero yo no sabía y ha dicho “yo voy a la Coruña, a España, tienes que venir conmigo para trabajar”, y yo soy muy buena en el ordenador y me vine con él y me enamoré de mi ex marido (riu) fue curioso, justo, y fue ahí donde yo me quedé.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

També en trobem de dones, en segon lloc, que ja en el seu país d'origen es dedicaven al treball sexual:

¿A parte de esta actividad tienes otras ocupaciones que te generen ingresos?

Pues trabajaba por webcam en Colombia.

¿De qué?

Pues también haciendo...

¿Trabajo sexual?

Sí.

¿Siempre has ejercido de forma permanente?

Sí.

Entrevista 5. Treballadora sexual. Bages

I hi ha un tercer perfil de dones que, fruit de dificultats econòmiques per mantenir les seves famílies, combinaven una feina no relacionada amb el treball sexual amb la prostitució:

Y a parte del trabajo sexual, ¿tienes otro trabajo?

Aquí solo eso, pero en Colombia no trabajaba. Bueno, en Colombia trabajaba por tiempo, ¿sabes? Cuando se me terminaba un contrato en un colegio, porque el sueldo básico en Colombia son 200€ en un colegio. Soy profesora de preescolar y tenía dos jornadas, mañana y tarde. Llegaba a las 06h de la mañana, y salía a las 19h de la noche, y pues cuando se terminaba el contrato ese año y no nos querían aguantar el sueldo, pues ahí es cuando me tocaba recurrir a la prostitución para poder sostener, porque soy madre soltera.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

2.6. TRAJEKTÒRIA EN L'EXERCICI DE LA PROSTITUCIÓ I COMPATIBILITZACIÓ AMB ALTRES OCUPACIONS

En aquest apartat s'analitzen tant la dimensió temporal de la dedicació de les dones entrevistades al treball sexual com la seva possible compatibilització amb altres ocupacions⁷. Aquests elements són rellevants no només perquè ens ajuden a entendre fins a quin punt l'entrada a la prostitució és temporal o bé més permanent, sinó també en quina mesura requereix o fins i tot permet la participació en altres activitats laborals. Les dades ens suggereixen, en

⁷ Les memòries anuals de Prevenció Osona i Actua Vallès no recullen aquesta informació.

aquest sentit, que sovint el pas pel treball sexual és intermitent, periòdic i que la seva combinació amb altres activitats laborals és porosa.

La Taula 4 i el Gràfic 8 ens mostren, de manera detallada i agrupada respectivament, el temps que les treballadores sexuals participants a l'estudi porten exercint la prostitució. Tal i com es pot veure, no existeix un patró clar, tot i que més de la meitat de la mostra (11 treballadores) han exercit la prostitució durant 10 anys o menys. Les franges menys freqüents són les d'entre 16 i 20 anys i 21 anys i més. Això segurament podria resultar, a mode de doble hipòtesi: (1) del fet que, a mesura que s'incrementa l'edat més enllà dels 40 anys, la dedicació al treball sexual esdevé gradualment menys habitual i també (2) del fet que en períodes més llargs de temps es poden incrementar les oportunitats no només de regularització administrativa sinó també d'accés a altres opcions laborals.

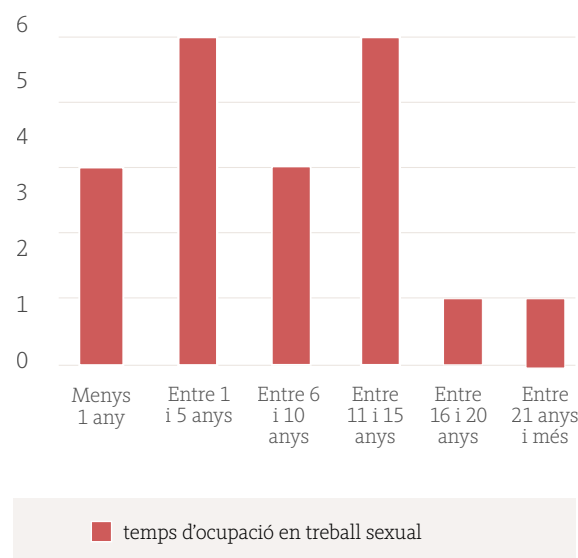
Taula 4. Temps d'exercici de la prostitució de les treballadores sexuals entrevistades per territori

Codi entrevista	Territori	Temps d'exercici
Entrevista 1	Bages	15 anys
Entrevista 2	Bages	15 anys
Entrevista 3	Bages	6 mesos
Entrevista 4	Bages	8 anys
Entrevista 5	Bages	5 anys
Entrevista 6	Bages	9 mesos
Entrevista 7	Bages	2 anys
Entrevista 8	Bages	10 anys
Entrevista 9	Anoia	11 anys
Entrevista 10	Anoia	1 any i mig
Entrevista 11	Anoia	6 mesos
Entrevista 12	Bages	8 anys

Entrevista 13	Bages	2 anys
Entrevista 14	Anoia	22 anys
Entrevista 15	Anoia	15 anys
Entrevista 16	Anoia	14 anys
Entrevista 17	Osona	2 anys
Entrevista 18	Osona	20 anys

Font: elaboració pròpia

Gràfic 8. Temps d'ocupació en el treball sexual segons la mostra de treballadores sexuals de l'estudi. Franges temporals, números absoluts

Font: elaboració pròpia

Més enllà de la durada de l'exercici de la prostitució, cal destacar que aquest no sempre és lineal ni continuat, i sovint es veu interromput per diverses raons, ja sigui perquè la treballadora realitza visites al país d'origen o perquè de manera temporal, sovint durant temporades llargues, es dedica a realitzar altres feines. El matrimoni, d'altra banda, també és a vegades- no sempre- motiu d'interrupció:

¿Cuánto tiempo llevas ejerciendo el trabajo sexual?

Mucho tiempo, lo que pasa es que voy dejando a veces. Cuando yo voy a Brasil, bueno hace muchos años que no voy a Brasil, pero cuando yo iba a Brasil, yo dejaba, ¿no? Y me quedaba a veces 6, 7 meses.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

¿Cuánto tiempo llevas ejerciendo el trabajo sexual?

Pues mira, yo...um.. buf... yo he vuelto, lo he dejado, he vuelto. Hace como 2 años volví otra vez, lo dejé por un tiempo y así [...] Yo cuando llegué aquí solamente ejercí 6 meses. Me casé, 12 años casada, enviudé, volví, volví y lo dejé, y así me la paso, y ahora mi meta es antes del verano otra vez retirarme

Y en los descansos ¿Qué haces? ¿Trabajas, combinas?

No, yo en mi casa.

Como dices que hay temporadas que dejas de trabajar...**¿combinas con otro trabajo?**

¡Ah! ¡no, no! Sí, exactamente lo dejo y me consigo otro trabajo... por lo menos ahora, antes de volver tenía un negocio y así.

Entrevista 14. Treballadora sexual. Anoia

Altres motius d'entrada i sortida del treball sexual són el sorgiment de situacions de dificultats econòmiques o altres tipus d'emergències, com ara la necessitat de reagrupar familiars que encara es troben en el país d'origen. En altres casos l'estat civil pot ser irrellevant en el sentit que el matrimoni no impedeix necessàriament la continuïtat de l'exercici del treball sexual:

¿Y cuantos años llevas ejerciendo el trabajo sexual?

Uy, ahí sí que ya no me preguntes, que es una cosa muy complicada, porque te digo que entro y salgo.

¿Cuándo fue la primera vez que entraste?

Cuando entré fue cuando me casé, cuando me casé y entonces una vez que me casé pues por sistema de que tenía que traer a mis hijos una vez que tenía los papeles, entonces comencé a trabajar.

¿Tú marido sabía que trabajabas?

Sí, él me lo aceptó porque..

Pero no tenía él nada que ver ¿no? Él no era el chulo o...

No, no, no, él lo aceptó y nada, así fue como comenzamos, así. Después ya el piso a nombre de los dos, luego después ya la hipoteca y todo, entonces ya me facilitó las cosas y yo dejé de trabajar como 7 o 8 años. Luego volví otra vez a trabajar porque nos hacía falta el dinero.

¿Y has ido entrando y saliendo?

Sí.

Entrevista 16. Treballadora sexual. Anoia

Finalment, també es donen casos en què els motius de la interrupció de l'exercici del treball sexual és, tal i com va sorgint de manera contínua en el transcurs de l'informe, la no identificació personal amb la prostitució i els intents de poder col·locar-se de manera permanent en altres sectors laborals, o fins i tot l'estrès emocional que pot generar el treball sexual. En aquestes situacions la interrupció, segons les entrevistes, sol ser temporal, entre d'altres raons perquè les treballadores pateixen grans dificultats per abandonar la prostitució de manera definitiva per falta d'oportunitats en altres nínxols del mercat de treball:

¿A parte de esta actividad tienes otras ocupaciones que te generen ingresos?

No.

¿Ejerces el trabajo sexual de manera permanente o interrumpida?

A veces cuando estoy cansada psíquicamente paro y ya está.

¿Y entonces te dedicas a otra cosa?

Sí, a veces pongo uñas, pero no... como te explico yo ... no me dedico a esto permanente para poner uñas.

Entrevista. 4 Treballadora sexual. Bages

¿Cuántos años llevas ejerciendo el trabajo sexual?

No, yo llevo poco, entre que me salgo, regreso y eso... por ahí unos dos años. Porque me sale algo, me sale alguna limpieza, me sale cuidar a un abuelo, hacer una suplencia... pues claro, yo lo dejo porque este no es mi trabajo. Yo tengo mi saber, mi arte, mi profesión como se dice... Pero desgraciadamente no... No hay trabajo.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

La durada de l'exercici de la prostitució, així com les entrades i sortides de la mateixa, no comporten necessàriament que aquesta sigui l'única ocupació de les treballadores. De fet, les dades resultants de les entrevistes realitzades amb treballadores sexuals apunten que sovint **compatibilitzen la prostitució amb altres ocupacions**. En altres casos, però, aquesta compatibilizació esdevé impossible.

Així, les principals activitats amb què s'ha detectat que es simultaneja l'exercici de la prostitució són en l'àmbit de les cures informals, del treball domèstic i de l'estilisme, sempre en l'economia submergida. Aquestes activitats paral·leles no solen realitzar-se de manera sistemàtica ni esdevenen fonts d'ingressos permanents:

¿A parte de este trabajo, tienes algún otro?

Ah sí, yo hago de todo; de niñera, babysitter, tomar cuenta de ancianos, de limpiar casas... [...] Una vez [...] fui a la casa de un señor, empecé a trabajar [...] Pero no me contrataba, era solo dinero así.

Entrevista. 1 Treballadora sexual. Bages

¿A parte de este trabajo, tienes algún otro?

Bueno, pues sí, a veces trabajo con pelos, yo compro y vendo cabello y tengo clientas que me llaman porque yo pongo pestañas, pongo extensiones y tengo clientas que me llaman "te tengo 2 o 3 chicas" y cuando me hacen un grupo de 3 o 4 pues yo me desplazo y trabajo de peluquería.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

Sí, a veces pongo uñas, pero no... como te explico yo ... no me dedico a esto permanente para poner uñas, hago así y ya está, con gente que conozco, pero no le pongo uñas a todo el mundo.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

D'altra banda, com dèiem, no sempre es dona una combinació del treball sexual amb altres ocupacions. En alguns casos es considera que els baixos ingressos que generen altres activitats fan que no surti a compte combinar-les; altres vegades la combinació es veu impossible

per incompatibilitat d'horaris i altres qüestions logístiques; en tercer lloc, a vegades no es participa en altres activitats laborals com a resultat de la discriminació regnant en el mercat laboral i en la societat. Aquest és el cas de les treballadores sexuals trans, que, tal i com es reflecteix de manera reiterada en l'informe, senten que més enllà del treball sexual tenen barrat el pas a altres tipus de treballs remunerats i formes de guanyar-se la vida:

¿A parte de esta actividad tienes otro trabajo?

No, he intentado buscar otro porque... y es que no, las horas que pagan son muy poquitas, a muy bajo coste para cubrir un gasto tan caro, alquiler, servicios, comida...

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

¿Y cuando estás trabajando de esto también tienes otras ocupaciones?

No, porque pues es más complicadito por los horarios y porque a parte varía, a veces estás en un sitio u en otro y claro, tienes que...

Entrevista 13. Treballadora sexual. Bages

¿A parte de esta actividad tienes otros trabajos?

Bueno, otros trabajos no tengo porque, tú sabes que para un transexual es muy difícil de encontrar trabajo, por la homofobia y la discriminación.

Las notas mucho...

Demasiado, claro.

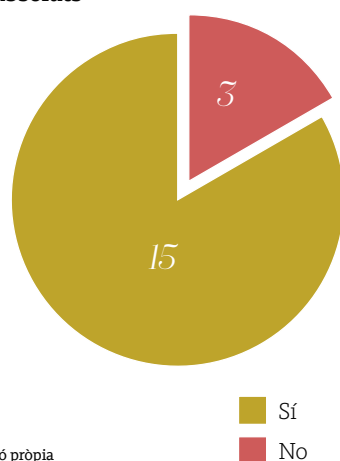
Entrevista 15. Treballadora sexual. Anoia

2.7. DONES QUE EXERCIXEN LA PROSTITUCIÓ COM A ACTRIUS ECONÒMIQUES

Durant els darrers anys els estudis sobre migracions a l'Estat espanyol i Catalunya han centrat una part important de la seva atenció en les remeses que les persones d'origen migrant envien als seus països d'origen i la importància del seu paper en la situació econòmica de les seves famílies i comunitats, així com el seu gran impacte en el Producte Interior Brut (PIB) de les economies nacionals d'origen (Vegi's Cavalcanti & Parella, 2006; Ezquerro, 2008; Grande-Martín & Del Rey-Poveda, 2012; Moré, 2005; Roquero, 2008). Tanmateix, aquests estudis rarament han aplicat una perspectiva de gènere i, particularment, rarament han pres en consideració a les persones migrades que es dediquen a la prostitució com agents rellevants en l'economia del país d'origen mitjançant l'enviament de remeses.

Front aquesta invisibilització, els relats de les pròpies treballadores sexuals expressen una realitat diferent. Tal i com es mostra en el Gràfic 9, de les 18 treballadores sexuals entrevistades, 15 envien remeses al seu país d'origen⁸:

Gràfic 9. Enviament de remeses al país d'origen segons la mostra de treballadores sexuals de l'estudi, números absoluts

Font: elaboració pròpia

Les situacions que més propicien l'enviament regular i en quantitats importants de remeses són la presència de fills

o filles petites i de pares grans en situació de solitud i/o amb problemes de salut al país d'origen:

¿Y tú el dinero, parte del dinero que ganas lo envías para allá?

Ehem, la mitad... todo prácticamente... (riu)

¿Para tu hija y para más familia?

No, solo para mi niña, para su mantenimiento.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

¿Y envías dinero a Ecuador?

Sí, obvio, envío porque claro, como mi mami está mala del corazón, [...] y como se han muerto 3 hermanos pues entonces yo le entiero a sus muertos, yo no tengo padre y el caso es que a mi madre le mandé poner un marcapasos, [...] pues porque ya la daban por muerta porque claro, cuando se murió el último hijo, entonces pues ya ahora mi madre va a hacer un año que tiene [el marcapasos].

Entrevista 16. Treballadora sexual. Anoia

D'altra banda, les treballadores sexuals entrevistades expliquen que deixen d'enviar diners a la seva família quan es troben en situació d'atur, quan pateixen una davallada d'ingressos econòmics i/o quan la seva precarietat econòmica les obliga a destinar de manera exclusiva els seus minsos ingressos a la seva supervivència quotidiana a Catalunya:

¿Y algo de dinero envías para allí?

Muy poco. Ahora que llevo tanto tiempo sin haber estado de alta y sin tener un trabajo fijo no. Cuando estoy trabajando, que tengo un dinero fijo, claro que le ayudo a mi madre, porque no es que tenga tantos recursos. Menos mal que está mi hermana allí y pues, no le falta la comida a mi madre.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

Les dimensions i la durada de l'estudi no han permès aprofundir en el destí específic de les remeses ni sistematitzar el percentatge que suposen dels ingressos de les professionals del sexe que les envien. Recerca més extensiva esdevé necessària en aquest aspecte també, que permeti no només comptabilitzar i caracteritzar les remeses que envien aquestes treballadores sinó també deconstruir la seva esterotipificació com subjectes passius i econòmicament irrelevants.

⁸ Les memòries anuals de Prevençió Osona i Actua Valles no recullen aquesta informació.

3. Condicions d'exercici de la prostitució

En el present apartat s'analitzen algunes de les característiques més rellevants en les que les treballadores sexuals exerceixen la prostitució. S'organitza la informació en dos subapartats principals. El primer se centra en els llocs on es porta a terme aquest exercici, així com les condicions en què es troben. El segon gran subapartat analitza de manera específica múltiples dimensions de les condicions de treball i laborals que caracteritzen la prostitució a la Catalunya Central. Aquestes inclouen l'impacte de la situació administrativa en les condicions d'exercici de la prostitució; el grau d'autonomia en l'exercici del treball sexual; el grau i la modalitat de mobilitat de les treballadores en l'exercici de la prostitució; els horaris que caracteritzen les seves jornades; els ingressos que generen; les condicions de seguretat presents en l'exercici de la prostitució; i els impactes que aquest exercici té en la salut de les treballadores.

3.1. LLOCS D'EXERCICI DE LA PROSTITUCIÓ

En les tres comarques objecte de recerca, la prostitució s'exerceix, en primer lloc, a **pisos** on poden viure i/o treballar al voltant d'unes tres o quatre dones (en menor mesura, també en cases unifamiliars). Alguns d'aquests pisos són anunciats a través de les seccions de contactes de les revistes locals (Safareig, La Veu de l'Anoia...) i/o de pàgines web especialitzades com Slumi i Pasió⁹. Tant les entrevistes amb professionals d'entitats i serveis com amb treballadores sexuals, com s'indica a la Taula 5, mostren que els pisos són l'opció majoritària d'exercici de la prostitució. El segon espai en ordre de rellevància són els **clubs o bars de copes** – presents als tres territoris – que compten amb habitacions per realitzar serveis sexuals i els locals de massatges. En tercer lloc, situem les **carreteres** comarcals properes als nuclis urbans. En aquest cas, els serveis es realitzen majoritàriament en el cotxes dels clients. En quart i últim lloc, i de manera més aviat residual en

relació a altres indrets al territori català, s'exerceix la prostitució al **carrer**. Les entitats i serveis entrevistats subratllen de forma reiterada la invisibilitat urbana del fenomen; és a dir, el treball sexual s'exerceix, podríem dir, de forma socialment encoberta. Això, tal i com es veurà en el transcurs d'aquest apartat, té impactes en les condicions de treball i de vida de les treballadores sexuals.

Taula 5. Lloc d'exercici de la prostitució de les treballadores sexuals entrevistades per territori

Codi entrevista	Territori	Lloc d'exercici
Entrevista 1	Bages	Pis
Entrevista 2	Bages	Pis
Entrevista 3	Bages	Pis
Entrevista 4	Bages	Carretera
Entrevista 5	Bages	Pis
Entrevista 6	Bages	Pis
Entrevista 7	Bages	Pis
Entrevista 8	Bages	Pis
Entrevista 9	Anoia	Pis
Entrevista 10	Anoia	Pis
Entrevista 11	Anoia	Pis
Entrevista 12	Bages	Pis
Entrevista 13	Bages	Pis
Entrevista 14	Anoia	Pis
Entrevista 15	Anoia	Pis
Entrevista 16	Anoia	Pis
Entrevista 17	Osona	Pis
Entrevista 18	Osona	Pis

Font: elaboració pròpia

Els principals llocs d'actuació de les entitats i serveis que treballen directament amb treballadores sexuals es corresponen amb aquesta distribució. Així, en el cas de Prevençió Osona, segons la seva memòria d'actuació corresponent a l'any 2019, van visitar 30 pisos a la comarca d'Osona i 1 club. En el cas d'Actuem Vallès, durant el mateix any es van realitzar 9 visites mensuals a pisos a Manresa i a 12 punts de carretera. D'acord amb la poca presència que la prostitució de carretera té en les entrevistes realitzades tant a professionals de serveis i entitats com a treballadores sexuals, segons Actuem Vallès (2020), durant l'any 2019 es van reduir aquests punts de feina.

⁹ <https://www.slumi.com/> i <https://www.pasion.com/contactos-mujeres/>

3.2. CONDICIONS DELS ESPAIS DE TREBALL

Com ja s'ha explicat a l'apartat anterior, la major part d'informació de la que es disposa correspon a l'exercici de la prostitució a **pisos** i se sap molt menys sobre clubs i altres indrets. La mostra de l'estudi és coherent amb això i, si bé es compta amb certa informació sobre les condicions dels **clubs** i les **carreteres**, aquesta sol ser minsa i sovint de segona mà. En general, en destaquen les valoracions negatives pel que fa a les condicions dels espais tant pel que fa a neteja com a dimensions i comoditat.

Així, en relació al club Nederland a la comarca d'Osona:

Del Nederland sí, fa molts anys que és obert i el que sí puc dir perquè conec a la persona que revisa unes màquines i comenta que sembla que es passen moltes hores allà i que les condicions són molt dures. Elles tenen allà la seva habitació i sembla com si viuen allà, però tampoc ho sap segur. Diu que els espais són molt petits i la seva sensació és com de tot molt precari.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

I en relació al treball sexual a la carretera, una treballadora sexual al Bages explica:

¿Y el lugar donde trabajas te parece salubre?

No, yo me gusta hacer limpieza pero la problema son los tíos que trabajan aquí, hacen limpieza y cogen la basura y claro, si yo no tengo sacos de ese color y no sé qué, no me lo cogen, entonces yo me quedo atrás con esa basura, entonces no tengo con qué llevarlo.

¿Pero tú los servicios donde los haces?

En los coches de los clientes.

¿Tu trabajo tiene un impacto negativo para tu salud?

Sí, porque hay mucho... en verano.. a ver, yo entiendo muchas cosas, pero hay un límite, un límite hasta que a veces cojo el dinero y le digo "toma" y me voy y salgo del coche, porque me vienen ganas de vomitar. Me ha pasado, he vomitado. Porque agua en España no hay, no hay jabón, yo qué sé. En serio, te lo digo, yo se lo digo así.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

Les informacions que arriben sobre les condicions als **pisos** on s'exerceix la prostitució són més ambivalents. És cert, en primer lloc, que, si bé existeix una àmplia gamma de pisos, el perfil de treballadores al que s'ha accedit en aquest estudi mitjançant les entitats i els serveis no es corresponen amb situacions de luxes excessius, sinó més austeres i econòmiques. Tal i com ens diu una professional d'un servei comunitari:

Normalment són pisos que no són pas pisos molt nous, son pisos ja vells de per si, bueno, saps? Correcte, eh? suposo que les condicions d'habitabilitat són correctes i que no hi hauria cap problema, però bueno, no són grans luxes per a que ens entenguem, bueno, de fet aquests ja no ens arriben, saps?

Entrevista 14. Entitats i serveis. Osona

Algunes de les dones que exerceixen la prostitució a la Catalunya Central viuen en els mateixos pisos on treballen. Hi ha casos en els quals, segons professionals d'entitats i serveis, les condicions espacials i econòmiques no semblen gaire adients: no compten amb una habitació pròpia que els garanteixi certa privacitat; poden arribar a dormir a matalassos al terra; i els preus del lloguer resulten abusius.

E1: [...] [A]quests pisos són caríssims. Els hi demanen un merder de calers per una habitació, bueno, no tenen ni una habitació, per un llit. Però clar, en aquest pisos elles viuen en el menjador, al menjador hi ha dues lliteres o tres lliteres, i estan allà, i llavors les altres habitacions són per fer serveis, i paguen molts diners aquestes noies.

E2: 200 euros van dir que pagaven per setmana?

E1: O més, o més...[...]

E2: Home, el que comentava ella, el que pagues tu en molts pisos no és per una habitació teva que, en un moment donat, tu et trobes malament i et tanques a l'habitació, sinó que moltes vegades el que fan al pis és habilitar el menjador, fer com una mena de, de...

E1: [...] de colònies...

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Aquesta professional d'un servei a Osona entra en més detall:

Viuen com a la part de dintre. Tenen com 2 habitacions... El que jo vaig veure, eh? al costat d'un bany i després allà queda com una porta tancada i hi havia com un menjador amb uns matalassos allà tirats, amb una nevera...

Però estava net i tot? Hi havia llum, aigua i tot?

Sí, sí, les habitacions per rebre els clients estaven millor que la part on conviuen elles.

Comparteixen les habitacions?

Hi havia dues habitacions, és el que vam veure al costat del bany. Entenc que són les habitacions de rebre als clients... Clar, si després dormen allà...

I creus que viuen allà?

Aquestes mateixes les hem trobat nosaltres diverses vegades que hem anat, jo entenc que viuen allà, perquè no hem anat sempre a la mateixa hora... i crec que dormen totes al menjador.

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

Pel que fa a la percepció de les treballadores del sexe entrevistades, majoritàriament ocupades a pisos, aquesta es divideix de manera bastant equilibrada entre valoracions negatives i positives dels espais de treball. Aquesta variabilitat segurament es deu en gran part a la gran diversitat existent en les condicions dels espais dins el sector.

En primer lloc, algunes treballadores sexuals en destaquen de manera positiva la neteja i l'ordre. Mentre que en alguns casos són elles mateixes les que s'encarreguen de netejar i mantenir el pis endreçat, en altres casos és la persona propietària del pis qui assumeix el cos i la gestió d'aquest servei:

¿Las condiciones de limpieza y así que tal son?

Muy bien porque nos encargamos las chicas, nos encargamos del área de nosotras, la cocina, la sala, el dormitorio... nos encargamos nosotras cada una y hoy le toca a una, mañana a otra.

¿Y en otros pisos donde has estado?

También, también. Sí, todo bien.

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

Los espacios donde trabajas, las condiciones ¿son salubres?

Sí, bueno claro, sí, todo bien.

Y aquí la limpieza del piso ¿la hacéis vosotras?

No, la que lo alquila lo mantiene con higiene.

Entrevista 15. Treballadora sexual. Anoia

Altres treballadores sexuals, tanmateix, fan valoracions negatives dels pisos on viuen i exerceixen la seva professió. En destaquen la brutícia, les condicions sovint no adequades dels immobles i les dificultats per accedir a espais en millors condicions donats els alts preus de lloguer existents en relació als ingressos de les treballadores sexuals:

¿Y las condiciones de los espacios donde trabajas, qué tal?

Deplorables. O sea, es suerte llegar a una casa donde la higiene de los baños esté bien, donde las habitaciones estén bien. Normalmente yo siempre cargo mis sabanitas, siempre vamos a hacer la compra y siempre tenemos lejía y todo porque es que es muy difícil uno meter a un cliente a un baño desde curtido horrible, entonces siempre mantenemos de tener los espacios limpios.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

Los sitios donde sueles trabajar las condiciones...

Bueno, mira, normalmente es así, más bien feo y todo antiguo. Hay pisos que están bien, pero normalmente encontrar algo, algo que esté bien...

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

Normalmente en los pisos donde trabajas ¿Cómo son las condiciones?

Deplorables, como te dijeron las chicas, porque es muy difícil encontrar una habitación buena y a bajo coste, ¿no? Porque, hombre, que hay habitaciones buenas, sí, pero cuestan mucho y uno no puede, o sea, ¿cómo se dice eso? uno no puede permitirse pagar tanto si no sabes si vas a sacar lo de la habitación y vas a ganar algo más. Entonces uno trata de algo a costo bajo y eso implica que tienen que ser condiciones que no están normalmente muy bien.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

3.3. CONDICIONS DE TREBALL I LABORALS DE L'EXERCICI DE LA PROSTITUCIÓ

En aquest apartat es presenten diferents elements de les condicions en les que treballadores sexuals participants a l'estudi es troben exercint la prostitució: l'impacte de la situació administrativa en les condicions d'exercici de la prostitució; el grau d'autonomia en l'exercici del treball sexual; el grau i la modalitat de mobilitat de les treballadores en l'exercici de la prostitució; els horaris que caracteritzen les seves jornades; els ingressos que generen; les condicions de seguretat presents en l'exercici de la prostitució; i els impactes que aquest exercici té en la salut de es treballadores. Cal aclarir, a mode de prèvia, que les dades d'aquest apartat, com en apartats similars, han estat recollides a partir de les entrevistes amb professionals de serveis i entitats, així com amb treballadores sexuals a les quals l'equip investigador ha accedit a partir del contacte que els serveis i entitats ens han proporcionat. Això té rellevància metodològica i en clau de les conclusions que se'n poden extreure, ja que segurament existeix un cert biaix en la mostra de l'estudi vers treballadores que, per diferents raons relacionades amb l'exercici de la prostitució, tenen necessitat dels recursos i l'atenció oferts pels serveis i les entitats. Les professionals dels serveis i les entitats entrevistades assenyalen com a tret comú en les dones ateses les seves situacions de precarietat econòmica i la falta de recursos, en molts casos vinculats a situacions d'irregularitat administrativa. Aquí és important destacar que es refereixen a dones que, en contextos de precarietat, han recorregut a aquestes entitats socials en busca d'algun tipus de suport. Altres perfils de treballadores sexuals sense aquestes necessitats ja no hi accedeixen i, per tant, no són part de la mostra. Tal i com reflexionen diverses professionals entrevistades:

El tret en comú seria la precarietat econòmica.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

Perquè estic convençuda que hi ha dones que exerceixen el treball sexual d'alt standing i aquestes no ens arribaran mai, vull dir, que aquestes segurament ho tenen tot regularitzat, no? Tenen una situació ben diferent.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Les que ens han arribat per Prevenió Osona normalment han set col·lectius de l'Est i molt grans, de més de 50 anys. Vull dir, que nosaltres aquí havíem detectat més col·lectiu africà i de persona jove i en canvi elles, el que ens ha arribat és més això [...]. Clar, no sé si, ja et dic, eh? el que ens arriba aquí a través de Prevenió Osona és perquè ja hi ha molta precarietat, llavors no sé si és el, vull dir el que, bueno quan ja contacten amb nosaltres és perquè potser ja no, el modus vivendi ja no funciona i llavors ja tenen que anar a picar a altres portes.

Entrevista 10. Entitats i serveis. Osona

Una altra distinció important que cal establir és la modalitat d'exercici dins el marc de la prostitució en pisos. La recerca ha permès identificar dues modalitats diferents: d'una banda, la que les treballadores anomenen "estar independent", on lloguen una habitació al pis on exerceixen i, si bé paguen el lloguer de l'habitació i d'altres despeses, la totalitat de la remuneració del servei els pertany a elles. És a dir, més enllà de pagar despeses fixes, tenen control total sobre els seus ingressos. D'altra banda, una segona modalitat es correspon amb el que s'anomena "Hacer plaza", on les treballadores roten de manera periòdica entre diferents pisos a diferents ciutats catalanes i espanyoles. En aquests casos les treballadores sexuals paguen el 50% del total de la remuneració pels seus serveis sexuals a la persona propietària del pis i/o a càrrec del funcionament del mateix. Les entrevistes realitzades amb treballadores sexuals semblen apuntar que no només les condicions econòmiques més avantatjoses per a les treballadores es corresponen amb la primera modalitat sinó que en el cas de les treballadores que estan fent "plaza" es dona també més control i limitació dels seus moviments i autonomia per part de terceres persones.

3.3.1. Impacte de la situació administrativa en les condicions d'exercici de la prostitució

Abans de poder entrar a analitzar les condicions en les que treballadores sexuals exerceixen la seva feina esdevé necessari prendre en consideració un factor previ que, si bé aliè al sector específic, acaba condicionant moltes de les situacions i experiències que s'hi acaben donant: la **situació administrativa**. Tal i com s'ha exposat en l'apartat previ de perfils sociodemogràfics, una gran majoria de les dones que es dediquen al treball sexual a la Catalunya Central són d'origen migrant i, d'aquestes, un nombre significatiu es troben en situació administrativa irregular (veure Gràfics 3, 4, 5 i 6).

Es que uno no está legal, o sea, automáticamente no está legal este trabajo, es ilegal acá en España, eh? ése es uno. La documentación en regla es excepcional, o sea, de las chicas que trabajamos acá muchas están sin papeles, demasiadas. Entonces, eso es un gran obstáculo.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

Si bé s'hauria d'analitzar amb més profunditat, és molt probable, tal i com suggereixen algunes professionals de les entitats i serveis, que el fet de no tenir una situació administrativa regularitzada incrementi, ja de partida, les probabilitats de dedicar-se al treball sexual tant per la dificultat d'ocupar-se legalment en altres sectors ocupacionals com per les situacions d'abusos laborals que s'acaben generant entre la població indocumentada:

Al no tenir papers no poden accedir a cap lloc de treball perquè no poden tenir contracte i llavors, clar, o es troben o bé amb treballs de, jo què sé, de neteja i tal, amb explotació total, perquè clar, sense contracte i sense res els hi paguen 3 euros l'hora i amb això no viu ningú, i llavors moltes s'ho complementen amb la prostitució i amb aquestes dues feines van tirant o n'hi ha que es dediquen a la prostitució perquè és que no tenen cap més... no tenen, no tenen cap alternativa.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

El fet que una part important de les treballadores sexuals es troben en situació administrativa irregular, com s'analitza de

manera reiterada en el transcurs de l'informe, té impactes importants en les seves vides quotidianes i, particularment, tal i com s'exposa aquí, en les condicions en les que exerceixen la prostitució. Així, el fet d'estar en situació administrativa irregular els provoca una sensació de por permanent, la impossibilitat de denunciar a la policia situacions d'abús i inseguretat fruit de la seva activitat laboral, el risc a l'expulsió del país i, en general, situacions laborals més abusives.

La por a ser descobertes, detingudes i fins i tot expulsades del país marca la vida quotidiana de moltes treballadores sexuals. Això no només les fa més vulnerables davant possibles abusos, agressions o fins i tot accidents, sinó que els genera un estat d'estrès emocional permanent, una profunda sensació de desprotecció, una tendència a l'aïllament social i grans dificultats per inserir-se de manera "normalitzada" en la comunitat de recepció:

¿Y pudiste denunciar?

No, porque no tengo documentos, cuando no tienes documentos ¿qué vas a denunciar? Si tú ves la policía en la calle y tú sales por donde sea, porque te paran y ven que tu visado ya se cayó y... vas con miedo por la calle y cuando hay algún accidente no lo dices. Yo he sufrido mucho y he llorado mucho aquí en Europa. Por eso más bien me quedo acá, poco o mucho...

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

No, aquí y en todas partes uno está expuesto. Y por ejemplo, lo que te decía yo ahorita, a nosotras nos corta mucho el rollo que un hombre venga aquí y nos pegue o nos haga algo y como estamos en situación irregular pues nos da un poco de miedo ir a la policía y decir "Mira, es que yo soy irregular, soy trabajadora sexual y es que este chico me pegó...". Yo sé donde está el chico pero nos sentimos súper desprotegidas.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

Part d'aquesta por es materialitza, com dèiem, en el risc (real) de ser expulsades del país. Això reforça la sensació d'indefensió i incertesa, on la policia no és percebuda com una aliada davant possibles dificultats sinó com una amenaça a evitar:

Pero entonces cuando llegó la policía a ti no te hicieron nada...

Cuando llegó la policía entró y la chica dice que yo, la catalana me ayudó, dice que yo fui allí solamente para entregar la comida. Tal por eso que cogí mis cosas y salí, porque si yo me quedaba allí habría sido deportada.

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

Los documentos es lo más importante... pues por si hay una agresión no poder denunciar y de momento, si viene la policía a hacer control aquí... porque esta no es la primera vez que yo viajo a Europa. Yo hace 4 años estuve acá [...] y llegaron los del control al piso. O sea, una chica que salió antes le había hecho algo a un cliente y el cliente denunció. La chica salió en la noche cuando denunció el cliente y a la mañana entré yo [...] y ese mismo día en la noche llegó la policía, me llamó como cliente, yo vi también solo un hombre y abrió la puerta, cuando vi ya que se vinieron 3 hombres más que salieron de los lados de las puerta y cuando yo iba a cerrar que dijeron "policía", yo "ok", cuando ya "documentos" y "estamos haciendo redadas" o algo así, cuando ya mis documentos estaban caídos y así, de los 90 días, entonces me llevaron, por allá llegó un señor y dijo "no, esta chica no es, es otra más grande, que tiene senos.." pero ahí caí yo, inocente, caí yo cuando llevaba un mes de haber llegado, porque siempre entro como turista y ya me quedo y me dijeron "te vas ya y no te hago una expulsión" entonces hablé con la abogada que me colocaron de oficio "yo no, yo no me puedo ir, que tengo deudas".

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

D'altra banda, la situació administrativa també té impactes en la capacitat de negociar condicions laborals més favorables per a la treballadora. No és el mateix, per exemple, treballar de manera independent que haver de donar la meitat dels ingressos a un o una proxeneta, i aquesta segona opció és on es troben concentrades més dones en situació irregular, no només per la seva situació administrativa sinó per les dificultats que aquesta els planteja per generar xarxa de contactes i suport, així com per ampliar el seu ventall d'opcions laborals i vitals:

La mayoría de chicas que trabajan en un piso a la mitad es porque no tienen documentos, no conocen a nadie, alguien les habla de ese piso, se internan ahí y se quedan ahí porque no saben

andar, porque no tienen la capacidad de alquilar nada, porque no tienen documentación...

Entrevista. 3 Treballadora sexual. Bages

3.3.2. Autonomia i control de moviments en l'exercici de la prostitució

Un dels principals eixos de debat que s'ha donat històricament tant en el si del moviment feminista com en la literatura acadèmica feminista sobre la prostitució ha girat en torn el grau d'autonomia amb què les persones dedicades a la prostitució compten tant a l'hora de començar a treballar en aquest sector com a l'hora d'exercir-la (Simmons, 2018). Aquesta ha estat una qüestió latent a les entrevistes, on sembla haver certa tensió entre professionals i treballadores sexuals: mentre que les primeres posen èmfasi en el control de moviments que pateixen les treballadores sexuals, aquestes, tot i reconèixer-ne l'existència, en algunes ocasions semblen relativitzar-lo o, si més no, matisar-lo i ofereixen relats de situacions més diverses i plurals.

A les entrevistes realitzades amb professionals d'entitats i serveis, particularment aquelles que no treballen directament ni de manera explícita amb treballadores sexuals, sembla repetir-se la idea, a vegades formulada en forma d'intuïció o d'informació indirecta, que les treballadores sexuals exerceixen la seva feina sota el control de la figura del proxeneta:

L'últim cas que vam tenir era una dona que era el marit el seu proxeneta. Havien vingut ells i el germà d'ell amb la dona i les 2 dones exercien la prostitució. Vivien molt bé econòmicament, però tot ho controlaven ells.

Entrevista 2. Entitats i serveis. Anoia

Perquè és evident que les que estan per allà es possible que el proxeneta estigui vigilant, a veure amb qui parlen i amb qui no.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

La sensació que hi ha persones que les porten d'un lloc a l'altre, que els hi controlen tots els papers, que els hi controlen tot el tema laboral, de nòmines, de... jo estic segura que estan com dependents, no? més que un altre tipus de feina.

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

Ella [una companya] deia que en algun moment havia vist que les portava un cotxe i després les deixava i després les recollia, com si tinguessin algun proxeneta que gestionava la seva activitat. Això era a Piera, ben bé a la sortida de Piera, a més és que era molt visible, per allà hi ha molt tràfic, hi ha molts xofers que fan tota la ruta aquesta de la comarca.

Entrevista 7. Entitats i serveis. Anoia

En ocasions aquesta versió és confirmada per les pròpies treballadores sexuals, a vegades en primera persona i a vegades no, que expliquen com en certes situacions poden arribar a tenir els seus moviments controlats o limitats. El fet que visquin i treballin a pisos, i que sovint el funcionament dels pisos estigui controlat per una tercera persona, fa que aquest control i limitació no es circumscriu únicament a la seva activitat laboral sinó que afecti el conjunt d'àmbits de la seva vida quotidiana:

Cuando haces la mitad no puedes salir a andar, tienes 1 hora para salir, para ir a la peluquería... Y si ya sales 1 hora a la tienda ya a la media hora ya te están llamando "¿qué pasa que estás en la calle? que ya tienes mucho tiempo...". Porque estás controlada, te controlan tu tiempo, tú no eres dueña de tu tiempo.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

Sí que en alguna entidad nos habían comentado que hay trabajadoras que están en pisos y que no las dejaban salir o sólo unas horas.

¿Tú conoces casos?

No, yo no conozco, pero si conozco soy capaz de denunciar, eh? Pero prácticamente por aquí no hay ¿verdad? esas cosas.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

No, no, cuando llegué aquí, que empecé en ese sitio, yo conocí también a otras chicas brasileñas que me indicó a salir a dar una vuelta. Yo no lo sabía que si salías tú serías expulsada. Yo no sabía que no podía quedarme mucho rato fuera, no lo sabía, cuando volví ella me puso en la calle y como no sabía a donde ir me fui a otro sitio.

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

En altres situacions les treballadores sexuals matisen les dimensions del control: la seva experiència no només és d'una major flexibilitat sinó que, a més, quan s'han trobat en circumstàncies on consideraven que el control era excessiu han canviat de lloc de treball.

¿Y los horarios?

Sí, hombre, si tú te quieres levantar te levantas, no es obligado.

Sí, digo más las condiciones de salida, que hay sitios que te dejan salir 1 hora o 2.

Sí, siempre es igual, 2 horas, y si te pasas un poquito más pues nada, el banco no te está esperando especialmente a tí a que tú llegues, o el del supermercado... no está la caja simplemente a esperarte para que tu llegues ahí mismito. Entonces, son 2 horas, si te pasas no te dicen nada, ¿sabes? Yo en parte de que sea, si yo veo que son tan estrictos de que no le dejan, que lo quieren tener a uno, no va conmigo, porque para vivir amarrada o así como... me quedo en mi país.

Entrevista 8. Treballadora sexual. Bages

Hi ha un tercer perfil de treballadores que reivindiquen la seva independència i autonomia en l'exercici de la prostitució, autonomia que afecta tant la dimensió econòmica com en les decisions que prenen de manera quotidiana en la seva feina:

Entonces entiendo que tú trabajas para ti misma...

Sí, para mí misma.

O sea, que no tienes una persona, que, a la que le tengas que pagar por...

No, no, no, no, no. Un chulo no (riu).

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

¿Tu trabajas siempre de seguido o también descansas?

No, descanso, yo descanso cada 15 días. Yo vivo en Sabadell. Esa es la ventaja de ser independiente, de que si tú quieres salir... O si estás enferma te vas a tu casa y ya está... O desactivas anuncios y te acuestas a dormir todo ese día...

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

3.3.3. Itinerància: “Hacer plaza”

Una de les coses en relació a les condicions d'exercici de la prostitució que destaca de la informació recollida durant l'estudi és la mobilitat seguida per un nombre important, si bé indeterminat, de les treballadores sexuals. És a dir, si bé algunes exerceixen la seva professió de manera indefinida en un indret concret, d'altres s'acullen a la modalitat, ja mencionada, de “Hacer plaza”. Amb l'expressió “Hacer plaza”, les treballadores sexuals entrevistades es refereixen a una modalitat contractual amb la persona que té un pis (o més d'un) en propietat o de lloguer en el que les dones romanen 21 dies ininterromputs –amb sortides d'aproximadament 2 hores diàries–. Durant el temps que viuen en aquests pisos, treballen de forma continuada i estan obligades a abonar la meitat del import de cada servei sexual al propietari o llogater. Un cop finalitzat aquest període, es traslladen a un altre pis en les mateixes condicions –principalment a Catalunya, però també al Estat espanyol i, en menor mesura, a l'estranger–. D'aquesta modalitat de treball, es podria entendre l'alt nivell d'itinerància d'algunes treballadores del sexe que assenyalen diverses entitats i allò que, potser, és més revelant encara: les dificultats per arrelar-se en territoris determinats, per cercar altres ocupacions remunerades i per crear nous vincles socials, xarxes de suport i/o altres formes de socialització en relació a l'oci, la formació, etc. Aquestes qüestions, segons algunes professionals de serveis i entitats entrevistades, poden derivar en situacions d'aïllament:

A Manresa el que ens trobem és que es mouen molt. Fan places i van voltant per diferents ciutats. El que fan es moure's per pisos i treballar 21 dies al lloc a on arriben durant 24 hores. Això els hi dona poc marge a poder compaginar-ho amb altres feines.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

Del “Hacer plaza” les professionals d'entitats i serveis també destaquen el menor control que tenen les treballadores sexuals sobre les seves condicions de treball:

I la resta estan disponibles?

E1: Sí, sí, 24/7. Per això dic que la majoria de noies no...

E2: Clar, elles tampoc poden fer una altra cosa, vull dir, ni fer formació, ni anar al gimnàs, ni anar a passejar... Estan totes allà...

són les normes, no regulades, és clar, les regula la persona que té la casa...

[...]

E1: Però són noies que no tenen una xarxa social, per exemple, les noies que estan en els pisos es que no fan res més que això, m'entens? Suposo que just surten per anar a comprar i això. Aquí que hi ha un pis d'en Claudio, en Claudio que és el jefe només les deixa sortir 2 hores al dia al carrer, saps?

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Les treballadores sexuals entrevistades corroboren aquesta realitat i en destaquen altres elements i implicacions. En primer lloc, tal i com s'analiza en següents apartats, la modalitat de “Hacer plaza” té un impacte negatiu en els ingressos de les treballadores i els permet menys control tant sobre els seus guanys com, de manera indirecta però sovint contundent, sobre els seus moviments:

En las plazas son 21 días, pero te puedes ir cuando quieras ¿o no?

Sí, sí, si te quieres ir te vas pero ya luego, como no has hecho la plaza completa, ya no puedes volver porque no has terminado la plaza o, a veces no te puedes ir porque hay pisos que te cogen el dinero. Entonces ya a los 21 días ya te pagan, entonces, ya no te puedes ir porque el dinero está ahí y lo pierdes... muy jodido...

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

¿Se cobra más independiente que en plaza? ¿Hay diferencia?

Sí, claro, hay diferencia porque cuando tú estás en plaza tú tienes que, o sea, la mitad es para ti y la mitad es para...

Ya, pero ¿el trabajo es el mismo o se trabaja más en plaza?

Depende de la plaza, como sea y eso.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

En segon lloc, de manera similar a les professionals de serveis i entitats, hi ha treballadores sexuals que expliquen que “Hacer plaza” té un impacte negatiu en el tipus d'atenció i suport als que poden accedir. Les dificultats d'arrelament no només es dona en clau relacional sinó també en accés a suport més formal i institucional, com per exemple atenció a la salut i altres tipus

Y que si te vas a otras ciudades no tienes como ir al médico ni nada porque no tienes... No tenemos una cobertura. No tenemos cobertura para otra parte sino donde vivimos, pero como nosotras no trabajamos donde vivimos, sino que rodamos tanto... A nosotras nos pasa algo, por ejemplo, aquí en Igualada, y nos tenemos que curar entre nosotras porque ¿pa dónde vamos a ir al médico? Diferente que sea a urgencias... Así no seas trabajadora sexual, digamos, estamos aquí en Igualada y yo tengo mi tarjeta médica de Sabadell y si me pasa algo solo me atienden en Sabadell y de aquí a que llegue a Sabadell ya me desangré. Lo único que atienden son las urgencias.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

¿Y aquí en Igualada sientes que hay alguna necesidad que podría ser cubierta?

[...] Yo fui una vez aquí al clínico ¿vale? porque tuve un problema ¿sabes? Y fui ¿y sabes qué me decían? Que tenía que trasladar, que llamara a mi médico de cabecera para que viniera aquí. Porque sabes, como me depilaba en seco, el vello se... se esto, entonces pues yo fui aquí al médico y me atendieron 2 veces, pero ya a la tercera no me quisieron atender que tenía que, o trasladar los papeles aquí a Igualada o tenía que ir a Barcelona a mi médico de cabecera, pero claro, yo no me puedo venir para aquí, porque aquí solamente estoy de paso. [...]

Entrevista 16. Treballadora sexual. Anoia

I com és un col·lectiu molt itinerant igual estan aquí i al mes següent quan fem la ronda per tornar a repartir el material de prevenció contactes amb ella, o per una visita que li hakis demanat per la ginecòloga "es que no estoy aquí; estoy en Playa de Aro. O ahora estoy en Gerona, cuando vuelva ya eso...". Però són persones molt itinerants.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Altres treballadores expliquen l'estructuració horària i de moviments de les "plazas" no tant com una violació de la seva autonomia sinó com a resultat de la necessitat d'organitzar l'activitat als pisos i garantir que sempre hi ha treballadores disponibles per a potencials clients:

¿Cómo hacéis en estos pisos? ¿Estás 21 días y pagas una parte? Sí, el 50%

¿Y tú tienes que estar disponible 24 horas?

Tengo 1 hora de descanso.

¿1 hora de descanso?

No, tengo más, 2 horas o 3.

2 horas que puedes salir y hacer lo que quieras y el resto estás aquí...

Sí.

Os vais turnando...

Pero esto nos lo informan, o sea cada una entramos a un piso y hay normas y esas normas nos las informan antes de entrar y nosotras veremos si la... nadie nos obliga en sí.

¿Las normas son en todos los pisos más o menos iguales o son diferentes?

Son diferentes, muy diferentes.

¿Hay alguna en la que has estado que era más dura? ¿Qué no te dejen salir, por ejemplo?

No, no, no, hasta ahora no, en ese sentido no, porque cada una, o sea, si entramos con nuestros pasaportes, con nuestra documentación, no tienen porque... son nuestros derechos también.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

També hi ha d'altres treballadores sexuals que identifiquen certs avantatges en la fórmula de les "plazas", ja que la troben particularment adients per a persones que no porten molt temps a Catalunya i encara no se senten segures assumint tota la logística requerida per organitzar la seva activitat laboral o que no volen assumir el risc econòmic d'exercir pel seu compte. En una lògica similar, professionals de serveis i entitats expliquen que les "plazas" permeten una mobilitat flexible quan l'activitat laboral en un determinat indret és baixa o s'estanca:

¿Y qué crees, que las personas que hacen plaza es porque no conocen o...?

Bueno, hay muchas chicas que no saben utilizar lo de poner anuncios y todas esas cosas, o les da miedo, dicen que no, que pagar una habitación y si no les va bien... bueno, no se arriesgan.

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

I per això també es van movent, aquí veuen que no tenen feina pues "Me voy a Girona que me han dicho que ahora hay movimiento por allí".

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

3.3.4. Horaris

De manera similar a altres ocupacions altament feminitzades i racialitzades, com ara el treball domèstic, de la llar i de les cures (veure Ezquerria, 2008; Hondagneu-Sotelo, 2001), no resulta fàcil per a les treballadores sexuals establir límits en l'exercici de la seva activitat professional, i sovint aquesta pot envair el conjunt d'esferes de les seves vides, tot i que a vegades desenvolupen estratègies per protegir aquestes altres esferes. En aquest sentit, un altre element important de l'exercici de la prostitució identificat durant l'estudi es relaciona amb la dimensió horària. Comprendre els horaris que segueixen les treballadores sexuals és rellevant no només en relació a l'organització de la seva activitat laboral sinó també pel que fa a com aquesta afecta la resta de la seva quotidianitat i la capacitat d'inserir-se en el seu entorn comunitari de manera normalitzada. Tal i com explica una professional d'una entitat entrevistada:

El tema d'horaris, lo de treballar 24 hores et complica tot molt, poder anar al metge, fer tràmits administratius i bé, viuen com una mica al marge de la vida real.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

Així, una primera distinció identificada en les entrevistes amb treballadores sexuals rau entre aquelles treballadores que adopten una disponibilitat horària absoluta i/o profundament flexible per atendre clients i aquelles que han generat i implementat certs límits per separar de manera més clara les diferents esferes vitals. En relació al primer grup, aquelles que flexibilitzen i amplien el seu horari laboral i la seva disponibilitat, expliquen que això sovint implica interrupcions d'activitats quotidianes, fins i tot de descans, una gran càrrega de volum de feina i, entre d'altres qüestions, llargs temps d'espera:

Yo no tengo horario, estoy las 24 horas los 7 días disponible. Yo me levanto, desayuno, a veces salgo a comprar. Ya saben que si me llaman me tienen que llamar por lo menos 10 minutos antes, porque si estoy en la calle en esos 10 o 15 minutos yo me tengo que coger un taxi, venirme, colocarme la lencería, prepararme y lo atiendo. No estamos así como con un

horario. Y tú te acuestas a dormir y si sonó el teléfono y va a llegar, ok, te levantas, te arreglas, a las 3 o a las 6, te pones....

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

Bueno nada, un día normal es que me levanto, voy y compro para comer, voy a la tienda a comprar algo, salgo, camino, vuelvo a casa, si me llaman regreso, descanso y... nada, sabes que no tenemos un horario fijo, sino estamos 24 horas y a la hora que llegue la faena pues trabajo [...] La gente no sabe lo duro que es este trabajo,. Es un trabajo fuerte, un trabajo que es constante, mira, 24 horas, nosotras no trabajamos 6 horas ni 8 horas, nosotras trabajamos fuerte, fuerte.

Entrevista 3 Treballadora sexual. Bages

Pues normalmente todo el día aquí, esperando los teléfonos. Y salimos solo a comprar la comida al supermercado y a correos a recargar las tarjetas para los anuncios. Esa es nuestra rutina diaria. Levantarnos, ducharnos, arreglar las habitaciones para que los clientes... activar anuncios por la mañana, y a esperar que los clientes lleguen.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

Entonces ¿tú atiendes a todas horas?

Sí, yo atiendo el teléfono, obvio.

Y a los clientes, si uno llega a las 4 de la mañana...

Si uno llega a las 4 de mañana obvio, hay que atender.

Entrevista 16. Treballadora sexual. Anoia

Hi ha un segon grup de treballadores que sí que construeixen les seves jornades amb restriccions horàries, si bé això no impedeix que realitzin jornades laborals llarguíssimes de 12, 15 o més hores. Aquestes restriccions responen a diferents motius. En primer lloc, hi ha dones que eviten treballar de nit perquè és llavors quan es poden donar les situacions més conflictives:

¿Me puedes describir cómo es una semana tuya? ¿Cuántos días trabajas, horas..?

Todos los días. Me levanto a las 9, me ducho, tomo mi café que yo misma hago, no salgo para la calle para tomar porque sale muy caro y a las 9, 10 empiezo a trabajar, subo anuncios

y ya está y trabajo hasta las 12 de la noche. No más.

¿Luego ya paras el móvil y fuera?

Sí.

Entrevista 17. Treballadora sexual. Osona

¿Cómo es un día en tu vida?

Pues nada, aquí esperando.

¿Cuando estás aquí trabajando te dedicas 24 horas al trabajo sexual?

No, solo trabajo de día, de noche no trabajo. Hasta media noche como mucho porque de noche hay mucho loco, borracho... para evitar inconvenientes.

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

Yo siempre pongo en el anuncio 24h, pero yo la verdad a las 02h-03h ya cierro, porque a esa hora es cuando uno se encuentra con gente más difícil. Movidas... yo siempre empiezo..., estoy activa a las 10h de la mañana y ya he hecho mis cosas y todo, y trabajo hasta esas horas.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

Altres treballadores sexuals posen èmfasi en la necessitat de tenir límits horaris per poder dedicar-se a la seva vida familiar de manera normalitzada i a altres dimensions com el lleure i el descans:

¿Cómo es un día normal tuyo?

Yo trabajo de lunes a sábado de mañana hasta la tarde. De las 10 casi hasta las 6. Nunca trabajo de noche porque tengo miedo. Cuando vuelvo a la casa soy como una tía normal, limpio, cocino, compras con mi hijo, pasando el tiempo también con él. Mi hijo está cuando trabajo en el instituto y por la tarde está solo o con mi hermana, porque está ya espabilado.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

Y cuando llego a casa pues salir, tratar de relajarme un poco, de quitarme el estrés de que uno viene, porque no es fácil, estar haciendo esto, tampoco es fácil ¿sabes? Y pues, salir, divertirse distraerse con la familia, un cine, una comida, al mar a ir aunque a verlo y ya está.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

En general, a més, la informació obtinguda durant les entrevistes apunta, tal i com s'exposava en l'apartat anterior, que les dones que treballen de manera independent llogant una habitació i sense estar sotmeses a entregar comissions tenen més autonomia per prendre's temps de descans i de desconnexió d'una activitat que caracteritzen com estressant:

También me tomo semanas de descanso, cuando voy al lugar en donde yo pago una habitación, voy allí y descanso lo que yo vea necesario.

¿Descanso qué es? ¿Haces cursos, cosas?

Nada, nada. Mas bien me voy para descansar, allí no trabajo. Me relajo para salir un poco de este...

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

3.3.5. Ingressos

L'objectiu d'aquesta secció no és tant esbrinar quines són les tarifes exactes que cobren les treballadores sexuals pels seus serveis com comprendre en quina mesura l'exercici d'aquesta professió els proporciona uns ingressos que els permetin cobrir les seves necessitats i planificar les seves despeses, i també que compleixen les seves expectatives. Les entrevistes realitzades amb treballadores sexuals mostren que és difícil caracteritzar els seus salaris de manera estàtica i senzilla com a bons o dolents o com a suficients o insuficients. La pluralitat de situacions que es donen en el sector, a més d'altres factors tant objectius com subjectius, fan que no només els ingressos siguin variables sinó també la valoració que les treballadores en fan.

Una primera distinció que cal establir és la modalitat d'exercici dins el marc de la prostitució en pisos. La recerca ha permès identificar, com ja s'ha exposat prèviament, dues modalitats diferents: d'una banda, la que les treballadores anomenen "estar independent", que és quan lloguen una habitació al pis on exerceixen i, més enllà de les despeses fixes, la totalitat de la remuneració del seu servei els pertany. És a dir, tenen control total sobre els seus ingressos.

D'altra banda, una segona modalitat es correspon amb el que s'anomena "Hacer plaza", on les treballadores sexuals paguen el 50% del total de la remuneració pels seus serveis sexuals a la persona propietària del pis i/o a càrrec del funcionament del mateix. Les condicions econòmiques més avantatjoses per a les treballadores es corresponen amb la primera modalitat:

¿Siempre trabajas en pisos o has trabajado también en clubs o calle?

No, yo he trabajado, bueno sí en pisos, pero en 50 y 50 y ahorita que estoy independiente.

¿Y cuánto puedes cobrar, más o menos, al mes? [...] O en una semana...

En una semana muchas veces 500, 400, dependiendo como esté el tiempo y eso...

¿Se cobra más independiente que en plaza? ¿Hay diferencia?

Sí, claro, hay diferencia porque cuando tú estás en plaza tú tienes que, o sea, la mitad es para tí y la mitad es para..

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

¿Aquí las condiciones del trabajo quien las pone? ¿Las pones tú?

No.

¿El cuánto vas a cobrar?

Bueno sí, eso sí.

¿Luego das la mitad?

No siempre la mitad, no siempre. Una parte. Hay veces una parte yo y una parte tú o simplemente pagas tu habitación y el dinero todo es tuyo ¿sabes?

¿Aquí como haces?

Una habitación.

¿Crees que cobras bien?

Sí, sí, sí.

Entrevista 8. Treballadora sexual. Bages

¿Qué dificultades genera trabajar en pisos?

Bueno, cuando trabajas la mitad es difícil porque... es difícil cuando cobras 50 euros y tienes que darle la mitad a una que no ha hecho nada, que está sentada tocándose... ya tú sabes.. y tú ahí paque paque con el cliente y luego partir la mitad es doloroso, eso

no es fácil... lo haces porque no tienes otra opción pero no es fácil. Es muy difícil. ¿Tú sabes lo que es estar ahí con un cliente y luego otra que está mirando la tele que cobre igual que tú?

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

Una segona distinció és aquella relacionada amb treballar a clubs o discoteques i a pisos. De les entrevistes realitzades amb treballadores sexuals es desprèn que el treball sexual es troba millor remunerat als primers que als segons:

¿Hay diferencias entre el trabajo en pisos y en clubs?

Sí, porque en los clubs se paga más y en los pisos menos.

¿Tú cuanto cobras? ¿Cobras bien?

En un club sí.

¿Y en un piso?

Bueno, en un piso también pero siempre se cobra más en un club.

¿Y en un club tú cobras tanto dinero y le das una parte a alguien o cómo funciona?

Sí, bueno, ahí se paga por días, por la casa, porque se vive en el club. Bueno, en el club en donde yo voy vivo allí mismo, allí te dan casa y solo se trabaja de noche. De día tú descansas y puedes ir a donde quieras.

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

Més enllà de la modalitat d'exercici del treball sexual, les treballadores en destaquen la inestabilitat i la incertesa que el caracteritzen i, per tant, també caracteritzen uns ingressos amb els que s'ha de fer front a despeses fixes com, entre d'altres, el lloguer de les habitacions als pisos:

¿Cuánto cobras?

Es buena... sí... es buena porque uno cobra 50 y 100 euros, 50 media hora y 100 1 hora y tú dices 50... pero cuando en 1 día te vienen 4 o 5 clientes o cuando viene un cliente y te paga 5 o 6 horas en un día te haces 500 euros y a la semana ya vienes y dices "tengo 2.000 euros" y es muy difícil que una gente tenga un sueldo de 2.000 euros, pero así mismo hay semanas que no haces ni un duro, ¿entiendes? Entonces eso es algo como una ruleta rusa sube, baja, sube, baja...

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

Entonces no hay nada fijo, en este trabajo el dinero no es fijo. No es algo... una mensualidad fija o sea no, como hoy subes, como hoy bajas.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

¿Cuánto puedes cobrar una semana normal?

Buf, poca cosa. A veces bien y a veces estrellada. A veces bien, sacas lo que inviertes y sacas un poquito para sobrevivir, pero a veces, hay semanas que no hay dinero, entonces los hombres no vienen y por lo tanto no trabajamos. A veces sacamos la inversión de la habitación y un poquito para comer, ¿me entiendes?

¿La semana que mejor te puede...?

A la semana, malo, malo, 600. Pero claro, hay que sacar la inversión de los gastos, de lo que es preservativos, lo que es habitación, publicidad ¿me entiendes?

Entrevista 15. Treballadora sexual. Anoia

¿Cuánto puedes cobrar en una semana?

Pues te digo que en un entonces sí que podía cobrar hasta 6.000 euros pero ahora mismo, como acabo de llegar y al cabo del año y pico ya te digo, pues no llevo ni 200 euros (riu).

[...]

Y te está costando...

Sí, está costando y además que este mes es muy malo, este mes es el peor mes que hay. Pero mira, es lo que te dijo [la compañera], esto, supongamos, es como va. Lo que hacemos es como para pagar la habitación, para comer, para uno tener su comida, pero hay que aguantar, no podemos hacer otra, ¿sabes?

Entrevista 16. Treballadora sexual. Anoia

¿Te consideras bien pagada?

Sí, sí. Está bien, no está mal

¿Cuánto puedes cobrar una semana, más o menos?

No lo sé, te llevaría mucho, tienes semanas que trabajas bien y tienes semanas que no trabaja nadie, entonces nunca he hecho así cuenta en papeles para saber cuánto.

Entrevista 17 Treballadora sexual

A vegades, a més, els ingressos varien en funció del perfil de la treballadora, sobretot la seva edat, i dels riscos que la

treballadora està disposada a afrontar, riscos relacionats amb la seva seguretat personal o amb qüestions de salut i higiene, com es veurà en propers apartats:

Depende de los hombres que te escogen, porque no eres tú la que escoges, es el hombre que te escoge, entonces, si él le gusta mí él me coge, y si no le gusta no me va a coger, va a coger a chica más jovencita.

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

¿Cómo es la remuneración? ¿te consideras bien pagada?

Bueno, muy regular, muy regular. Hay gente que quiere de todo y muy barato. Y entonces al decir que no, pues... trabajo poco. Pero prefiero trabajar con dos o tres que me paguen bien, y no que siete u ocho y encima que lo quieren todo. Barato, bueno, bonito y sin preservativo.

Entrevista. 18 Treballadora sexual. Osona

D'altra banda, la valoració de la idoneïtat dels ingressos generats també està relacionada, en la seva vessant més subjectiva, amb la percepció que es té de l'activitat, del propi esforç invertit i/o del malestar personal provocat per l'exercici de la prostitució:

¿Cuánto cobras?

Bueno, acá hay varios precios. Es poco.

¿No te consideras bien pagada?

No, para un trabajo así... es muy difícil, porque no es fácil uno estar con una persona que uno no quiere o que no te gusta o que no... es difícil. Entonces para eso en esto se paga muy poco.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

Finalment, la valoració dels ingressos sempre es posa en relació amb les expectatives generades en el moment d'iniciar el projecte migratori, així com amb els ingressos potencialment assolibles en altres sectors laborals. Tenint en compte que la majoria de les treballadores sexuals tenen despeses fixes importants, responsabilitats econòmiques amb les seves famílies a Catalunya i/o al seu país d'origen, i a vegades, fins i tot deutes contrets arran del projecte migratori, els ingressos assolibles en altres sectors els semblen

insuficients. Això fa que, que independentment de quins siguin els seus ingressos en el sector de la prostitució, aquests acabin compensant altres possibles escenaris laborals i salarials:

Entonces, ya es que te acostumbras a un estilo de vida, te acostumbras a ganar una cantidad de dinero, a mí se me hace difícil ya con 1.000 euros resolver porque estoy pensando, en una peluquería me pagan 815 euros que es lo que pagan por ley, ¿Qué hago yo con 815 euros? Si me cojo un piso tengo que pagar 600 porque ya si me voy a una peluquería ya no voy a estar aquí, pagando una habitación, ya tengo que buscar donde vivir, entonces, un piso me cuesta 500 pero ahí suma la luz, el internet y el agua y se me sube a 600, por ejemplo, 650, entonces ¿Cuánto me queda? 115... 165 euros.... Para la comida, para mantener a mis hijas, para... es difícil poder salir de esto, claro, cuando entras en una rueda es difícil bajar el nivel. Todo el que viene aquí viene con un sueño, venimos con el sueño de comprar una casa en nuestro país, de mejorar... que la gente piensa que tú tienes dinero... y ya uno se calcula y dice en este mes me voy a hacer 5.000 euros y ya. Por ejemplo, mira yo, esto me ha llegado muy rápido y no tenía el dinero completo para darle al chico, pero yo estoy tranquila porque me faltan 1.000 euros para completar el dinero y yo estoy tranquila porque digo "hoy es jueves y esos 1.000 euros de aquí al lunes me los hago", ¿me entiendes? Pero si estás en un trabajo, digo "tengo que pagar arriendo, tengo que pagar la luz, el agua, la comida y ¿cómo le pago al chico?" No podría, ¿me entiendes? Por eso.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

3.3.6. Seguretat

La seguretat és una qüestió clau en l'anàlisi de l'exercici de la prostitució. El tipus d'activitat realitzada, les condicions en què aquesta es realitza, així com els perfils particularment vulnerables d'un nombre important de treballadores sexuals, fan que resulti necessari examinar de quina manera i en quina mesura la integritat personal, tant física com emocional, de les treballadores sexuals es veu amenaçada. Tal i com s'analitza en aquest apartat, i com en d'altres qüestions cobertes en aquest informe, la qüestió de la seguretat és vista

de manera ambivalent i diversa per les persones participants en l'estudi.

En primer lloc, existeix una percepció, sovint basada en experiències concretes, que els clubs són els llocs més segurs on exercir la prostitució, seguits dels pisos i, en última instància, i com a lloc més insegur de tots, la carretera. Aquesta percepció té molt a veure amb el fet que com més envoltada de gent i acompanyada està la treballadora sexual menys probabilitats té de patir una agressió i, en cas de patir-la, més suport té per donar-hi resposta:

També penso jo també la seguretat, no? de que puguin trobar-se algú que els pugui fer mal, però com que moltes veig que estan juntes, també és una manera de protegir-se, no? vull dir, si tu exerceixes sola a casa teva o si tens 3 o 4 que estan per allà potser fas més un avís. Però sí que hi ha situacions, i a Vic s'han perseguit 2 o 3 madames que les tenien en unes condicions deplorables.

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

E1: Però jo penso que al Neder (club a Osona) en sentit de seguretat queden més protegides que als pisos. [...] Al Neder vulguis que no estan molt més... en sentit de seguretat jo penso que és molt més segur, allà hi ha una persona de seguretat, les noies saben, hi ha un de recepció que saben...

E2: Hi ha més noies a més a més i vulguis o no, aquí sí que fas una mica de pinya, si una té un problema és més fàcil...

E1: Clar, bueno, i a cada servei saben a quina habitació han anat i quantes hores, jo et llogo l'habitació, si jo et llogo l'habitació per 1 hora i 1 i mitja i fa 3 i no has sortit és que algo ha passat, hi ha més control en aquest sentit.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

¿Qué dificultades te genera trabajar en carretera?

(riu) ¿Qué no encuentras? Pues aquí estás muy fácil, aquí puedes venir viva, sabes que vienes viva pero no sabes si te vas viva o no. Puede que estés muerta por la noche.

¿Has tenido muchos problemas?

Si, pero claro... [...]

Y la seguridad...

La carretera es peligrosa, nunca sabes qué te vas a encontrar. Estoy yo sola. [...]

Bueno... es que estás sola..

Claro y con los clientes empieza todo verbal pero hasta que lo verbal dura y claro, si yo veo que empieza con algo raro pues salgo del coche y me voy o me pongo a pegarme con él.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

Dit això, la gran majoria de les entrevistes realitzades corresponen a dones exercint a pisos i, per tant, la informació aquí analitzada es refereix a aquest escenari. D'una banda, hi ha treballadores sexuals que neguen sentir inseguretats en l'exercici de la seva feina i, de fet, destaquen les condicions favorables que es troben a Catalunya i a l'Estat espanyol en comparació a les patides per les prostitutes als seus països d'origen:

¿Has vivido situaciones de peligro o inseguridad?

No, gracias a Dios no he tenido ningún... nada, gracias a Dios y espero que continúe así. No he tenido nada, nada, ningún susto, nada... y espero que continúe así. Chicos muy educados y todo muy bien [...] Me han tratado con mucho respeto, nunca he encontrado a ninguna persona desagradable ni que me agrede físicamente ni verbalmente, gracias a Dios, aquí los hombres son muy educados, no como en mi país, en mi país a los hombres les gusta maltratar y golpear a las prostitutas, pero aquí mucho respeto, mucho "te hago daño? ¿Estás bien?".

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

¿Y la seguridad que tal? ¿Hay situaciones en las que te sientes insegura?

Bueno, eh, yo en ese caso no... siempre me siento segura porque, yo sé en los sitios donde yo voy, ya conozco a gente y siempre ando por aquí, en los lugares que ya conozco.

¿Cuándo estás tu sola en un piso por tu cuenta?

Bueno también me siento segura porque, bueno aquí en España yo no tengo miedo de cosas así de raras porque en otros países sí que veo que pasan muchas cosas, pero aquí en España no me da miedo, me siento muy segura igual.

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

Tanmateix, no totes les treballadores sexuals comparteixen aquesta tranquil·litat ni la sensació de seguretat i, de fet, moltes denuncien situacions que van des del que es podria considerar incidents "menors" a altres tipus d'agressions més greus. Algunes situacions preocupants s'identifiquen amb el fet de fer sortides, en les que la treballadora sexual visita al client a domicili en comptes de rebre'l al seu pis, i amb situacions en les que els clients no accepten els termes dels serveis sexuals plantejats per les treballadores i els exigeixen més durada o fins i tot comportaments sexuals que posen la salut i la integritat de la treballadora sexual en risc, com per exemple no utilitzar preservatiu durant l'acte sexual. Aquestes pràctiques de risc poden ser imposades a la treballadora sexual no només pels clients sinó també per les persones a càrrec del pis:

¿Te has encontrado en situaciones donde te has sentido insegura?

Sí, sí, sí, a veces sí. Siempre va a haber una inseguridad en esto.

¿Qué ha pasado?

Hay veces que algunos se ponen un poquito fuera de su órbita, sí, a veces se exceden, entonces....

¿Tú has pasado alguna vez miedo?

No, no de tener miedo no, lo único que hay que saber entrar, dialogar. Pero todo el mundo no reacciona así.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

¿En tu trabajo hay situaciones en las que te sientas insegura?

¿Con miedo? Sí, una vez. Cuando yo hacía salidas. Yo ya no hago salidas. En las salidas se pasa mal, puede ser que vas, pagas el taxi y si el cliente, si es mentira, si te ha tomado el pelo, si el cliente te quiere hacer algo ¿cómo sales de ahí? Yo lo he pasado muy mal, he tenido mucho miedo y eso sí, ganas un poco más, pero yo prefiero estar tranquila y paso de hacer salidas. Yo no hago más. "Mira cariño, tengo mi casa ¿Por qué no vienes a mi casa? ¿Por qué yo tengo que ir a la tuya?".

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

¿Te has encontrado en situaciones de inseguridad o...?

Sí, más que todo con marroquí.

¿Sí?

Son muy groseros.

¿Pero porque te agreden..., te piden cosas?

Ehh quieren, quieren romperla, hacen trampas, los colocamos a veces en posición cuatro y uno no los ve y se rompe la goma con la uña, o se quieren quitar la goma y te persiguen por la habitación para quererte follar sin goma... Nunca, o sea, nunca nos han cogido sin gomas, pero sí que ha pasado que algunos quieren follar sin goma.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoià

Es que... sí, sí, porque los clientes piden esas cosas malas, eh, tienen muchas fantasías malas y depende de la mujer. Si la mujer, este, mucha... hay muchas mujeres que son, ¿cómo decir?, son guarras, da igual para ellas. Mas yo no, yo no me gustaba hacer esas cosas. El pedía muchas cosas, pedía para hacer sin condones, muchos de ellos piden para hacer sin condón, eh, y yo les decía "dime, y si yo tuviera.." yo hablaba con clientes "si yo tuviera una sida, ¿tú sabes de mi vida si yo estoy saludable o no?"; Y una vez tenía que trabajar a la fuerza porque yo decía que no iba a trabajar con un hombre que tenía el cuerpo lleno de... ¿Cómo se llama?.. un cuerpo todo lleno de cosas, todo el cuerpo, todo el cuerpo, yo decía que no iba a quedar con ese y ella decía "no, no, tienes que hacer, tienes que hacer" y yo le decía "no puedo hacer esto, no puedo chupar, no voy a hacer..." tenía que hacer, porque estaba allí trabajando y tenía que hacer y yo decía "No voy a hacer, prefiero que me tiren a la calle que hacer..."

¿Y te obligaban?

Sí, tenía que hacer con ese hombre, con la piel y todo lleno de cosa ¿no?

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

Altres situacions també molt greus es relacionen amb agressions directes a la treballadora sexual, que poden tenir o no tenir a veure directament amb l'acte sexual però que poden ser profundament violentes i deixar seqüeles físiques i psicològiques a mig i llarg termini. A vegades les treballadores tenen oportunitat de defensar-se i a vegades no:

¿En tu trabajo hay situaciones hay situaciones en las que te sientas insegura?

[...] Bueno, insegura de pronto de que uno no sabe a quién le va a abrir la puerta, como puede ser 1 chico, 2 chicos, 4 chicos, entonces si es un poco...

¿Te has encontrado en alguna situación así?

Una vez me robaron. No supe... yo vi por el ojito de la puerta que era 1 chico y cuando abrí se me tiraron la puerta encima así y entraron 3. Era un cliente y entraron 3 y me robaron... me pegaron y todo.

¿Aquí en España?

Sí.

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

¿Y en qué situaciones te has encontrado? ¿No te han pagado o...?

[...] Ahora ya no me pasan cosas, pero el primer año en España me cogió de atrás un chico y me estaba amenazando con una pistola, me ha robado la bolsa, papel, dinero y que tenía más y me ha hecho un de esto, con la pierna y me he caído, estaba todo sangre y hasta ahí lo tengo a día de hoy y estaba fatal, fatal y me cogió solo eso. Pero el problema es que a día de hoy todavía tengo, eso, miedo, cuando se acerca alguien de atrás ese miedo me viene rápido y me corro, desde que estoy trabajando hasta que no estoy yo estoy con eso en la mente. Es que fue de atrás y entonces claro, cuando ves un arma, cuando ves un cuchillo, claro que te da el susto, pero hay que controlarte para que no se te note que tienes miedo.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

¿Pero nunca has tenido una agresión...?

Ah, bueno, sí en Terrassa un moro me pegó en el brazo y me hizo un morado.

¿Te pegó? ¿Y cuándo eso pasa qué... qué hacéis?

Defenderte...

Pero avisáis porque estáis en el piso...

No, porque eso me pasó un domingo, donde todas las chicas se fueron y yo me quedé sola en la casa, y eso fue a las 19h de la noche, un domingo a esa hora no había nadie en la casa y, pues me tocó defenderme a palabras y a insultarlo y hasta que fue, en la calle me gritó un montón de cosas..., bueno, cosas que siempre pasan.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoià

3.3.7. Efectes en la salut

Els impactes negatius que l'exercici de la prostitució pot tenir en la salut de les treballadores sexuals és segurament una de les qüestions que més consens generen en la literatura especialitzada (Benoit, Jansson, Smith, & Flagg, 2018; Cunningham & Shah, 2018; Harcourt et al., 2010; Loff, Gaze, & Fairley, 2000). També provoquen un acord bastant unànime tant entre les treballadores sexuals com entre les professionals dels serveis i entitats que les atenen. De fet, la prevenció de malalties de transmissió sexual com la SIDA és una de les raons de ser de projectes como Prevenciósona, tot i que després aquests projectes poden evolucionar per abordar altres realitats i reptes amb què es troben les dones que es dediquen a la prostitució. Més enllà dels riscos d'adquirir malalties de transmissió sexual, tanmateix, que són segurament la situació que més habitualment comenten les treballadores sexuals, existeixen altres qüestions relacionades amb la seva salut en les que val la pena aturar-se: les dones comparteixen impactes en la seva salut emocional però també altres qüestions relacionades amb la falta d'higiene i salubritat, amb possibles conseqüències físiques resultants de l'exercici continuat de l'acte sexual i amb el consum d'alcohol i d'altres substàncies. La pluralitat de relats en torn aquest tema no respon tant al fet que aquests riscos per a la salut de les treballadores no es presentin de manera uniforme sinó a les estratègies i les eines amb les que elles es doten per poder fer-hi front.

En primer lloc, l'encomanament de malalties de transmissió sexual, i en menor mesura el risc d'embaràs, és, sens dubte, la situació més comuna i la que les treballadores tenen més present. També és el risc que més s'ha treballat des de les entitats i els serveis i, per tant, segurament el que en l'actualitat compta amb major resposta i acompanyament, tot i que l'autocura de les treballadores en aquest tema sovint depèn del seu grau d'experiència i coneixement de la realitat, així com de la seva capacitat per trobar informació i suport:

¿El trabajo tiene impactos negativos en tu salud?

[...] Sí, tienes riesgos, tienes riesgos de que se te rompa el condón, de que te peguen una hepatitis, de que te peguen una

tuberculosis... Hay mucho riesgo porque tú estás cuerpo a cuerpo, estás teniendo una penetración cuerpo a cuerpo, hay riesgo.

Entrevista. 3 Treballadora sexual. Bages

Infecciones, sida, sífilis, gonorrea... una en esta vida esté.. a tener todas esas enfermedades, pero entonces por eso, para uno tratar de evitar esas cosas es el método del preservativo, del condón, para evitar esos casos.

Entrevista. 5 Treballadora sexual. Bages

A veces, bueno las que hacen de pronto el francés sin goma. Hay chicas que también follan sin condón.

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

Hombre, si no te cuidas obviamente puedes coger infecciones, pero pues casi siempre usamos el preservativo y cosas así. Yo por lo menos me hago revisiones cada 6 meses, siempre me pongo mis óvulos, me hago mis lavativas, eso depende de uno, de la higiene y ya. Claro que siempre estás expuesto a una enfermedad, que se te rompa un condón o algo, pero para eso está el lubricante, para que no se rompa.

Entrevista 14. Treballadora sexual. Anoia

¿Tú crees que hay un impacto negativo sobre tu salud?

Bueno, yo creo que sí, porque, como [...] por ejemplo, que hay momentos en los que a tí se te rompe la goma, tú no sabes qué te puede pegar esa persona o por mucho que tu corras y compres la pastilla del día después para no tener un embarazo, pero, pues, las enfermedades... si el tipo tiene un sida te lo pegó, te lo pegó y tú no sabes qué hacer porque, como falta información, orientación, por lo menos en mi caso, que nadie me ha orientado, yo me voy apoyando en ellas, que tienen un poquito más de experiencia y todo eso, entonces pues uno no sabe qué hacer, en ese momento correr, lo único correr para no quedar embarazada o yo que por lo menos no hago una planificación, comprar una pastilla del día después. Pero una enfermedad, yo no sé si tiene un sífilis, si tiene... ¿sabes? Entonces pienso que sí.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

En segon lloc, tot i que de manera molt menys visible i articulada, es troben situacions d'impacte de l'exercici de la prostitució en la salut mental i/o emocional de les treballadores, manifestades en pors i ansietats. Aquest tema, però, no és abordat directament i sembla viure's com quelcom per al que les treballadores sexuals s'han de "preparar, acostumar i adaptar":

¿Y a nivel emocional cómo te ha afectado el trabajo?

Mucho, a mí no me gusta. Ha sido difícil, muy agobiante, con una sensación de agobio, con miedo y además yo, si viniera cada hombre guapo uy, estupendo, pero hay cada cardo que, qué agobio, qué depresión, qué todo.. No, muy difícil.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

¿Y psicológicamente?

Bueno, emocionalmente una se prepara, uno se acostumbra, se adapta. Uno ya está preparado mentalmente para eso.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

En tercer lloc, les treballadores sexuals també compareixen qüestions relacionades amb la falta d'higiene i salubritat per part dels clients, situacions que a vegades es toleren i pateixen i a vegades no.

¿Tú los servicios donde los haces?

En los coches de los clientes.

¿Tu trabajo tiene un impacto negativo para tu salud?

Sí, porque hay mucho... en verano... a ver, yo entiendo muchas cosas, pero hay un límite, un límite, hasta que a veces cojo el dinero y le digo "toma" y me voy y salgo del coche, porque me vienen ganas de vomitar. No que no me ha pasado, me ha pasado, he vomitado. Porque agua en España no hay, no hay jabón, yo qué sé. En serio te lo digo, yo se lo digo así.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

Los obstáculos son como... te estas enfrentando, por ejemplo, a una enfermedad, ¿no? otro obstáculo es cuando vienen sucios y eso, ¿sabes? Pasas malos momentos en la habitación, sí. A veces vienen con malos olores y todas esas cosas.

Entrevista 13. Treballadora sexual. Bages

Me encuentro con gente, con cosas fatales fatales... caballeros... y de todas las nacionalidades, no solo extranjeros, españoles también. Sucios, sin lavar, y encima no quieren aceptar lavarse. Y pues yo soy una de las que si no quiere le digo "lo siento, no le puede atender", y a lo mejor es que me veo que este trabajo no es para mí. Porque exijo mucho. La gente se queja de esto también.

¿Y qué haces? ¿Le dices que se vaya y se van tranquilamente, o...?

Sí, se van, o a veces aceptan, "bueno, venga, nos lavamos...", lo aceptan.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

En quart lloc, també es donen problemes de salut relacionats amb conseqüències físiques resultants de l'exercici continuat de l'acte sexual, com ara inflamacions, o d'estratègies que les treballadores desenvolupen per poder continuar exercint la seva feina fins i tot en situacions lluny de ser idònies com quan, per exemple, tenen la menstruació. La necessitat de seguir generant ingressos, a més, sovint els impedeix poder descansar o tenir cura d'elles mateixes quan no es troben bé:

¿Y este trabajo crees que tiene impactos negativos en tu salud?

Sí... claro, porque cuando tenemos mucha faena pues se nos inflama mucho el útero, y a veces nos toca trabajar cuando tenemos el período, nos toca taponarnos, y claro... hay un reteinlá, incluso cuando es grande nos lastima.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

¿Y os ha pasado eso, que te pase cualquier cosa y tengas que ir de urgencia al CAP?

A nosotras nunca nos ha pasado, pero digamos, si una tiene la regla nosotras nos taponamos y hay veces que se le queda eso a las chicas por allá muy adentro y tiene que llamar una a la amiga y a la otra amiga y al día siguiente que le intenten sacar eso. Y obvio, no vas a ir al CAP porque ni siquiera sabes si te van a atender para hacerte eso

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

A ver... cuando de pronto uno tiene el periodo, más que nada cuando uno tiene la regla, que uno sí o sí tiene que trabajar... Hay que trabajar tenga o no tenga la regla... Eso, así sea que tú seas independiente, sí o sí porque normalmente la regla dura bastante y todos esos días tú los pierdes y entonces ¿qué vas a hacer si necesitas el dinero? Muchas veces es incómodo taponarse y trabajar así porque no quieres, tú quieres descansar, tú quieres estar los dolores, los cólicos y todo eso...

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

Finalment, les treballadores a vegades també han de lidiar amb conseqüències molt greus del consum excessiu d'alcohol i d'altres substàncies impositat i/o relacionat amb l'estrès que pot generar en les treballadores l'exercici de la prostitució:

Mi hermana ha venido a España, también trabaja aquí, solo que contrajo una enfermedad de cirrosis hepática, del alcohol, porque bebía demasiado, debido a la cirrosis ella volvió a Brasil. Estaba muy mala, estaba a punto de morir porque la tenía, en esas casas de chicas tenía que beber, beber, beber, beber demasiado para poder aguantar la noche toda, porque es mucho sufrimiento, no es bueno, no, es sufrimiento. Para quien está acostumbrada es una cosa pero para quien no, no. [...]

Entonces, para tí era mejor beber ¿tenías que beber?

Sí, sí, porque para aguantar a esos viejos asquerosos hay que beber, no me gusta. [...] Unas bebían, otras usaban drogas, otras hacían cosas, entonces cada cual hacía sus cosas. Yo no, yo para poder aguantar a esos viejos, a esos hombres, tenía que beber, entonces... [...] Fui a otro sitio, no me gustó que las mujeres eran drogadas y malas, y yo no podía dormir tranquila, y yo de ese sitio para otro y lo otro peor. Ya allí las chicas me indicaron otro piso en Vic y cuando llegué a Vic trabajaba ahí, porque ahí trabajaba con muchos drogados y a ellos les gustaba pasar toda la noche.

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

4. Obstacles en la vida diària

En aquesta secció s'analitzen els principals obstacles amb els que es troben les treballadores sexuals de manera quotidiana en l'exercici de la seva professió des de dues perspectives diferenciades. En primer lloc, es desenvolupen els obstacles des de la perspectiva de les professionals d'entitats i serveis. En segon lloc, s'adopta la mirada de les treballadores sexuals per examinar aquests obstacles des del seu punt de vista.

En primer lloc, les professionals d'entitats i serveis entrevistades destaquen com a principals obstacles, primer, la situació administrativa de les treballadores, en gran mesura irregular, que provoca situacions de vulnerabilitat i desprotecció més accentuades, major precarietat econòmica, impediments per accedir al sistema públic de salut, la falta de xarxes de suport i barreres idiomàtiques. Les professionals també es refereixen als impactes negatius de l'estigma existent en torn el treball sexual, causant de discriminació i rebuig, a la desprotecció judicial patida per les treballadores sexuals i a les situacions d'explotació sexual. Al seu torn, les treballadores sexuals destaquen com a principals obstacles regnants en la seva vida quotidiana també el procés migratori i la situació administrativa i l'estigma, i les dificultats d'establir relacions "normalitzades" de convivència amb el seu entorn veïnal. Vegem-ho.

4.1. OBSTACLES EN LA VIDA DIÀRIA PERCEBUTS PER LES PROFESSIONALS

4.1.1. Procés migratori i situació administrativa

Com s'ha apuntat prèviament, i com assenyalen diferents estudis sobre prostitució i dones migrades (Azize, 2004; M. L. Maqueda, 2016; Nicolás, 2006), les entitats entrevistades coincideixen en apuntar que tant la condició de migrades

com la situació d'irregularitat administrativa són elements que aboquen les treballadores sexuals d'origen migrant a situacions de vulnerabilitat i desprotecció més accentuades que en el cas de les treballadores sexuals autòctones.

Ser dona ja és complicat, ser dona prostituta ja és complicat, ser dona prostituta d'un altre país negre, mora..., encara és més complicat. Llavors és com que tot el que anem afegint de més, tot ho complica més, tot ho fa més vulnerable, partint de que el fet de ser dona, ja és igual d'on, ja és complicat. Pues si llavors anem afegint tots aquests..

Entrevista 12. Entitats i serveis. Anoia

Entre els obstacles més assenyalats en relació al procés migratori, apareixen la precarietat econòmica, els impediments per accedir al sistema públic de salut, les dificultats per regularitzar la situació administrativa, la falta de xarxes de suport i les barreres idiomàtiques. Algunes de les professionals entrevistades ho plantegen en aquest termes quan se'ls pregunta pels obstacles als quals s'enfronten les treballadores del sexe estrangeres:

A mil i uns. Des d'anar-se a atendre amb una targeta sanitària que els hem tramitat nosaltres i, al no estar vinculada a cap padró els hi posen mil impediments per donar-los-hi hora al metge.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

Les estrangeres tenen més hàndicaps, perquè una dona que vol sortir d'això però que no té papers, ni vincles, ni xarxa... Pues ho té molt més difícil que una d'aquí que coneix l'idioma, els recursos, etc.

Entrevista 2. Entitats i serveis. Anoia

Sens dubte, l'obstacle més subratllat per les entitats és la situació d'irregularitat administrativa en la qual es troben una bona part de les dones que exerceixen la prostitució, tal i com mostra la literatura especialitzada (Arella, Fernández, Nicolás, & Varabedian, 2007) i aquest mateix estudi, en el que la meitat de les treballadores sexuals entrevistades no compten amb una situació regularitzada.

Tot el tema de la regularització administrativa. Les autòctones tenen DNI, les estrangeres no. I clar, si tu has arribat aquí com a treballadora sexual, ja em diràs com aconseguiràs fer-te autònoma, qui et dona un contracte, perquè per regularitzar la situació necessites dos o tres anys de permanència, tenir un contracte, un arrelament...

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

Com ja es ve apuntant, les restriccions imposades a les dones migrades per la Llei d'Estrangeria apareixen com un dels punts clau de la recerca. La regularitat o irregularitat de la situació d'una persona de nacionalitat estrangera que resideix a l'Estat espanyol determina el seu estatut jurídic i els instruments amb els quals compta per a fer valer els seus drets¹⁰ (Juliano, 2012). És en aquest sentit que la Llei d'Estrangeria és assenyalada sense ambages:

Hi ha un tema de Llei d'Estrangeria que és transversal en totes les demandes que tenim, no? Si aquestes persones poguessin buscar feina de forma legal pues, bueno, segurament tindrien moltes més possibilitats d'accedir a altres tipus d'intercanvi pues més... no? No tant des del poder, no?

[...]

La Llei d'Estrangeria és una llosa molt gran que fa que hi hagi persones que no existeixen i que estan absolutament ningunejades, maltractades i tot... La Llei d'Estrangeria és terrible, és l'apartheid.

Entrevista 9. Entitats i serveis. Bages

Fruit d'aquesta situació d'irregularitat administrativa, són recurrents les al·lusions de les professionals de les entitats i els serveis a les dificultats per presentar denúncies en cas que s'hagin vulnerat els drets de les treballadores sexuals. Com s'ha vist anteriorment i com tornarem a veure en propers apartats, la por a una ordre d'expulsió esdevé un factor cabdal.

Podem situar en aquest mateix marc d'irregularitat administrativa la possibilitat de que les dones "sense papers" puguin ser objecte de coercions o xantatges. La desprotecció a la qual estan exposades pel fet de no tenir permís de

residència i/o treball possibilita, com veurem més endavant, situacions d'explotació sexual a canvi de, per exemple, habitatge o empadronament, entre d'altres necessitats bàsiques. Tot i que aquest fenomen excedeix els límits del nostre estudi, creiem que té la suficient rellevància com per a incorporar-ho al final d'aquesta secció.

[...] Immigrada i moltes en situació irregular, llavors, clar, tenen una situació de tanta vulnerabilitat que és molt fàcil que puguin... Bueno, que les puguin enganxar per aquí, que els hi puguin fer xantatge per aquí, no?

Entrevista 9. Entitats i serveis. Bages

4.1.2. Estigma

Són múltiples els treballs que han assenyalat que un dels elements més discriminants del treball sexual exercit per dones és l'estigma (Arella et al., 2007; Benoit et al., 2018; Briz & Garaizabal, 2007; Juliano, 2004b, 2007). Es podria dir, fins i tot, que aquesta estigmatització és allò que constitueix l'eix central de la definició mateixa del treball sexual. Aquest marcatge apareix també en el discurs d'algunes professionals de serveis i entitats com un element que pot provocar discriminació o rebuig.

L'angoixa de sortir del seu context i que la gent pugui saber que són treballadores sexuals i siguin rebutjades per aquest motiu.

[...]

Què diran, si la parella o la família que no saben que es dediquen a això se n'assabentaran, i tot això les limita molt.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

La vergonya amb la que moltes ho viuen, no? I l'estigma que suposa socialment és difícil.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

I la discriminació sobretot, jo penso, perquè clar, són dones immigrants i són dones que exerceixen la prostitució. I ja no parlem de les trans, perquè encara és més.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

¹⁰ No tenir "papers", d'acord amb la Llei d'Estrangeria, suposa –entre altres qüestions– estar exposada a la constant amenaça d'expulsió (art. 57), no tenir dret a circular lliurement pel territori espanyol (art. 5), no poder ser escoltades per l'Administració en els assumptes que les afecten (art. 6), no poder exercir el dret de reunió i manifestació (art. 7) i associació (art. 8), no tenir accés a educació no obligatòria (art. 9), no tenir dret a treballar per compte propi o aliè ni tenir accés al sistema de seguretat social (art. 10).

Precisament en relació a les dones transsexuals, la qüestió de l'estigma apareix de forma més categòrica. Es a dir, el fet de ser una dona transsexual que exerceix la prostitució afegeix nous elements discriminatoris que, a més de desacreditar la seva posició social, la situa davant d'escenaris de major fragilitat.

I amb les trans?

Buf, sí. Encara més, no? També per tots els prejudicis que hi ha al voltant, o sigui, és que al final és el que et dic, no? Tot el que anem afegint de més jo crec que encara les fa més vulnerables.

Entrevista 12. Entitats i serveis. Anoia

Tenim un cas d'una dona trans que ha vingut al taller aquest últim, que no va als llocs per por a ser reconeguda i assenyalada com a prostituta i la por, a l'hora, de sóc trans i no sé si m'acolliran bé.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

I les noies trans?

Doncs encara més. El tema de l'estigma que hi ha a sobre i també dins del mateix col·lectiu de treballadores sexuals, ja que les consideren com els bitxos rars. I clar, dins del col·lectiu de trans ets treballadora sexual i tampoc acabes d'encaixar a cap lloc.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

E1: Sí, segurament, i ho dic sense tenir dades ni res, però a nivell de treball poden tenir fins i tot més feina que les altres, que és la doble moral aquesta de no vull trans a la meua vida, però sí per a una relació sexual. Però clar, després estan en una situació de vulnerabilitat constant perquè la societat és transfòbica i algunes de les poquetes que hem pogut veure sí que t'expliquen agressions al carrer pel fet de ser treballadores sexuals...

E2: Pateixen múltiples discriminacions...

E1: Llavors, vaig amb tu al llit però després al carrer t'insulto perquè després quedi clar que jo et rebutjo. Recordo un cas d'una trans que patia violència per part de la seva parella i dels clients. Un client no li va voler pagar el servei.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

4.1.3. Desprotecció judicial

L'estigma social que implica la prostitució situa a les dones en llocs de desprotecció judicial davant de situacions de violència masclista (Heim, 2011, 2012). Com a figura social desacreditada i desacreditable (Delgado, 2007; Juliano, 2005), la paraula de la treballadora sexual, sovint, queda en entredit davant la judicatura, el cosos policials i, com veurem, dels serveis d'atenció social (Macaya, 2019). El següent fragment mereix ser recollit de forma extensa:

L'altre és l'estigma, no? Doncs, per exemple que un jutge et digui o et qüestioni que clar, com tu exerceixes la prostitució dubta de la relació de parella o de la situació de violència. Per tant, les dificultats es donen amb escriure.

[...]

He detectat en alguns casos de dones que han patit violència i a l'anar al jutjat l'home declara que ell no ha tingut cap relació amb aquesta senyora. Ja n'he detectat tres, que el discurs és exactament el mateix, i això els deixa totalment impunes. Al no tenir papers, no poden demostrar res. Recordo un cas en concret d'una dona que va patir una agressió súper bèstia de violència, una agressió sexual molt greu. Va començar a tenir relacions amb un client fins que van acabar tenint una relació com de parella i ell va agredir-la, i es va qüestionar molt a aquesta dona. Se la va jutjar pel fet de ser treballadora sexual i això ho vaig viure a la comissió de violència masclista i això jo ho trobo gravíssim. I des d'altres serveis en què deien: "No, no, és que aquesta dona és treballadora sexual". Bueno, i què? Un tio que l'ha tingut hores violant-la i què estem qüestionant aquí, no?

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Aquesta desprotecció judicial es pot veure agreujada quan les dones no compten amb una situació administrativa regularitzada. Situàvem en pàgines anteriors les dificultats de les treballadores sexuals per presentar denúncies davant de la vulneració dels seus drets per por a una possible expulsió del país. Aquesta qüestió és especialment notòria en els casos d'agressions.

Sí que diria que les immigrants sense papers són molt més vulnerables que les autòctones. Però pel simple fet aquest, eh? Una d'aquí si pateix una agressió no té por de denunciar.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Les estrangeres estan molt vulnerables perquè moltes no tenen papers i això els provoca molta por a l'hora d'acudir a on sigui per si et para la policia o si tens algun problema amb algun client. No denuncien pel tema d'estar sense papers i tenir por o sigui que sí, tenen una situació bastant més complicada.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

I clar, com que no tenia els papers en regla, tenia por d'anar a la policia per por a que la fessin fora del país. Bueno, tota una sèrie de situacions que al final, clar, és la paraula d'una contra l'altre. I clar, això és el problema del que venim parlant, no? Com ho demostres? No hi ha un contracte, no hi ha res i ells queden impunes.

Entrevista 4. Entitats i Serveis. Osona

Aquest altre fragment corresponent a una de les entitats d'atenció exclusiva a treballadores del sexe també mereix ser recollit en extens com a il·lustració paradigmàtica d'aquest tipus d'indefensió:

Clar, com que elles no tenen papers, tenen por també moltes vegades de denunciar perquè es pensen que així les poden, les poden enviar un altre cop al seu país d'origen.

[...]

Per exemple, aquesta noia sempre treballava al pis però va ser en una ocasió concreta en què el client li va dir: "No, vayamos a no sé dónde." La tia va acceptar. La noia, però, clar, anava sola amb aquest client. La noia va fer el servei, però es veu que el noi l'estava forçant i la noia li va dir que ja estava. I el noi la va forçar, tenia blaus i tot, eh. I a més a més no li va pagar. [...] Nosaltres vam parlar amb els mossos [...] i ens van dir que anés al SIAD, però clar, la noia estava molt espantada, no sé què... va marxar del pis perquè sabia que el client sabia que la noia era d'aquest pis, sí, però llavors no va acabar denunciant.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

4.1.4. "Vulnerabilitat econòmica"

És important assenyalar que les situacions de pobresa o falta de recursos materials –allò que varies de les persones entrevistades denominen "vulnerabilitat econòmica"– apareix com un obstacle amb un protagonisme destacablement inferior en relació a altres aspectes com els abans mencionats: procés migratori, situacions d'irregularitat administrativa i estigma. És a dir, ni les dimensions estructurals generadores d'asimetries socials, ni les seves conseqüències de desposseïció material, apareixen com elements clau en l'anàlisi de les entitats sobre les condicions de vida de les treballadores sexuals

4.1.5. Situacions d'explotació sexual

Durant les primeres entrevistes a les professionals d'entitats i serveis, hem trobat de forma recurrent que aquestes al·ludeixen a possibles situacions d'explotació sexual a canvi, principalment, d'habitatge i/o empadronament. En aquests casos, es refereixen a dones d'origen estranger, principalment marroquines i llatinoamericanes.

Creiem que hi ha dones que han vingut soles i que aquí estan vivint a cases d'homes a canvi de sexe.

Entrevista 2. Entitats i serveis. Anoia

Tenim algunes dones que estan acollides a casa d'homes a canvi de... no se sap. Elles no ho expliquen, però tu pots imaginar-te coses. Ploren i les veus infelices.

[...]

Dius que la majoria són marroquines. Tenen més característiques en comú?

Sí. Són dones soles, de no més de 40 anys. Sense càrregues familiars. Tenen un nivell d'idioma molt baix o no parlen res de castellà i menys català. No tenen treball, ni xarxa social o familiar al territori. Tenen una baixa formació acadèmica.

Entrevista 1. Entitats i serveis. Anoia

E1: Són realitats molt precàries, sense papers, tal... I podem arribar a pensar que segur que passen coses que no sabem... La realitat aquí és en cases okupes, a on estan convivint en habitacions. I clar, et parlen de diners, de que els hi han demanat diners per poder empadronar-se, per diversos motius i clar, entenc que aquí si treballéssim més a fondo algun cas trobaríem de pagaments a canvi de sexe.

Acostuma a passar això que els hi demanin diners per empadronar-se?

E2: Ui, això està a l'ordre del dia.

E1: Sí, o bé màfies o la persona que té llogat el pis i demana 1.000 euros per empadronar-la al pis on està vivint.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Aquesta hipòtesi s'ha corroborat amb les posteriors entrevistes a altres serveis- i també a treballadores sexuals-, en les quals les professionals assenyalen l'atenció a dones que es troben en aquestes situacions d'explotació sexual amb un denominador comú: estar en situació d'irregularitat administrativa i de pobresa.

Sí que hem detectat que hi ha intercanvis... o dones que... la S. [nom àrab] mateix m'ha dit a vegades "[...] si jo em casava amb ell, ell em donaria jo què sé... Bueno, molt de comprar, amor, de comprar sexualitat, d'intercanviar...". Sí, amb això jo crec que és més comú que saber de dones que exerceixen la prostitució pròpiament, jo ho desconec més, però aquest casos jo crec que es donen molt més.

Entrevista 11. Entitats i serveis. Osona

En primer lloc, apareixen aquestes situacions d'abús a canvi d'habitatge, és a dir, les dones conviuen amb els mateixos explotadors. En ocasions, les situacions de convivència inclouen als fills/es de les dones. És important recordar que els alts preus de l'habitatge en aquest territori, juntament amb la falta de permisos de residència i/o treball, fan que l'accés a una llar esdevingui un obstacle substancial per a moltes dones sense xarxes de suport familiar-social.

Moltes de les dones que tenim que estan acceptant, no? aquest xantatge per part d'un home. En aquest cas, a canvi d'una

sèrie de coses. Clar, elles el que et demanen primer de tot, moltes vegades, accepten això per l'habitatge, perquè no tenen on viure.

Entrevista 9. Entitats i serveis. Bages

Nosaltres el que tenim, que no entra dins del paradigma habitual de prostitució, són dones mantingudes. No sé quin nom se'ls hi podria dir, però dones que per veure's abocades a dormir al carrer estan acollides per algun home i a canvi hi ha favors sexuals.

Entrevista 15. Entitats i serveis. Bages

En segon lloc, apareixen les situacions d'explotació sexual per part d'homes espanyols o del mateix origen a canvi de la promesa de regularitzar la seva situació administrativa.

El que sí que hem viscut molt o estem vivint ara és més l'intercanvi de dones que estan en situació irregular que accedeixen a tenir relacions, o amb homes espanyols, o amb homes del mateix origen que elles, que els hi prometen una regularització, que els hi prometen una sèrie de coses i que moltes vegades, doncs elles accedeixen a tenir aquestes relació i la majoria, això, acaben que quan l'home es cansa doncs aquesta relació es trenca i no s'han arribat a consumir els tràmits o les promeses que aquesta persona els hi havia fet.

Entrevista 9. Entitats i serveis. Bages

Dones que per un tema de papers, no?, fan aquests pactes de matrimoni sobretot en el col·lectiu llatí. Almenys aquí ara, pensant, llavors es troben... Bueno, hi ha hagut convivència i llavors en aquesta convivència hi ha hagut agressions i violacions i més. No fa gaire, tinc una usuària present en aquesta situació.

Es casen a canvi de papers?

Sí, a canvi de papers i pagant i després llavors exerceix la... aquest poder, aquesta persona exerceix el poder de... perquè com el tema dels papers és tot un procés: no és que jo et pago i ja tens els papers sinó que has d'esperar l'autorització, doncs, en tot aquest procés és quan hi ha aquesta amenaça o aquesta pressió de "Ara m'has de fer això perquè sinó jo trenco. Vaig a l'Ajuntament i trenco, a l'Ajuntament o a on sigui. Com que es trenca el matrimoni i em separo".

Llavors viuen junts?

Sí, en els casos que he conegut sí, sí, hi havia convivència.

Entrevista 12. Entitats i serveis. Anoia

Tanmateix, les professionals de les entitats i els serveis també assenyalen l'existència de casos de dones en situacions de marcada precarietat que accedeixen a favors sexuals a canvi d'elements materials que puguin millorar la seva vida quotidiana.

Ens hem trobat que són dones, per exemple, ella és una dona separada amb els tres fills al seu país amb una història molt difícil d'abandó, dels nens, de separació i, de fet, està bastant destarotada. Però aquesta dona, de fet, quan l'any passat ha ocupat una casa per aquí i quan va entrar a la casa, jo recordo que ella em va dir que un home li havia portat una rentadora, un home marroquí, i li va dir, li va proposar l'intercanvi, per exemple. En relació a això sí que ens anem trobant coses i no és la primera, en això sí.

Sempre és intercanvi per coses...

Sí, és a dir, hi ha algo material, no? Perquè estàs en una situació de merda i estàs ocupant i no tens rentadora i lo bé que t'aniria una nevera i tu em dones un polvo o una mamada o el que necessito, no? I això sí que hem anat sentint, no?

Entrevista 11. Entitats i serveis. Osona

4.2. OBSTACLES EN LA VIDA QUOTIDIANA PERCEBUTS PER LES DONES QUE EXERCIXEN LA PROSTITUCIÓ

4.2.1. Procés migratori i situació administrativa

De manera similar als testimonis presentats per les professionals de serveis i entitats, les treballadores sexuals identifiquen el procés migratori i la situació administrativa com les principals fonts d'obstacles amb què es topen en la seva vida quotidiana. Els obstacles es tradueixen, segons les dones entrevistades que es troben en situació administrativa irregular, en la por constant, com ja s'ha comentat prèviament, a veure's involucrades en situacions on intervé

la policia i, com a resultat, ser expulsades del país. Aquesta por no es troba present entre aquelles dones que han aconseguit regularitzar el seu estatus migratori:

Y la policía pues no sé, porque como siempre tengo papeles entonces no tengo esa preocupación.

Entrevista 8. Treballadora sexual. Bages

¿Cuáles son los principales obstáculos a los que te enfrentas para poder realizar tu trabajo?

Que en cualquier momento puede llegar la policía y la pueden a uno denunciar ellos mismos o que la devuelvan a uno a Colombia.

Entrevista 5. Treballadora sexual. Bages

¿Cuáles son los principales obstáculos que encuentras para poder realizar tu trabajo?

[...]

Bueno, siempre se tiene miedo. Si no tengo papeles claro que tengo miedo, siempre pienso en eso, que.. si la policía puede venir hoy, mañana y... a que me deporten porque, eso es lo que puede pasar...

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

En segon lloc, tal i com s'ha analitzat prèviament, una situació administrativa irregular col·loca les dones migrants en una situació de major risc per esdevenir víctimes d'exploatació i abusos sexuals i trobar-se en l'obligació de proveir serveis sexuals a canvi del pagament per part d'un home o homes de necessitats bàsiques i, entre d'altres, de pagament de deutes adquirits per ella. Aquestes situacions constitueixen una gran vulneració dels drets de les dones i tenen impactes dramàtics en el conjunt de dimensions del seu benestar. A continuació es reproduïx el testimoni al respecte d'una de les dones entrevistades. L'extensió del fragment permet entrar en detall dels seus enormes patiments tant físics com emocionals i de com aquests es vinculen en gran mesura a una qüestió d'estrangeria, situació que els dificulta protegir-se i trobar alternatives ocupacionals per adquirir independència econòmica:

Algunas veces me lo paso mal, se pasa mal de no saber qué hacer, hace así que algunas veces me pone tan nerviosa, tan nerviosa, que lloré tanto que hubo muchas veces fui al hospital nerviosa pensando que estaba muriendo, infartando y era un ataque de ansiedad. Yo no quiero eso, yo se lo dije a él, yo no quiero.

¿Y él continúa pagándote el alojamiento?

No porque yo cancelé y ahora me preocupa porque no tengo donde tirar, yo no quiero volver a trabajar ¿cómo voy a hacer?

¿Y te están ayudando desde alguna entidad?

No, no, no. La única cosa que tengo que pagar es la luz, la internet, porque fue una chica que me ha puesto la internet para mí, porque sin internet no sé cómo estudiar, porque hago muchas cosas por internet y otra, una chica brasileña me ha alquilado un piso, a su nombre, ahora ya vive con su marido lejos, ella me intentó ayudar y yo se lo agradezco mucho, ¿sabes? Entonces, aquí para trabajar, trabajar, no tengo trabajo, entonces ¿qué hago? O vuelvo a esa vida o me dan trabajo o sigo con este hombre, aguanto él intento follarme todo el rato, todo el rato y yo diciendo “No quiero, no quiero, no quiero” y él insistiendo, insistiendo, insistiendo, yo no quiero, le digo a él que no quiero, si tú quieres mi amistad, tú tendrás, mas nada más, nada más. Y él dice “vale, vale, no te preocupes”. Dos cosas que pasó que me dejaron muy mal cuerpo que él estaba en mi casa y yo le dije que no iba a follar porque me habían operado de mi pierna, tenía operada mi pierna, entonces tenía que quitar una vena, entonces fue él que me ayudó a buscar y todo y se quedó allí sin hacer nada, entonces él dice que yo estaba demasiado tiempo sin hacer nada con él. Entonces dice “tú me tienes que hacer una paja” y yo “no voy a hacer, ¿tú no ves que estoy operada? No voy a hacer” ¿Sabes? Me ha dado una rabia tan grande, él sabía que estaba operada, yo no quería eso, tuve que gritarle a él y él “ah, vale, vale, yo voy a hacerme una solo” y se quedó sentado en mi sofá y empezó a hacer solo yo decía “ay dios mío, por el amor de dios yo no quiero esto, que te vayas a tu casa, déjame tranquila, déjame reposar y descansar, estoy operada, yo no quiero sexo, por favor ayúdame”. Entonces dime ¿qué tengo que hacer? O yo trabajo, no hay trabajo para mí porque no tengo papeles, no quiero trabajar en la prostitución, yo no quiero y ahora con ese

señor ¿qué tengo que hacer? ¿yo permanezco con él o qué hago? Porque si lo dejo a él ¿cómo voy a pagar mis deudas sin trabajo, sin tener ayuda?

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

Aquesta situació d'enormes dificultats per accedir a altres ocupacions relacionades amb la situació administrativa no es limita a les dones que es troben en situació d'explotació sexual, sinó que afecta també a treballadors sexuals que potser no experimenten la seva situació i l'activitat que realitzen com fruits d'una coerció directa però sí que clarament voldrien dedicar-se a una altra cosa que, segons les paraules d'alguna d'elles, sigui “neta”:

¿Pero dirías algo sobre el trabajo sexual? ¿Qué piensas del trabajo?

¿De este trabajo que hago yo? Que es una mierda. Que yo, si pudiera salir yo salía, si me dieran un contrato de trabajo para yo poder trabajar, porque yo pido trabajo muchas veces pero no me quieren hacer contrato y si no me hacen contrato ¿cómo voy a hacer papeles? [...] Yo dejaría esto de inmediato, porque oye, para estar ahí y que cualquier día se rompa la goma y me coja una cosa es... porque a veces te comes el coco con eso ¿sabes? Sí, porque estás seca, no te excitas, tienes que poner aceite de coco y tal pero... si me dieran un contrato no lo pensaría ni dos veces de dejar esta mierda, que esto es una mierda todo, no me gusta. Yo solo lo hago por obligación, para sobrevivir.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

Pero los primeros 4 meses fueron muy duros porque yo soy profesional de peluquería y yo vine con la idea de trabajar en peluquería, pero en ninguna peluquería me cogieron porque no tenía documentos y ya mi visa estaba vencida, no podía trabajar con la visa y ya no tengo documentos, con que no me queda más opción que... duré 5 meses sin trabajar y ya.... Y después de los 5 meses sin trabajar una amiga me comentó de esto y lo probé y dijo “bueno, no hay otra”.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

Uno va a pedir trabajo y si no tiene papeles entonces no le dan trabajo. [...] Nosotras vamos a tramitar nuestros documentos pero es que somos recién llegadas, ya 1 lleva 3 años, yo llevo apenas 1.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

Yo ya intenté buscar otras formas de faena y no hay. Solo hay faena para cuidar de mayores y yo no puedo cuidar de mayores porque tengo un desgaste en las articulaciones, tengo un problema en las articulaciones y no puedo coger un mayor, para cuidar y lo tengo que levantar y llevar para hacer cosas y no puedo yo. Tenía que poner en algún sitio que pueda trabajar o como dependienta, o limpieza o en una cocina... o cualquier otra forma. No hay. El Gobierno no quiere dar trabajo para personas. [...] [Los principales obstáculos] son los papeles, permiso de residencia. La mujer necesita para poder tener algo en la vida aquí, para poder salir de esa vida tiene que tener un apoyo, ayudar a las mujeres a que puedan hacer algo, a trabajar, que no sea solo para cuidar de mayores, en la cocina o en la pescadería o en el huerto o en la floricultura o en cualquier sitio. Si todas las mujeres tuviesen la oportunidad de estudiar y de hacer un trabajo digno yo creo que muchas no estarían ahí dentro, no ¿eh?

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

¿Cuáles son los principales obstáculos para realizar tu trabajo?

No tener papeles, es lo más complicado, porque si tengo papeles me saco de esta vida, porque esta vida no me gusta. Yo quiero tener un trabajo normal, ni aunque gane 600 euros, pero a mí me da igual, mas yo quiero ser legalizada, tener un trabajo limpio porque mi familia no sabe qué hago yo aquí. Entonces es muy complicado.

¿Tú has buscado trabajo que no fuera de trabajo sexual?

Sí, en todos los sitios yo pregunto.

¿Y nunca has conseguido nada?

No tengo papeles.

Al no tener papeles no puedes. ¿Y de qué te gustaría trabajar?

De cualquier cosa. Limpiar las calles, a mí me da igual, es un trabajo. No soy ese personaje de “quiero hacer eso, eso no”

pero quiero un trabajo.

Entrevista 17. Treballadora sexual. Osona

Tot i que constitueixen un dels sectors més vulnerabilitzats de la nostra societat i en clara necessitat de suport i acompanyament, en el que esdevé un cercle viciós, les treballadores sexuals en situació administrativa irregular tenen dificultats específiques per poder accedir a serveis i ajudes socials, ja sigui per por a entrar en contacte amb l'administració pública o directament per no tenir-hi dret:

A parte de que como somos indocumentadas, pues nos corta un poquito el rollo, por ejemplo, el pedir alguna ayuda porque... sabes?

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

Entonces, ayuda, de pronto, porque he ido allá al ayuntamiento y me dice que hasta que no tenga le permiso de residencia no tengo derecho a ayudas, eso es también.

O sea, ¿Has ido a servicios sociales? ¿Has ido al ayuntamiento?

Sí, al de Valencia. Incluso he ido a que mi niña entre a cursos de música... y me dicen que no, que eso no me lo subvenciona el gobierno, entonces ya se queda uno maniatado.

¿Y qué [otro] tipo de ayuda has pedido?

Ahorita hace como 2 meses pedí la de alquiler, porque yo pago en un piso pequeño 410, demasiado caro para lo que yo me gano, ¿eh?

¿Y del alquiler?

Tampoco, porque no tengo papeles. Ahora estoy pendiente de solicitar mi permiso de residencia.

¿Y a partir de ahí podrás pedir ayudas?

Sí.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

S'ha de dir, tanmateix, que si bé la situació administrativa té un paper molt important a l'hora d'explicar les barreres a alternatives ocupacionals, aquestes barreres també estan relacionades amb les mateixes característiques del mercat laboral català, la segregació i discriminació ètnica que el caracteritza (Lozano, 2013) i l'evolució de les taxes de desocupació dels darrers anys. En aquest sentit, fins i tot dones que tenen la seva situació regularitzada poden trobar dificultats per trobar alternatives ocupacionals a la prostitució:

Ya de ahí me fui a Alicante, en Alicante trabajé en la hostelería, he trabajado en limpiezas, ¿eh? desde Colombia soy, tengo el título de auxiliar de enfermería. Mmm regular pocas cosas consigo y eso que tengo la nacionalidad, ¿eh? aquí en Tarragona hice el curso de auxiliar de enfermería y geriatría. Tengo el título también...

Y nunca has podido trabajar de auxiliar...

Nunca he podido ejercer... nunca he podido ejercer... En casa particulares, pero ya eso no es una auxiliar de enfermería porque lave, plancha, la comida... eso es una empleada doméstica totalmente. En un hospital, en una clínica, en una residencia... yo no voy a lavar, ni a planchar, ni hacer de comer a nadie. Pero... por necesidad lo he tenido que hacer.

¿Cuántos años llevas ejerciendo el trabajo sexual?

No, yo llevo poco, ¿eh? entre que me salgo, regreso y eso... por ahí unos dos años. Porque me sale algo, me sale alguna limpieza, me sale cuidar a un abuelo... hacer una suplencia... pues claro, yo lo dejo porque este no es mi trabajo. Yo tengo mi saber, mi arte, mi profesión como se dice... Pero desgraciadamente no... No hay trabajo.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

D'altra banda, el no comptar amb una situació administrativa regularitzada té també un impacte negatiu en altres aspectes de la vida quotidiana de les treballadores sexuals, com ara poder obrir un compte bancari des del que administrar les seves necessitats i activitats diàries, l'accés a equipaments comunitaris o fins i tot el lloguer autònom d'un habitatge, aspectes tots ells fonamentals per promoure el seu benestar i el seu arrelament en l'entorn socio-comunitari:

Bueno, y ahora sí podré ir al gimnasio porque como ya he

conseguido los papeles sí podré, porque para ir al gimnasio tienes que tener una cuenta de banco y yo solo tengo de correos. Aquí es muy jodido, aquí hasta para ir al gimnasio... yo soy... a mí me encanta el gimnasio y desde que llegué que me quería apuntar, pero me exigían una cuenta del banco porque ellos se cobran por el banco pero de correos no porque no tiene ninguna conexión del banco y por eso no me podía apuntar nunca al gimnasio, por no tener documentos.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

¿Pero es difícil encontrar una vivienda?

Es muy difícil sí, porque te piden nómina, contrato, todo, todo...

[...]

Menos mal que con correos hasta 7.000 euros se pueden meter en la cuenta y no pasa nada, ¿vale? Y cada dos años se renueva, solo con el pasaporte, menos mal. Y con la tarjeta puedes comprar cosas, comprar en el súper, pagar taxi... bueno, normal, como una tarjeta.

[...]

Porque claro, en el banco no te dejan por no tener papeles. No te dejan porque solo te piden DNI. Yo he tenido dinero en cuenta BBVA, la Caixa, pero cuando han descubierto que yo no tenía más los papeles, que ya llevaba 5 años teniendo, ¿no?, pero cuando han descubierto me cancelaron todo. [...] Y una que esté trabajando, que esté sin papeles y que esté en un piso compartido tiene que guardar el dinero en el piso.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

4.2.2. Convivència amb veïns i veïnes

Una qüestió que sorgeix en les entrevistes amb treballadores sexuals i que sembla rellevant mencionar, encara que sigui de manera breu, és la preocupació que algunes d'elles expressen per les dificultats per compatibilitzar la seva activitat laboral amb una convivència normalitzada amb el seu entorn comunitari més immediat. Aquesta ocupació, tal i com es mostra en el següent apartat, no sembla injustificada, ja que es poden donar denúncies i/o queixes per part de veïns i veïnes per les possibles molèsties relacionades amb l'exercici del treball sexual en un edifici determinat. Això pot afectar detalls i hàbits del seu exercici professional, com també decisions relacionades amb la seva situació residencial, fruit del seu neguit per molestar els veïns i les veïnes, ser percebudes com a font de conflictes de convivència i/o ser blanc de queixes o denúncies:

Y a parte del compartir ¿otros obstáculos?

No, mira, yo tengo 3 habitaciones aquí, pero yo no, yo soy muy rara. Yo soy muy discreta y si la chica no es discreta como yo ¿Qué hago? ¿Voy a pelear con ella? Pues no, porque ella está pagando, entonces prefiero no, no sé. Yo soy muy... no sé si decir rara, desconfiada, disciplinada ¿cómo puedo llamar? Yo soy muy, muy tranquila y además yo sé hacer las cosas, yo aquí no puedo usar tacón, porque se van a dar cuenta. Yo mis tacones los tengo todos ahí guardados ¿sabes?

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

Bueno, obstáculos es que yo quisiera, imagínate, pagando 680 una habitación, con lo que pagas un piso y te sobra es malo. Yo considero que, a mí me gustaría conseguir algo para mí, que yo digo bueno yo pago 500 euros pero el piso es muy completo, vivo aquí, estoy bien aquí... pero que casi nunca se puede, que tú sabes que los vecinos empiezan “que entra mucha gente” ya sabes cómo va esto, ¿no?

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

4.2.3. Estigma

En línia amb els testimonis i les opinions de les professionals de serveis i entitats, les treballadores sexuals denuncien els estereotips i l'estigma als que es veuen sotmeses per la

seva activitat laboral. Aquest estigma té impactes en la seva esfera laboral però també en la seva vida quotidiana i en les maneres en què són percebudes pel seu entorn (Arella et al., 2007; Benoit et al., 2018; Briz & Garaizábal, 2007; Juliano, 2004b, 2007). L'estigma de “puta” es barreja, intersecciona (veure Rodríguez, 2015), es combina i es retroalimenta de manera dinàmica amb altres fonts d'opressió a les que les treballadores sexuals es veuen sotmeses, com ara el racisme, la transfòbia, el classisme i el rebuig per part de la societat de recepció.

Por ejemplo, pienso que, a parte del idioma, es que nos vamos a encontrar gente racista en todo el mundo, pero yo pienso que, por ejemplo, yo por decir que soy trabajadora sexual no quiero que me hagan menos, de que yo tengo mi carrera universitaria encima, pero estoy aquí por falta de oportunidades en mi país; que algún día voy a sacar los papeles y voy a ejercer mi carrera homologando mi diploma en la universidad. Que la gente tiene ese paradigma en la cabeza de las trabajadoras sexuales, de que ésa es una pobre pelagatas que está en Colombia y viene a recoger basura y no, no, aquí hay muchas chicas que son universitarias ¿sabes?

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

O también tienen la perspectiva porque yo ya lo he escuchado, porque yo ya lo he oído, te lo digo, las que vienen aquí a comerse los maridos ajenos y no, porque uno viene a ofrecer un servicio, porque es un trabajo que uno hace porque tienen sus necesidades. Entonces te discriminan, por ejemplo, a las latinas aquí, muchas veces hay chicas españolas, lo digo porque lo he vivido, que no quieren nada contigo, porque eres latina, porque eres tal cosa, porque vienes solamente a putear y a eso. Te lo digo porque yo ya lo he vivido, me ha pasado muchas veces.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

Aquests estigmes interseccionals fan que les treballadores sexuals sovint amaguïn a què es dediquen, a vegades fins i tot al seu entorn més íntim, i les aboquen a, en certa manera, portar una doble vida, particularment, tot i que no únicament, amb fills i filles menors:

Quando vas a servicios o entidades ¿explicas que te dedicas al trabajo sexual?

No, no, yo la verdad, a mí me da mucha vergüenza. O sea, si una va a hablar algo al respecto, por ejemplo, como hoy que fuimos a buscar condones, entonces ya lo dices, de lo contrario no. [...] O si uno pasa por el ginecólogo obvio, de ley hay que decirle “mire es que yo soy una trabajadora sexual, tengo esto y esto”. O se me quedó una espuma dentro. Yo tengo que decir que lo que pasa es que yo estaba haciendo el acto sexual porque soy trabajadora sexual y se me quedó eso allá dentro para que me lo saquen. O sea, si es algo que tenga que ver con eso entonces sí, de lo contrario no. Para todo el mundo cuidamos yayas, para la familia, para el novio, para lo que sea.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

No, no lo saben y para tratar de ocultar y todo eso pues...

¿Porqué?

No sé como lo tomaran las amistades y hoy en día pues aún lo toma mal la gente, porque ya he visto casos, ya sé...

Entrevista 13. Treballadora sexual. Bages

¿Sueles decir que trabajas de trabajadora sexual?

No, no, no, por ejemplo, en el centro de salud no, porque yo a veces entro con mi hija, por lo general yo siempre voy a las consultas con ella, entonces no puedo hacerlo.

Entrevista. 6 Treballadora sexual. Bages

De manera similar a les professionals de serveis i entitats, les treballadores sexuals expliquen que l'estigma apareix de manera encara més categòrica en el cas de les dones transsexuals, que es troben en situacions de major fragilitat no només en l'espai públic sinó també en altres àmbits de la seva quotidiana com la cerca d'una feina alternativa al treball sexual o d'un habitatge:

¿El poco tiempo que has estado aquí te has sentido discriminada por alguna persona?

Pues a veces ellos si me tiran la vena a uno y de pronto ven que es una trabajadora sexual, o a veces las personas de pronto así se intimidan, si me entienden...

Quando te ven por la calle y eso...

No, no, porque yo salgo muy tapadita, salgo tapadita, pero a veces se dan de cuenta al hablar de que uno habla “hay mira esa es una trans”.

Entrevista 5. Treballadora sexual. Bages

¿A parte de esta actividad tienes otros trabajos?

Bueno, otros trabajos no tengo porque tú sabes que un transexual es muy difícil de encontrar trabajo, por la homofobia y la discriminación.

La notas mucho...

Demasiado, claro.

Entrevista 15. Treballadora sexual. Anoia

¡Ah! Y eso, otro, otro, yo por ser transexual, a mi no me quieren alquilar un piso, ¿no? En Gerona tuve muchos problemas para alquilar un piso cuando yo vivía en Gerona antes, porque decía que por ser transexual no me veía como persona y no veas el follón que yo les armaba, ¿me entiendes?

¿Pero por trans o porque te pedían nómina y así?

No, no, no, yo todo lo cumplía, en aquel tiempo, cuando yo quería alquilar un piso. [...] Sí, sí, porque a mí ya me lo habían dicho, ya me lo había dicho la persona “te voy a ser clara, por esto no te puedo contactar con esta persona del piso porque tu eres transexual y no te va a tomar en serio” porque, supuestamente las transexuales no valemos nada, ¿me entiendes?

Entrevista 15. Treballadora sexual. Anoia

Anàlisi de la situació de les entitats i serveis disponibles per a treballadores sexuals a la Catalunya Central

Diagnosi de la prostitució a la Catalunya Central

(comarques de l'Anoia, Bages i Osona)

5. Tipus de serveis oferts per les entitats i institucions a les dones que exerceixen la prostitució

En aquest apartat es realitza un recorregut pels serveis disponibles per a les treballadores sexuals a les tres comarques estudiades. La informació s'organitza en funció de les quatre tipologies identificades de serveis i entitats presents:

- a) Serveis d'atenció específica a treballadors/es del sexe;
- b) Serveis d'atenció específics per a dones;
- c) Entitats d'assistència social;
- d) Serveis d'atenció comunitàris (agents cívics i serveis de mediació).

Abans de descriure-les, és convenient assenyalar algunes particularitats. En primer lloc, cal situar que aquest conjunt de serveis i entitats conforma una xarxa d'atenció al territori a la que les treballadores sexuals recorren per iniciativa pròpia davant d'alguna necessitat o, en molts casos, per derivacions que es realitzen des de les pròpies entitats i serveis (en funció de l'especificitat de les demandes de les dones). En segon lloc, subratllem que, entre una part important de les entitats entrevistades, es dona un treball de coordinació i derivacions de casos. Aquesta cooperació és valorada satisfactòriament per les professionals. No obstant,

i com assenyalem en propers apartats, aquest treball en xarxa no està exempt d'obstacles: el prejudici vers les dones que exerceixen la prostitució per part d'alguns serveis municipals dificulten les derivacions i l'atenció oferta a les dones. En tercer lloc, destaquem que, independentment de la seva tipologia, l'acompanyament i el suport psicològic a les dones és un dels eixos transversals a totes les entitats. En quart i darrer lloc, i des d'una perspectiva territorial, cal posar èmfasi en el fet que si bé les comarques d'Osona i el Bages compten amb entitats i serveis específics i explícits que busquen donar resposta als principals reptes amb què es troben les treballadores sexuals, aquest no és el cas de l'Anoia.

5.1. SERVEIS D'ATENCIÓ ESPECÍFICA A DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ

Els serveis i entitats que atenen exclusivament i explícitament a treballadores sexuals al territori són de caire socio-sanitari. En col·laboració amb els principals serveis sanitaris de la zona, coordinen la realització de visites ginecològiques, analítiques i qualsevol altre aspecte relacionat amb la salut sexual (o general) de les dones, així com amb la prevenció del desenvolupament de possibles problemes de salut relacionats amb l'exercici del treball sexual:

Els oferim poder fer-se proves ginecològiques i revisions a l'ASSIR de Manresa en unes hores en concret que la llevadora té destinades per a elles i, per tant, les revisions que els hi fan són molt completes.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

Aquests serveis i entitats ofereixen la possibilitat de tramitar les targetes sanitàries per a les treballadores d'origen estranger, així com la distribució de material profilàctic en els diferents espais de treball. Aquest últim aspecte és destacable: els serveis entrevistats realitzen rutes setmanals de detecció de necessitats i actuacions, in situ, en pisos, clubs i punts de carretera. Les demandes més freqüents són les relacionades amb material profilàctic, targetes sanitàries i visites ginecològiques.

Entre els serveis que ofereixen, cal esmentar també el treball d'assessorament i suport psicològic. Aquesta tasca està relacionada no només amb qüestions sanitàries, sinó també d'acompanyament en procediments administratius (com serien els empadronaments, tramitació de la residència o regularització de situacions migratòries) i laborals. Els següents fragments mostren l'abast de l'atenció que ofereixen aquestes entitats i serveis; uns serveis que, a tenor de les veus de les treballadores socials, i concretament a les comarques d'Osona i del Bages, esdevenen referent d'ajuda rellevant en els seves àrees geogràfiques d'actuació.

Sí, és que, a més a més, en aquest programa o sigui, som nosaltres les que veiem les necessitats i ho anem adaptant. Per exemple, si tenim una noia a qui hem de fer acompanyaments a serveis socials o has d'ajudar-la a gestionar temes de papers per tema, jo què sé, de residència... La D., l'altre dia que va venir per un ajut de la pensió no contributiva... Els hi donem roba que a la Fundació de vegades... Noies ens demanen "Pues, por favor, mira, necesitaría unos zapatos, unas camisetas...". Nosaltres, des de la Fundació, podem anar a buscar roba. També hem gestionat ajudes per aliments de Càrites. Fem aquest pont. Totes les coordinacions que hem fet, vull dir, això no ens ho ha demanat ningú; ho hem anat fent nosaltres perquè creiem que era beneficiós per al programa. Des del SIAD, ara fa 15 dies, es va fer un taller d'autodefensa, el SIAD ens ho va dir, nosaltres els hi vam dir a les noies.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Si volen estudiar, acudir a algun servei en concret... Al final nosaltres fem una mica de pont entre elles i els recursos que poden donar resposta a les seves necessitats. Tenen un telèfon al que poden trucar-nos sempre que els hi passi qualsevol cosa relacionada amb la feina: o se'ls hi trenca preservatiu o tema embaràs o problemes amb algun client...

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

5.2. SERVEIS D'ATENCIÓ A LES DONES

Les entitats adreçades al col·lectiu de dones han estat els Serveis d'Intervenció Especialitzada (SIE), els Serveis

d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD), les Oficines Tècniques d'Igualtat de Gènere i els Serveis d'Atenció Integral (SAI). Passem, breument, a situar els seus objectius. Els SIE ofereixen atenció integral i recursos en el procés de recuperació i reparació a les dones que han patit o pateixen una situació de violència (i també als seus fills i filles). Els SIAD informen sobre matèries com salut, treball, habitatge, serveis i recursos per a les dones, amb la possibilitat, si escau, de derivar cap a altres entitats i organismes. Les Oficines Tècniques d'Igualtat de Gènere tenen com a objectiu afavorir i fomentar l'equitat de gènere al territori. Finalment, els SAI ofereixen atenció a les persones que visquin o hagin viscut discriminacions per raó d'orientació sexual, d'identitat i d'expressió de gènere.

Pel que fa al SIE, i tenint en compte la seva especificitat en el terreny de la violència masclista, trobem que l'atenció va des de l'acompanyament en el procés de recuperació, fins l'assessorament jurídic i el suport psicològic. En els casos de violència que es donen en el marc de la trata amb finalitat de prostitució es fa, a més, un treball orientat a la protecció de la víctima i la seva sortida d'aquesta situació d'explotació sexual.

Bé, tota la que oferim a qualsevol dona que entra aquí, que és des de l'assessorament jurídic, des del suport psicològic, des de [...] poder activar els recursos necessaris per poder sortir i poder iniciar un procés de recuperació. Sortir, en el cas que estiguin de trata, poder sortir i poder fer i protegir-les, perquè clar, moltes vegades hi ha el tema de les amenaces i tal, i quan és un tema de que estan exercint la prostitució i s'ha donat una situació de violència doncs el mateix...

Entrevista 12. Entitats i serveis. Anoia

L'assessorament jurídic és un servei que també trobem en altres entitats com seria l'Oficina d'Igualtat de Gènere.

En l'àmbit jurídic o també en alguna situació de violència amb la parella que tenia la dona [treballadora sexual], doncs també se li ha fet acompanyament en l'atenció psicològica o assessorament jurídic.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

En aquesta línia, el SIAD orienta i deriva a dones transsexuals per realitzar el canvi de nom a la targeta sanitària.

Dones trans sí, de fet, per si mateixa només ens va arribar una en una situació bastant complexa, i després la resta són vinculades a Prevenció Osona. Les deriven per tramitar el canvi de nom de la targeta sanitària, que és un servei que oferim, doncs, van venir el primer dia acompanyades per una dona de Prevenció Osona.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

El SIAD també realitza activitats que poden ser d'interès per a les treballadores sexuals, com serien els tallers d'autodefensa feminista.

Per exemple, en aquests casos, molt pensat per les dones trans però també per a la resta de dones que exerceixen el treball sexual, sempre que organitzem tallers d'autodefensa feminista, els enviem la informació a Prevenció perquè els hi passi a les dones i en aquesta darrera edició han vingut dos o tres. Vull dir que no incidim directament, però facilitem que els hi arribi la informació per a què es relacionin amb dones que no estan en aquest àmbit en concret.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

5.3. ENTITATS D'ASSISTÈNCIA SOCIAL

Les entitats d'assistència social, com serien Creu Roja o Càrites, ofereixen un ventall ampli de serveis i recursos (tramitació d'empadronaments a través dels serveis municipals i targetes sanitàries per a les dones migrades, donació de roba i medicaments, cursos de castellà i/o català, diners per transport, etc.). Algunes també realitzen atenció a treballadores sexuals en punts de carretera:

Si exerceixen a la carretera, depèn de les zones, es monta un dispositiu i es passa. I se'ls hi dona mantes, preservatius... Bueno, cafès, sopa calenta...

Entrevista 7. Entitats i serveis. Anoia

És rellevant el treball que les professionals d'aquestes entitats denominen "re-inserció", una tasca que es realitza principalment als pisos d'acollida i que semblaria estar incardinada, a la llum de les diferents entrevistes, cap a una certa normalització d'estils de vida:

Per exemple, la que va vindre aquí que volia sortir de la prostitució, li vam donar opcions, entre d'altres, la casa d'acollida. Se li van explicar tots els recursos que teníem però no va tornar. Va ser una entrevista molt llarga, però no va tornar mai més. A la casa d'acollida seria un treball de reinserció en tots els àmbits.

Entrevista 2. Entitats i serveis. Anoia

Aquestes entitats també atenen a dones que es troben en situació de trata amb finalitat de prostitució. Compten amb diferents tipologies de pisos (emergència, acollida, per refugiats...) que cobreixen tant la necessitat de protecció, com de manutenció bàsica, tot i que presenten importants dificultats per donar respostes que les dones ateses trobin satisfactòries:

Si demana protecció perquè vol marxar ho activem tot, és a dir, allotjament, protecció... Primer la protegim i l'apartem, i després ja ens fem les preguntes de què fem a partir d'ara, no? [...] Per exemple, una, la última que ha vingut per un cas de prostitució, que tenia por. Es sentia amenaçada. [...] Ens la vam quedar nosaltres, de moment; la vam posar en un lloc protegit i, llavors, des de refugiats, va entrar al programa de refugiats i ens la van fer entrar en un centre de refugiats d'urgència.

Entrevista 15. Entitats i serveis. Bages

Vam tenir un cas d'una testimoni protegida derivada pels Mossos que venia de Lleida, de dins d'una xarxa de trata. Es va fer una redada i ella va denunciar. Va estar cinc dies a la casa però al final no ho va suportar i va decidir marxar.

Entrevista 2. Entitats i serveis. Anoia

5.4. SERVEI D'AGENTS CÍVICS I OFICINA DE MEDIACIÓ

Els Agents Cívics i el Servei de Mediació formen part de la Regidoria de Convivència i Seguretat de l'Ajuntament de Vic, juntament amb la Guàrdia Urbana. El Servei d'Agents Cívics són els encarregats de difondre i fer el seguiment del compliment de l'anomenada *Ordenança municipal de bon govern, civisme, bons costums i convivència ciutadana*. Atenen, entre d'altres, a comunitats de veïns i veïnes en relació a la difusió i compliment d'aquesta normativa. Per una altra banda, el Servei de Mediació té com a objectiu l'acompanyament al ciutadà i la ciutadana en la resolució i gestió dels conflictes derivats de la convivència. La relació amb les treballadores sexuals es produeix, principalment, en el marc de les queixes veïnals per les molèsties derivades de sorolls o altres molèsties que pugui provocar aquesta activitat en el pisos on es realitza.

Ara, d'un pis que ens van fer una queixa la setmana passada per sorolls, perquè es dutxaven a les tres de la matinalda i els veïns no poden dormir perquè deuen dutxar-se els clients també... Jo què sé... saps? I de sorolls també de talons a la nit.

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

A més d'aquest tipus de molèsties, les queixes veïnals són també motivades pel rebuig social que, com ja hem vist i seguirem veient en propers apartats, genera el treball sexual. Segons la professional entrevistada, les protestes han anat en augment.

A nosaltres ens arriba bàsicament si hi ha conflictes de l'escala de veïns, és a dir, normalment sempre ens sol arribar perquè els veïns es queixen de que els hi sembla que hi ha un pis a on es practica la prostitució i d'entrada genera por, o genera un desconeixement, o genera rebuig. I el que ells venen a dir és: hi ha aquest pis que hi ha entrada i sortida de persones, tocades de timbre a altes hores... I això ens genera una situació que no volem tolerar en la nostra escala.

[...]

Parlàvem l'altre dia en una reunió que deu ni do la proliferació. No sé si és coincidència de que, o sigui, de que realment n'hi ha més o és que els veïns s'han posat d'acord en no tolerar tant, no?

Entrevista 14. Entitats i serveis. Osona

Davant de la queixa, el Servei de Mediació es comunica amb les treballadores del pis per buscar una solució amb diferents reaccions:

Moltes vegades si que ens escolten i volen entrar i dir: "Ostres, doncs busquem una solució, i tal i qual". I en d'altres vegades no. I en la majoria de vegades mai et reconeixen que estan exercint la prostitució.

Entrevista 14. Entitats i serveis. Osona

Finalment, el Servei d'Agents Cívics treballa estretament amb Prevençió Osona no només per informar de l'existència de pisos sinó també per advertir dels possibles conflictes que poden sorgir quan l'actitud del veïnat es torna bel·ligerant, conflictes que no semblen derivar en una resolució satisfactòria per a totes les parts sinó que poden resultar en la recomanació de la sortida de les treballadores sexuals de l'immoble:

Si ja sabem que aquell pis pot portar molts i molts problemes, a vegades, en algun cas ja els hi hem dit: "Ostres, demaneu a les noies ja que canviïn perquè aquí els veïns volen anar a sac", per exemple, "o estan molt enfadats o el que sigui".

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

6. Valoració per part de les professionals de les necessitats dels recursos i polítiques existents per a les dones que exerceixen la prostitució

Les professionals de serveis i entitats entrevistades valoren l'atenció i els recursos per atendre a les dones que es dediquen a la prostitució assenyalant una sèrie d'aspectes interrelacionats. En primer lloc, amb molta diferència respecte d'altres elements esmentats, situen la insuficiència de recursos institucionals i econòmics per atendre al col·lectiu de treballadores sexuals. En segon lloc i relacionat amb aquest primer aspecte, apunten la falta de resposta vers l'atenció a aquestes dones per part de l'Administració pública especificant, en alguns casos, l'absència de voluntat política. En aquesta concatenació d'elements, apareix també la falta d'informació sobre el fenomen de la prostitució de les entitats

socials no vinculades a l'atenció específica a treballadores del sexe. En quart i últim lloc, situen la falta de formació i sensibilització professional vers el fenomen de la prostitució. Passem a detallar les seves apreciacions.

6.1. FALTA DE RECURSOS

Davant la pregunta sobre quins serveis o actuacions serien necessaris a la Catalunya Central per afavorir la situació de les dones que exerceixen la prostitució, les professionals de les entitats entrevistades situen de forma unànime la necessitat de comptar amb més recursos institucionals i econòmics. En el cas de les entitats que atenen específicament a treballadores del sexe, això és assenyalat tant per elles mateixes com per les institucions amb les que treballen en xarxa.

Per dir-te que a Manresa només estem nosaltres donant aquest servei i anem un cop al mes. Faltarien entitats o més diners i apostes per projectes. S'hauria de fer prospecció per trobar pisos i arribar als llocs. A la Catalunya Central no hi ha recursos.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

Jo penso que [...] aquest programa fa 10 anys que existeix i és súper necessari perquè, per exemple, si no hi fóssim nosaltres no hi ha ningú que ofereixi aquest servei en aquesta zona [...]. I fem només 10 hores.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

E1: Tenir els recursos, i ja no només nosaltres sinó entitats com Prevenció Osona, que treballen poques hores perquè no hi ha diners. Calen recursos econòmics.

E2: Les de Prevenció haurien de poder treballar més hores.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Fan molt poques hores. N'haurien de fer moltes més. Crec que fan 1 o 2 tardes a la setmana... és molt poc, és molt poc, per a mi, jo en faria més, d'elles. Suposo falten recursos econòmics i més hores.

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

Les entitats assenyalen la insuficiència i/o manca de serveis i/o programes específics per a treballadores sexuals tant en l'àmbit sanitari com en el social. Existeix la percepció entre algunes entitats d'assistència social i d'atenció a les dones de que es podria donar una millor resposta a les necessitats de les treballadores sexuals del territori si hi hagués recursos econòmics que els permetessin implementar programes d'atenció específics per a aquest col·lectiu, particularment, si bé no exclusivament, a una comarca com l'Anoia, on no existeixen serveis ni projectes especialitzats:

Això és bàsic, o sigui, l'Administració s'ha de posar les piles, jo no sé si l'Administració... Jo crec que no té cap tipus de programa, o sigui, aquí, l'únic servei que tenim és el SIE però és un servei especialitzat en violència de gènere, que, evidentment aquestes dones pateixen un tipus de violència, una violència sexual, però penso que no està focalitzat [...].

Entrevista 7. Entitats i serveis. Anoia

El que segurament sí que fa falta és un projecte que miri cap aquí, cap al treball sexual, és a dir, una atenció especialitzada cap aquí perquè sinó la realitat és tan ampla, hi ha tantes situacions tan heavies que si no ho prioritza i no t'enfoques és difícil que puguis fer-hi res, no?

Entrevista 9. Entitats i serveis. Bages

Per a algunes de les professionals entrevistades és necessari, a més de recursos i informació sobre el fenomen de la prostitució, un treball coordinat amb la resta d'entitats i actors del territori.

Amb uns protocols clars i amb uns recursos bons, en el sentit de que no es pot abordar aquesta temàtica o aquesta problemàtica dient: "Bueno, ara col·locarem una persona aquí 20 hores i si venen...". No, no, no. Això s'ha de fer bé i, evidentment, amb la complicitat de tot el territori. Això és bàsic.

Entrevista 7. Entitats i serveis. Anoia

I també poder fer reunions d'aquestes transversals que hem fet alguna vegada, no? Tan sols per poder conèixer una mica la realitat, que ens va molt bé també als altres professionals que estem a la ciutat, el conèixer una mica la realitat.

Entrevista 6. Entitats i serveis. Osona

6.2. FALTA DE RESPOSTA AL FENOMEN

Hem apuntat anteriorment que les professionals de les entitats indiquen que l'atenció a les dones que exerceixen la prostitució no és objecte d'interès per part de l'Administració pública. La manca de recursos institucionals i econòmics és entesa des d'aquesta falta de voluntat política per fer front a les necessitats de les treballadores sexuals. Davant de la pregunta sobre les formes a través de les quals s'està donant resposta des dels serveis públics i des de les entitats, les respostes més recurrents venen a ser del tipus:

Ignorància absoluta. Totalment desprotegides.

Entrevista 15. Entitats i serveis. Bages

E1: No s'està responent.

E2: Això és algo que es vol tapar, no interessa donar resposta, està clar.

[...]

E1: És que falta voluntat política, això per començar, perquè no hi ha voluntat política i s'intenta invisibilitzar. Sense anar més lluny, en el pla d'igualtat nostre, la Línia 2 en cap moment contempla res de treballadores sexuals.

[...]

E2: Si hi hagués una voluntat política ferma es podria [atendre les necessitats de les treballadores sexuals] sense cap dubte.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Jo no crec que s'estigui responent gaire, la veritat. [...] Nosaltres perquè coneixem el servei aquest de Prevenció Osona, que hi estan treballant, sinó, a nivell públic, jo no tinc constància. Jo crec que aquestes noies estan fent una feina invisible...

Entrevista 10. Entitats i serveis. Osona

6.3. FALTA D'INFORMACIÓ SOBRE EL FENOMEN

Les professionals apunten també la pertinència de realitzar estudis o diagnòstics sobre la situació de les dones que exerceixen la prostitució al territori com a un primer pas per conèixer l'abast del fenomen, així com per detectar les seves possibles demandes i/o necessitats.

Ja un primer pas de tenir una mica d'estudi, que és això que esteu fent. Això ja és un primer pas molt important: veure exactament quina és la situació, quina és la realitat, conèixer la realitat, veure què realment es necessita [...].

Entrevista 9. Entitats i serveis. Bages

E1: La part de diagnòstic serà molt important per veure, no?

E2: Clar, és important escoltar a les que feu aquesta feina quines són les necessitats que poden tenir aquestes dones perquè nosaltres en podem imaginar unes i, després, que siguin unes altres.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Aquesta manca d'informació sobre el treball sexual al territori i les dones que l'exerceixen es correlaciona amb una altra necessitat detectada per algunes professionals: la de visibilització social del fenomen.

Imagina't si portem aquí tants anys que mai ningú, per exemple, havia vingut a... no? A fer un estudi. En les reunions de protocol [...] no és justament un col·lectiu del que es parli molt. [...]

Jo veig més el fet de visibilitzar al col·lectiu, de buscar la manera de, de... Això, de poder visibilitzar per poder, els serveis, oferir atenció de qualitat [...]. I buscar la manera de que elles es puguin visibilitzar a través d'entitats o d'un servei on elles es puguin adreçar i dir: "Ei, som aquí", i llavors, a partir d'aquí, que la resta de serveis sàpiguen com poder arribar, cada un des del seu àmbit, el que pot oferir i a la inversa.

Entrevista 12. Entitats i serveis. Anoia

6.4. FALTA DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

Des de les entitats i els serveis s'assenyala també la necessitat de formació sobre el fenomen del treball sexual entre els i les professionals del camp social i sanitari amb una doble dimensió. Per una banda, com a element que permeti orientar als professionals per brindar una millor atenció. I per l'altra banda, com a factor que ajudi a mitigar els prejudicis associats a les prostitutes, alguns d'ells implantats de manera molt profunda fins i tot entre professionals de l'àmbit social i del sanitari. En relació amb aquesta última qüestió, les professionals d'una de les entitats que atenen de forma específica a treballadores sexuals ho plantegen, en diferents moments de l'entrevista, de la següent manera:

E1: Falta formació de tots els professionals, eh? tant de metges com de Serveis Socials, de Càritas... perquè sempre es troben amb aquesta barrera dels prejudicis. Sobretot a elles les discriminen, sí. [...]

Formació dels professionals per canviar tot això dels estereotips, prejudicis i això... Per tractar-les com a persones.[...]

E2: Clar, aquí el metge demostra prejudicis vers la pacient.

E1: Bueno, i els prejudicis també de que totes les prostitutes tenen un merder d'infeccions [...]. Això és mentida, perquè elles porten millor control poder que totes tres juntes, precisament per això, perquè treballen i es cuiden elles [...] Això també és un prejudici molt gran.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Voldríem finalitzar aquest apartat emfatitzant la necessitat de sensibilització entre el conjunt de professionals que atenen a les treballadores del sexe amb un fragment d'una altra de les entitats del territori que realitza atenció exclusiva a aquest col·lectiu:

O sigui que l'Administració s'hauria de posar les piles. Per una banda, a nosaltres ens subvencionen perquè les atenguem però, d'altra banda, no es sensibilitza als professionals que poden estar en contacte amb elles perquè tinguin més empatia i poder adaptar els circuits que tenim, que ja són prou complexos per a la gent normal, doncs, imagina't per a elles, que queden súper excloses de tot plegat.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

7. Serveis utilitzats i valoració de les dones que exerceixen la prostitució

En aquest apartat es presenten, en ordre de rellevància, la tipologia de serveis utilitzats per les treballadores sexuals del territori. En la segona part s'analitza també la valoració que les treballadores sexuals en fan.

7.1. TIPUS DE SERVEIS UTILITZATS PER LES DONES QUE EXERCEIXEN LA PROSTITUCIÓ

Al ser preguntades pels tipus d'entitats de les quals han rebut atenció apareixen, prima facie, els recursos socio-sanitaris i, amb una distància notable, els d'ajuda social (per la donació d'aliments, i per la realització de cursos de formació i/o idiomes). Trobem també algunes referències a l'ús del sistema públic de salut.

Mi médico de cabecera... lo sabe [que exerceix la prostitució], pero pido de seguido. Ya voy para 8 meses que me hice un examen completo. [...] "Médico, que me está doliendo esto y lo otro." [...] Dice: "Vale, ve a dónde la madrona que te revisen". Me hacen el examen completo. Me hacen cultivos, porque yo lo pido.

Entrevista 8. Treballadora sexual. Bages

Voy a la clínica.... Clínic. Fui y me revisaron, y me hicieron la prueba del VIH. O sea, me hicieron los exámenes y ahora tengo cita, creo que este mes o el que viene.

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

7.1.1. Entitats d'atenció específica a dones que exerceixen la prostitució

En concordança amb les entrevistes realitzades a professionals de serveis d'atenció socio-sanitària, i com s'ha apuntat prèviament, la informació que aporten les treballadores sexuals corrobora que aquests són els més utilitzats i inclou detalls dels tipus d'ajudes recurrents:

a) Gestió de visites ginecològiques i tramitació de les targetes sanitàries i, en menor mesura, dels empadronaments:

Las chicas de las gomas que me han ayudado con la tarjeta para pedir cita con mi ginecóloga, para revisión... Así, por mi trabajo con ellas. Ellas son las que lo hacen. Yo no puedo hablar con mi... con mi... con la del CAP.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

b) Accés a material de treball gratuït, com serien els preservatius i lubricants:

Y allí me dan condones y me dan lubricante. Bueno, dan muy poquitos lubricantes. Porque es lo que menos dan, pero muy bien.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona.

c) Xerrades sobre prevenció i salut sexual:

Nos dan charlitas. Nos enseñan cómo poner la goma, cómo hay quienes prefieren el francés natural... Pues no lo hacemos natural, sino con goma. Pero entonces, ¿cómo [hacer] para engañarlos, eh? Uno se lo pone aquí en la boca; ellos nos se dan cuenta y eso... Sí, tienes charlitas así, truquitos.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

Sí, sí, [charlas] de salud, como poner también un... preservativo.

Entrevista 13. Treballadora sexual. Bages

d) Acompanyament i assessorament:

Yo he mandado a muchas chicas que están sin papeles, que no van al médico porque no tienen cartilla médica. Yo les digo: "Vayan que allí...". Por lo menos tiene esa ayuda. Yo no digo que vayan a darles los papeles porque eso ya es otra cosa, pero las asesoran.

Entrevista 18. Treballadora sexual

7.1.2. Entitats d'ajuda social

El recurs a les entitats d'ajuda social per part de les treballadores sexuals entrevistades apareix en poques ocasions, i no recull l'abast de la seva oferta (referenciada en les entrevistes a les entitats). Tan sols són al·ludits per part de les treballadores sexuals en relació a la donació d'aliments i la formació:

a) Donació d'aliments:

Bueno, hace muchos años que fui a Cáritas, y tengo el carnet de Cáritas. Pues porque le huía esto no quería, yo no quería meterme en esto. Y entonces me hicieron el carnet, y yo iba y me daban algo de alimentos, y esto... Pero, claro, con eso no se vive. Porque yo me visto, mis productos de aseo, mis cosas.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

Lo único que yo tramité fue Cáritas, que es la ayuda de comida. Pero, o sea, como hay que hacer como un curso de comida que dura como una o dos horas, pues eso... La verdad, a mí me pareció [...] como que "para eso, yo mejor compro lo mío y ya está". Ay, no sé, a mí me pareció una tontada porque, aparte de eso, yo hay veces que no puedo estar. Y tú tienes que ir sí o sí, y yo no tenía quien recogiera la comida. Y si tu no vas, te quitan la ayuda. Entonces yo dije: "Yo no voy para nada".

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

Aquest fragment mereix una breu observació. Noti's que el requisit per accedir als aliments és la realització de un "curso de comida" (una qüestió que, per altra banda, la entrevistada jutja com inapropiat). És probable que aquest curs versi sobre els "bons hàbits" alimentaris. En investigacions prèvies sobre el camp de la intervenció social, hem trobat aquestes formacions dirigides als sectors populars (especialment, a les dones), com a requisit d'algunes entitats per obtenir aliments. La premissa sota la que opera aquest tipus de mecanisme és senzilla: la desnutrició (o la "mala" nutrició) és un fenomen atribuïble a la ignorància de les classes **desfavorides** (i no de les estructures que produeixen tots tipus d'asimetries socials).

b) Formació i aprenentatge d'idiomes:

En Cáritas he hecho muchos cursos, porque me ayudó mucho a abrir las puertas. Entonces, a través de Cáritas, yo he

tenido la oportunidad de tener más consciencia para estudiar. Entonces, me dediqué más a estudiar y ahora hago catalán, por la noche. Cuando finaliza tengo otro curso de SOC, que voy a hacer en el ayuntamiento. Ya he hecho varios cursos para ayuntamiento, entonces, cuanta más oportunidad que puedan abrir para que la persona pueda hacer un curso y, después, tener una abertura para que pueda trabajar será muy bueno.

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

És important assenyalar que un nombre important de dones entrevistades afirmen no haver rebut ajuda per part de cap tipus d'entitat o servei. Al·ludeixen, principalment, dos motius: no s'han vist en la necessitat d'acudir a ells o desconeixen la seva existència. Tanmateix, les entitats d'atenció a les dones i d'atenció comunitària no són al·ludides en les entrevistes.

7.2. VALORACIÓ QUE LES DONES QUE EXERCIXEN LA PROSTITUCIÓ FAN DELS SERVEIS

A partir de les entrevistes realitzades amb les treballadores sexuals s'ha detectat que, en general, el seu ús de serveis és baix i hi ha tot un sector d'elles que no ha recorregut mai a cap:

¿Y hasta ahora no has pedido nunca nada?

No, nunca. Solo, a parte de ellas [Actua Vallès], no.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

¿Has pedido alguna ayuda alguna entidad o servicio público?

No, nunca he pedido ninguna ayuda.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

¿De qué servicios o entidades has recibido ayudas?

De ninguno.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

¿Alguna vez has tramitado alguna ayuda?

No.

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

Una de les possibles explicacions que sempre apareix rere aquest baix ús és el desconeixement de les treballadores sexuals dels recursos i serveis existents:

¿Pero sabes a qué ayudas podrías acceder?

No.

¿Y por qué no has ido nunca a preguntar o... al ayuntamiento o...?

Pues no, porque... ¿qué ayuda podrían ofrecerme?

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

Y no sabemos las ayudas.

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

¿Tú has tenido que pedir alguna ayuda? ¿Has ido a pedir alguna vez algo a servicios sociales o a...?

No sé si existen ayudas para la gente que no tiene papeles o para las trabajadoras sexuales. No sé ni si existen siquiera.

No sabes ni donde tienes que ir ni nada ¿no?

No, no.

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

Altres possibles factors explicatius del baix ús de serveis són, a vegades, tal com s'ha introduït prèviament, la percepció de la seva falta d'adequació a les disponibilitats, prioritats i necessitats de les treballadores sexuals i fins i tot la sensació que els serveis i entitats no tenen la capacitat d'adreçar aquestes necessitats i donar-hi resposta:

Pues sí, pero claro, si no tenéis más como ayudar ¿Cómo haces, no? Vosotras queréis ayudar más, pero si no tenéis posibilidades ¿cómo hacéis para ayudar a nosotras?

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

Dit això, tanmateix, cal dir que també emergeixen veus valorant de forma positiva els serveis utilitzats i l'atenció oferta per les entitats, particularment aquelles especialitzades en l'àmbit socio sanitari i de prevenció:

¿Crees que los servicios o los programas de las entidades son adecuados a tus necesidades y demandas?

Pues creo que sí, que son adecuados, porque yo fui y a

donde me mandaron era solamente para gente con VIH y la chica me dijo “acá solo atendemos a gente con VIH, ¿tu tienes VIH?” Yo “no” y ella “pues te voy a colaborar con esto y con esto para que tengas su tarjeta de salud, para cuando te pase algo...” Entonces sí y me hacen un registro para las revisiones médicas, por el trabajo.

Entrevista. 2 Treballadora sexual. Bages

¿Crees que lo que se os ofrece es suficiente o desde las entidades os podríamos ofrecer más?

Yo lo veo bien porque ¿qué más pueden hacer por nosotras? Ya han hecho bastante en darnos médico, en hacernos todas esas cosas las... Bueno, los estudios, al darnos todo eso para mí ya es suficiente. No sé si para otra chica...

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

Un altre aspecte que cal destacar de la valoració que les treballadores sexuals fan dels serveis disponibles és com caracteritzen el tracte rebut en mans dels i les professionals del món social i sanitari amb qui entren en contacte. A vegades les treballadores sexuals viuen aquest tracte amb desconfiança i amb por de ser jutjades per les professionals, tot i que aquesta percepció sol aparèixer de manera ambivalent:

Porque son así, se ponen... porque fui una vez, ¿por qué te voy a mentir? antes de conocer a ellas fui una vez y me estaban mirando así y ya no quería más...

Entonces, ¿a veces no recibes buena atención?

No, a ver, no es que toda persona sea igual, a veces hay personas que te entienden, pero esa persona no me gustó mucho y no... y allí a donde voy, aquí a esta señora a mí me encanta como me habla, como se comporta, la ginecóloga sí me gusta, donde me envían de las gomas.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

En aquest sentit, no són poques les treballadores sexuals que destaquen el respecte i la deferència amb els que se senten tractades per part de professionals, amb qui se senten còmodes per parlar de manera oberta de la seva professió i de qui obtenen respostes eficaces a les seves necessitats:

¿Cómo es el trato que has recibido por parte de los o las profesionales de los servicios?

Por ahora bien, sí. Muy bien, excelentemente.

¿Y cuando tú acudes a algún servicio como el médico... dices que te dedicas al trabajo sexual?

Sí, o sea ahora porque ya, digamos, cuando estás en confianza...

¿Sientes que el trato es diferente si lo dices?

Sí, obvio, pero muy, muy... positivamente. No me he sentido como que ponen una pared porque digo que soy trabajadora sexual, no, para nada.

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

¿Qué trato has recibido de los profesionales de entidades o servicio público?

Muy bueno, muy bueno. Mucho respeto y tal.

¿Cuándo acudes a algún servicio sueles explicar de qué trabajas?

No, no, no llevo un letrero diciendo trabajo tal no, sí que, aquí, ande voy, ande uno se hace el chequeo general, sí saben de lo que uno trabaja y me han tratado con mucho respeto, me han tratado muy bien, muy profesionalmente.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

¿Por parte de los profesionales de los servicios o entidades cual es el trato hacia a ti?

Ay, súper bien. La verdad súper bien. Yo en ningún momento siento que me discriminan ni nada. En todos los sitios que he ido me han atendido súper bien.

Entrevista 7. Treballadora sexual. Bages

¿Cuándo has ido a médicos, entidades... que trato recibes?

Ai, me tratan muy bien, la verdad es que sí.

¿Tú lo dices que te dedicas al trabajo sexual?

Sí, aquí lo saben. Mira, nunca lo había dicho, pero un día que fue una emergencia y eso, me fui aquí... ¿cómo se llama eso?

¿Al CAP?

Sí, ahí me fui y bueno, lo tuve que decir y eso, pero muy bien.

¿Te han tratado bien siempre?

Sí, muy bonito, la verdad que sí. Y ahí es donde voy a hacer mis revisiones.

Entrevista 13. Treballadora sexual. Bages

Y he ido a Sabadell al Proyecto Dona y muy bien. El trato es excelente. También necesité una vez una prueba del SIDA y también ahí me lo hicieron y me trataron súper bien y súper urgente, porque se me rompió el preservativo y súper urgente me atendieron, me mandaron de urgencias y me dieron el resultado rapidísimo.

Entrevista. 14 Treballadora sexual. Anoia

Sorgeix un altre relat, tanmateix, en el que aprofundim més en apartats posteriors de l'informe, que posa èmfasi en què les professionals reproduïxen estereotips i estigmes socials existents relacionats amb el treball sexual i les persones que l'exerceixen. Aquest èmfasi explica per què les treballadores sexuals se les segueixen mirant amb desconfiança:

¿Normalmente explicas que trabajas como trabajadora sexual?

No sé, no lo digo si no es necesario porque a día de hoy la gente solo sabe juzgar, ya me han pasado cosas otras veces y prefiero no decir. Si es obligatorio sí lo digo, pero sino no.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

¿Crees que hay estigma sobre el trabajo sexual? ¿Cuándo tú vas a algún recurso tú dices que lo eres?

No, no, no, no. No lo digo porque siempre va a haber una cara, una expresión, así no lo digan, pero siempre va a haber una expresión y también hablamos con las expresiones corporales.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

8. Necessitats de serveis i polítiques expressades per les dones que exerceixen la prostitució

Quan se les pregunta de quina manera les polítiques públiques i els serveis podrien ser revisats i/o ampliat per incorporar les seves demandes i les seves necessitats, les treballadores sexuals exposen una àmplia gamma de possibilitats, desitjos i propostes. En primer lloc, poder regular la seva situació administrativa continua sent un tema recurrent de l'estudi, no només en la seva vessant diagnòstica sinó també en la propositiva. En segon lloc, parlen del desig de realitzar formacions que els obrin accés a altres sectors laborals. En tercer lloc, troben necessari que es dugui a terme una sensibilització social en torn a la realitat de la prostitució, incloent-hi l'estigma existent. En quart lloc, es refereixen a la necessitat de rebre respostes als seus problemes de (in)seguretat i, en cinquè lloc, reflexionen sobre els canvis positius en les seves vides que podria comportar una regularització de la prostitució.

8.1. REGULARITZACIÓ DE LA SITUACIÓ ADMINISTRATIVA

En primer lloc, i en consonància amb el que es ve visible en el transcurs de l'informe, es troba tot allò relacionat amb l'estatus migratori i la situació administrativa de les

treballadores sexuals. Els canvis demanats, que passen de manera inevitable per alterar l'actual Llei d'Estrangeria, inclouen poder regularitzar la seva presència al nostre país i per altres necessitats associades a l'accés a altres drets. Aquests drets inclouen la possibilitat d'adquirir un habitatge propi, d'ocupar tranquil·lament l'espai públic sense haver d'arriscar una detenció policial i l'expulsió del país, d'empadronar-se o de reagrupar-se amb les seves famílies sense haver de pagar preus abusius imposats per empreses privades especialitzades o fins i tot per actors dubtosament lícits que s'aprofiten i abusen de la seva situació de fragilitat:

Si tú tuvieras que pedir algo al ayuntamiento ¿en qué crees que te podría ayudar?

Como yo no tengo papel, pues en el papel. Si yo tuviera papeles, porque solo dicen que me dan una vivienda si me toca la primitiva y tengo que comprar una casa grande automáticamente me darían, pero yo me gustaría también mucho una casa para mí, una casa para mí, mi casa propia aquí en España.

Claro, al no tener papeles no puedes tener una hipoteca.

No, cariño, claro. Primero hay que tener papeles. Por eso es que yo juego a la primitiva.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

¿Qué necesidades sientes que tienes que podrían ser cubiertas por el servicio público o por otra entidad social?

Empadronamiento. La verdad, para mí, la verdad, la verdad, lo que más me encantaría serían documentos, porque o sea, tú te montas en un tren y tú ves un policía, tú vas por la calle y ves otro policía... es una zozobra que nosotras no podemos tener una vida social, sea o no sea social, porque tú te vas de compras... [...] pero, para mí, el mayor temor es que me coja un policía en la calle y me diga "ven, documentos". Para mí es lo más primordial, para mí, para yo poderme montar en un bus, poder salir con un cliente tranquilamente que me dice "ven, vamos a mi casa" y a mí me da cosa, porque hacen retenes y si me paran en un retén obvio, te van a coger los papeles y va a ver que ya llevas 4 o 5 meses acá y hay policías que son homofóbicos y entonces te hacen la vida imposible. Para mí es eso, porque ya lo sufrí una vez que me llevaron y fue fatal, fatal, fatal.

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

¿Qué necesidades sientes que podrían ser cubiertas por entidades o servicio público?

Bueno, yo creo que deberían regularizar eso de que uno pudiera hacer su documentación por vía pública sin tener que depender de nadie, porque siempre, siempre tienes que depender de un español para conseguir documentación, ya sea de una manera u otra, pero aquí siempre tiene que tener una dependencia y eso yo creo que debería de regularizarse, porque uno no siempre quiere depender de algo, por ejemplo, las chicas que trabajamos aquí ¿Cómo vamos a depender de una pareja? Es muy difícil, porque no tienes pareja así, no conoces si no pagando. Entonces yo creo que deberían regularizar eso para no pagar uno tanto dinero porque eso es excesivo. Imagínate los 9.000 euros que yo tengo que pagar para traer a mi familia y tal, eso es excesivo, es mucho dinero.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

La necessitat de regularització de la situació administrativa també està relacionada per a moltes treballadores sexuals amb la capacitat d'accedir a altres llocs de treball, com també s'ha analitzat prèviament en aquest informe. Aquest desig de canvi no té per què estar necessàriament relacionat amb un rebuig a la seva activitat actual- tot i que sovint ho està-, sinó amb la valoració que no s'hi podran dedicar la resta de les seves vides i que, per tant, els cal planificar amb antelació:

Independientemente que hayas acudido a servicios o entidades y de la respuesta que hayas recibido, ¿qué tipos de ayuda o servicios crees que te podrían ofrecer para mejorar tus condiciones de trabajo?

[...] Bueno, documentos a todas y que se regularizara, porque obvio, uno con papeles... joven no se va a quedar toda la vida... y uno con documentos, pienso yo en mi ignorancia, digámoslo así, puedes llegar a conseguir un trabajito y uno puede ir dejando esta vida, porque uno siempre no se va a quedar en esto, aunque se gana muy bien, pero uno sabe que hay riesgos...

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

Sí, sí... y que también de pronto nos pudieran colaborar tratándonos de dar una documentación o un tiempo límite para poder estar acá no solo unos 3 meses sino un poquitito

más para uno sentirse más segura y confiable. [...] Y si no tienes papeles no puedes hacer ningún curso, ni buscar trabajo, ni nada.

Entrevista 5. Treballadora sexual. Bages

¿Qué necesidades siento? O sea, hay personas que están capacitadas para hacer muchos trabajos acá en España, que a veces el mismo español no quiere hacerlo, y la mayoría de los extranjeros estamos capacitados para eso. Es darles la oportunidad a esas personas, así no tengan la documentación en regla, no sé, como darles un carné provisional para que trabajen y ya luego se hagan sus papeles, no sé, algo, creo yo. Es darles la oportunidad a esas personas. Hay mucho desempleo, hay mucha demanda de empleo acá, pero yo me meto a las páginas de ofertas de empleo y encuentro también, pero todos dicen "experiencia mínima 2 años" y fuera de eso, documentación en regla.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

¿Tú tienes alguna necesidad que crees podría ser cubierta des de las entidades o...?

Sí, ayudarme a conseguir un trabajo mejor, a tener papeles, es todo lo que yo querría.

Entrevista 17. Treballadora sexual. Osona

8.2. FORMACIÓ I ALTERNATIVES LABORALS

De manera també coherent amb informacions analitzades en el transcurs de l'informe, un nombre important de treballadores sexuals expressen el desig de rebre suport per poder ocupar-se en un altre sector laboral. Aquest canvi no és necessàriament visualitzat a curt termini sinó que a vegades es viu com un horitzó necessari i/o desitjable a mesura que la treballadora es va fent més gran. El primer pas per poder fer aquest canvi és obtenir accés a formacions que facilitin alternatives laborals:

Yo quería hacer un curso de español porque yo hablo fatal y mi sueño es tener papeles y un trabajo, solo, nada más.

Entrevista 17. Treballadora sexual. Osona

A mí me gustaría hacer cursos y aprender cosas y trabajar en otra cosa... Que yo cuando quiero me puedo dejar el trabajo y me busco otra cosa, pero cuesta. Poco a poco ya me hago vieja y claro que necesito, pero todavía no lo he pensado, estoy bien.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

Més enllà de l'accés a formacions que facilitin transicions laborals, hi ha treballadores que parlen de la necessitat que hi hagi programes i/o borses de treball específiques per a dones que es dediquen a la prostitució i, o bé volen abandonar-la ara o bé, de nou, volen planificar una sortida a mig o llarg termini. La qüestió, segons elles, és estar preparades i tenir opcions:

En sí es eso, una buena inserción laboral. Si hay una buena inserción laboral de verdad que... porque uno escucha que mucha mujer se iría de aquí.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

¿Entonces qué necesidades podrían cubrir las entidades o servicios públicos?

Ellos tendrían que hacer eso. Se necesita que acaben con eso, ellos tienen que dar oportunidades, que las chicas hagan un trabajo, que hagan un curso o que haga una oportunidad para que puedan trabajar, ¿no? Porque yo creo que todas si tuviesen la oportunidad de tener un trabajo, muchas no estarían hay dentro.

Entrevista 12. Treballadora sexual. Bages

Debería de haber una..., eh... como le digo yo..., como una bolsa donde nos prefieran, o que nos tengan mucho en cuenta las que queremos salir de esta vida. Las que queremos verdaderamente trabajar.

Entrevista 18. Treballadora sexual. Osona

La verdad no, yo me siento bien así. [...] Pero uno... joven no se va a quedar toda la vida... y uno con documentos, pienso yo en mi ignorancia, digámoslo así, puedes llegar a conseguir un trabajito y uno puede ir dejando esta vida, porque uno siempre no se va a quedar en esto, aunque se gana muy bien, pero uno sabe que hay riesgos... aunque el puterío nunca se va

a acabar, porque tú lo consigues en un tren, en la calle, en un bus... donde sea, en un bar está el viejo morbosito... siempre va a haber.

Entrevista 2. Treballadora sexual. Bages

Les entrevistes realitzades mostren que les treballadores sexuals transsexuals són un col·lectiu en el si de les treballadores sexuals que se sent abocat a l'exercici de la prostitució per la discriminació i l'estigma que pateixen i que necessitarien mesures ocupacionals específiques per poder dedicar-se a altres activitats:

¿Tú crees que faltan servicios para vosotras específicos? ¿En qué te agradecería como transexual que te pudieran ayudar?

Claro, muy rico, que solamente físicamente no trabajaríamos en esto sino que también pudiéramos obtener trabajo en peluquerías, en almacén...

¿Y crees que cuesta?

Mucho, porque estos estantes... cada día más... falta mucho si, porque a veces hay mucho rechazo hasta con la misma gente... [...] Claro mi amor. Todo más sensibilizar más a la gente, que apoye nuestra población, si me entiende, porque si aceptaran a nuestra población no estaríamos en estas, ¿cierto? Porque podríamos obtener un trabajo más digno.

¿Encuentras que el trabajo sexual no es digno?

No.

¿A ti no te gusta trabajar de trabajadora sexual?

No.

¿Tú preferirías trabajar de otra cosa?

Que rico, sino que esto toca, toca hacer esto porque sino en esta población tiene que ser trabajadora sexual o peluquera. Entonces, que pudiera uno trabajar en un almacén... que apoyaran más nuestra población.

¿Si tuvieras que escoger un trabajo, cual escogerías?

No, cualquiera menos este de trabajadora sexual. Cualquier trabajo, aunque sea poquito, pero que sea digno.

Entrevista 5. Treballadora sexual. Bages

8.3. SENSIBILITZACIÓ SOCIAL EN TORN LA REALITAT DE LA PROSTITUCIÓ

La lluita per impulsar alternatives ocupacionals per a les treballadores sexuals, tant de les CIS com de les transsexuals, passa necessàriament per treballar l'estigma que envolta la prostitució i per fer una aposta ferma per la sensibilització social en torn la realitat de la prostitució que impacti el món laboral però que vagi molt més enllà:

Como dices, por ejemplo, que para vosotras es más difícil encontrar trabajo...

Ah, no, eso sí, que no nos dan trabajo por el transexualismo, eso sí, pero eso no es cuestión de los médicos eso es cuestión de la sociedad. [...] Es la sociedad, que hay mucha sociedad cerrada.

Hablo de los servicios en general, de las entidades.

Sí, hay muchísimos que no le dan trabajo a uno [...] Si se formara a las entidades como quien dice LGTBI o algo así, ¿no? O muchas empresas... que nosotros también somos personas que servimos, no solo servimos para estar en la cama, sino que servimos para servir cualquier otro tipo de trabajo, ¿me entiendes?

O sea, que te gustaría que hubiera desde las entidades algún...

Alguien que nos tomara en cuenta, sí y que no hubiera la discriminación, claro.

Entrevista 15. Treballadora sexual. Anoia

¿Crees que hay algunas necesidades tuyas que podrían ser cubiertas desde alguna entidad o servicio público?

Claro que sí ¿no?, a veces, en la forma de vernos, ¿no? La sociedad y todo eso sí que, claro, que jode un poco. Por eso tampoco, cuando salgo de aquí, bueno, yo al principio lo pasaba muy mal, ahora ya no tanto, ¿no?, pero al principio, por ejemplo, cuando salía de aquí me daba corte... [...] La sociedad aún no acaba de... quedan años pero aún no se... No.

Entrevista 13. Treballadora sexual. Bages

8.4. NECESSITATS I DEMANDES EN TORN LA SALUT DE LES DONES QUE EXERCIXEN LA PROSTITUCIÓ

La informació obtinguda en l'estudi mostra, com ja s'ha analitzat prèviament, que l'impacte de l'exercici del treball sexual en la salut de les dones que s'hi dediquen és una preocupació central, tant per a les treballadores sexuals com per a les professionals de les entitats dedicades explícitament a la prevenció dels riscos presents. Quan es demana a les treballadores sexuals que tradueixin aquesta constatació en demandes de canvis posen especial èmfasi, concretament les que exerceixen en l'actualitat a l'Anoia, en l'absència d'un servei específic a la comarca on es puguin assessorar, rebre materials profilàctics, accedir a visites mèdiques i, en general, tenir un acompanyament i un suport en la cura de la seva salut. Efectivament, mentre que el Bages i Osona compten amb Actua Vallès i amb Prevenció Osona respectivament per entomar aquest treball d'intervenció, a l'Anoia hi ha en l'actualitat un buit pel que fa a l'acompanyament a les treballadores sexuals que les deixa en una situació de major vulnerabilitat:

¿Y qué necesidades sientes que tienes y que podrían ser cubiertas por entidades o servicios?

Bueno, la necesidad que podrían hacer es que aquí hubiese ¿cómo se llama? Eso que reparten preservativos, para proteger más a las chicas, un centro a donde uno se pueda ir a buscar, ¿me entiendes? A buscar preservativos, le hagan analíticas... porque a veces tú te tienes que esperar a que te den una cita en el ambulatorio para que vaya a hacerte tus analíticas.

Y aquí no tenéis...

No, aquí solo el ambulatorio, el CAP y ya está.

Pero con la tarjeta que tenéis...

Sí, pero tú pides cita y te mandan con el de guardia, ¿no? O algo así. Y bueno, ahí tardan y no es lo mismo que te mire el médico de cabecera, ¿me entiendes?, o alguien que esté ya para eso. Como en Manresa, que en Manresa sí, hay de todo ahí. Me han dicho a mí. [...] Me gustaría [...] que estén más pendientes de las personas que trabajamos del sexo ¿sabes?

Entrevista 15. Treballadora sexual. Anoia

A banda de la desigualtat territorial present en l'àmbit de la prevenció i la salut, les treballadores sexuals, com ja s'ha apuntat prèviament, visibilitzen que els serveis públics i comunitaris de salut no estan pensats en l'actualitat per donar resposta a una realitat social i laboral caracteritzada sovint per un alt grau d'itinerància. Efectivament, particularment en els casos en què les treballadores es troben fent "plazas" la seva situació es caracteritza per una gran mobilitat i dificultats òbvies per ser ateses en l'especificitat de les seves necessitats per part d'uns serveis de salut construïts sobre les premisses del sedentarisme i l'arrelament permanent a un territori donat. En aquest sentit, seria pertinent revisar aquestes premisses per situacions particulars com les seves i reflexionar sobre possibles canvis que els permetessin un accés als serveis àgil i adaptat a les seves necessitats:

Yo fui una vez aquí al clínico, vale, porque tuve un problema, ¿sabes? Y fui ¿y sabes qué me decían? Que tenía que trasladar, que llamara a mi médico cabecera para que viniera aquí. Porque sabes, como me depilaba en seco, el vello se... se esto, entonces pues yo fui aquí al médico y me atendieron dos veces, pero ya a la tercera no me quisieron atender, que tenía que, o trasladar los papeles aquí a Igualada o tenía que ir a Barcelona a mi médico de cabecera, pero claro, yo no me puedo venir para aquí, porque aquí solamente estoy de paso [...] Es que ya te digo, es que yo me depilaba en seco, que eso también pues... y claro, pues al depilarme los vellos se... y entonces pues claro eso eran unos dolores que no veas y me atendieron una vez, las dos veces y la tercera me dijeron que no, que tenía que... [...] Y me pidieron que llamara al médico de cabecera para que trasladara todo el tratamiento, todo, para aquí. Y yo ¿cómo me voy a trasladar aquí si no sabía cuánto tiempo iba a vivir aquí? ¿Sabes? Entonces, pues dije "no".

Entrevista 16. Treballadora sexual. Anoia

Finalment, si bé quan es parla de treball sexual i salut el protagonisme el sol tenir la prevenció de les malalties de transmissió sexual, alguns dels testimonis recollits durant l'estudi indiquen que, potser, des d'una perspectiva d'atenció socio sanitària no s'està posant prou èmfasi en l'atenció a problemes de salut mental i/o emocional patits per les treballadores sexuals.

Aquí, de nou, es visibilitza la desigualtat territorial

resultant del fet que comarques com l'Anoia no han desenvolupat projectes o serveis específics per a treballadores sexuals i, entre d'altres, no els estan oferint un acompanyament emocional adequat a la seva realitat i les seves necessitats:

¿Tenéis alguna necesidad que sentís que podrían ser cubiertas por algún servicio público o alguna entidad?

Sí, la parte psicológica. Tú te comes mucho el coco en los encierros, muchísimo, y en Terrassa sí que la hay.

En Actúa Vallés os hacen

En Terrassa hay...

Bueno, en Proyecto Dona

Sí, sí, en Proyecto Dona hay un psicólogo, hay un número para los exámenes médicos, la comunidad LGTBI... hay... ayuda en la mujer, o sea, el hombre que viene aquí a aprovecharse de la trabajadora sexual creo que hay una línea, para las trabajadoras sexuales una línea de ayuda, como un número de emergencia, como en SOS.

[...]

Yo nunca he recurrido a un servicio de esos, pero es bueno que lo haya porque [aquí] no los hay y por la parte psicológica pues uno se come la cabeza solito [...].

Entrevista 9. Treballadora sexual. Anoia

8.5. SEGURETAT

Com ja s'ha analitzat en la part més diagnòstica de l'informe, les treballadores sexuals mostren preocupació per les situacions d'inseguretat en què exerceixen la seva professió i en què, en general, la seva situació administrativa sovint irregular les situa en la seva vida quotidiana. A això se li afegeix el fet que la prostitució no es troba legalitzada en l'actualitat a l'Estat espanyol i, per tant, ondeja sobre els seus caps un risc constant de patir sancions per part de les autoritats públiques. Aquesta combinació d'irregularitats les fa sentir profundament vulnerables i, en un context en què es veuen exposades a possibles agressions i abusos, les deixa en situacions de profunda desprotecció. En aquest sentit, fan la reflexió que les autoritats, i particularment els cossos policials, en la seva aplicació de les normatives vigents, sovint esdevenen més font d'inseguretat i de pors que no pas de suport i protecció. Si bé la solució a aquesta disjuntiva no resulta senzilla, existeix la demanda de poder revertir-la:

Bueno, poder denunciar sin tener miedo a que te deporten o que te vayan a poner multa o una carta de expulsión o que te quede un expediente ahí de que un día vas a trabajar y no te den porque eras prostituta, o algo así.

Entrevista 10. Treballadora sexual. Anoia

¿Qué necesidades sientes que tienes y que podrían ser cubiertas por un servicio público o una entidad?

A ver, yo pienso que las necesidades que se tienen, que tienen que estar más cubiertas como la seguridad de las chicas, ¿sabes? Como la seguridad de que alguien te robe o te haga daño y que tú tengas esa seguridad que puedas ir a la policía, sin que de pronto por estar irregular aquí te metas en algún lío o en algún problema con ellos, entonces ellos te brinden la seguridad porque ante todo somos seres humanos, ¿no? Ante todo, somos seres humanos y un documento no te hace persona.

A vosotras no os ha pasado, ¿pero a compañeras vuestras?

Sí, chicas que las han matado, aquí las matan, ¿tú no ves? En Valencia mataron a una chica, a una colombiana de 23 años.

Entrevista 11. Treballadora sexual. Anoia

8.6. REGULARITZACIÓ I VALORACIÓ DE L'ACTIVITAT

Un gruix important de les diferents propostes de millores i canvis en els serveis i les polítiques analitzades en aquest apartat passen per facilitar que les dones que s'hi dediquen puguin abandonar la prostitució i transitar cap a altres sectors laborals quan així ho desitgin. Aquesta demanda de facilitar aquest trànsit respon a una voluntat de deixar d'estar sotmeses a estigmes i prejudicis, a riscos per a la salut i, entre d'altres, a situacions d'inseguretat i indefensió. Si bé aquesta aposta és rellevant, i també perfectament comprensible, existeix un altre abordatge a totes aquestes problemàtiques que creiem que val la pena mencionar aquí. Si la situació irregular tant de l'activitat del treball sexual com d'una part important de les persones que l'exerceixen, així com la seva invisibilització i l'estigma existent, les condemnen a existències marcades per la fragilitat, una alternativa a canviar d'ocupació passa per fer una aposta per regularitzar aquest sector i valorar-lo en clau positiva per les aportacions que realitza a la societat. És a dir, si

des de les entitats i les administracions públiques es treballa per a que aquesta activitat deixi d'estar en els marges i les ombres de la societat, tant des d'una perspectiva legal com des d'una perspectiva simbòlica, és possible que això tingui un impacte positiu en les existències de les treballadores sexuals, tant en la seva vessant material com en les seves subjectivitats i en les maneres en què són percebudes i tractades per la resta de la societat:

¿Pero piensas que falta algún recurso o programa que pudiera facilitar tu vida?

Sí, sí. Bueno mira, yo pienso que debería existir una ley o algo que nosotras podríamos cotizar, porque nosotras trabajamos y esto es un trabajo y eso es lo que todas pediríamos a gritos, que pudiéramos cotizar, porque igual nosotras podemos pagar impuestos, nosotras podemos qué sé yo, ¿eh? Tenemos derecho a una pensión cuando envejecemos porque nosotras estamos trabajando y la gente no sabe lo duro que es este trabajo... Es un trabajo fuerte, un trabajo que es constante. Mira, 24 horas, nosotras no trabajamos 6 horas ni 8 horas, nosotras trabajamos fuerte, fuerte y nosotras pedimos a gritos que se haga algo para poder cotizar, porque tenemos derechos, nosotras somos humanas también y tenemos derecho a una pensión, tenemos derecho a un seguro, tenemos derecho a los beneficios que da cotizar en este país, ¿entiendes? Eso yo pienso que sí, que debería existir algo que regularice nuestro trabajo que nos ponga a cotizar para nosotras tener una seguridad en la vida porque igualmente nosotras, bueno, la que está dentro sabe lo que es esto, es fuerte, porque nosotras lloramos, nosotras nos cansamos, nosotras sufrimos, nosotras nos enfermamos, nosotras todo eso lo sufrimos, entonces nosotras pedimos que exista un órgano regulador para regularizar nuestra situación. [...] Y aunque la gente piensa que la prostitución es mala, nosotras aportamos a la sociedad, porque aquí vienen personas de todo tipo, en que viene una persona y se relaja, se siente bien, está cargado de malas energías y tal y nosotras lo relajamos, es un trabajo y nosotras aportamos a la sociedad.

Entrevista 3. Treballadora sexual. Bages

Mirades i posicionaments vers la prostitució

Quarta Part

Diagnosi de la prostitució a la Catalunya Central

(comarques de l'Anoia,
Bages i Osona)

9. Percepció de la prostitució al territori: invisibilització i estigma

Sabem que la forta discriminació social referent a la prostitució se sustenta en les especificitats de gènere, i sovint també racials i/o ètniques, imperants a la nostra societat. L'estigmatització reservada a les dones que s'allunyen d'allò considerat socialment normal (Macaya, 2019) troba en el rebuig a les treballadores sexuals la seva manifestació més paradigmàtica (Juliano, 2004a, 2004b; María Luisa Maqueda, 2009). Així, la interpretació social d'aquesta activitat s'associa amb la marginalitat, la inadaptació i/o la delinqüència; elements, tot ells, que la confinen als territoris d'ombra i opacitat de l'estructura social. En aquesta mateixa matriu simbòlica s'inscriuen les principals percepcions vers el treball sexual al territori de les professionals entrevistades, però també d'algunes treballadores sexuals. Assenyalen, en primer lloc, la invisibilització del fenomen i, en segon lloc, la seva estigmatització: dues apreciacions íntimament relacionades.

9.1. DESCONEIXEMENT I INVISIBILITZACIÓ DEL FENOMEN

A excepció dels serveis i projectes que treballen en l'atenció exclusiva a dones que exerceixen la prostitució, les professionals d'entitats i serveis entrevistades assenyalen el seu desconeixement sobre el fenomen del treball sexual al territori, o un coneixement per vies indirectes sovint no contrastades:

No és un tema que coneguem molt com a entitat, aquí, al territori.

Entrevista 2. Entitats i serveis. Anoia

Aquí a Igualada, jo sé que hi ha pisos perquè m'ho han dit, però jo no sé ni a on són. Ho he escoltat, però no són dades contrastades. Sé que són pisos clandestins però poca cosa més.

Entrevista 1. Entitats i serveis. Anoia

Les professionals coincideixen en apuntar la invisibilització a la qual està sotmes l'exercici de la prostitució. Davant la pregunta sobre la presència del treball sexual al territori, la majoria apunten l'ocultament deliberat d'un fenomen socialment considerat denigrant, estigmatitzat o refutable en termes morals.

E1: El que es fa a la societat que és tapar-ho, no? Ni és legal però... existeix però... res.

[...]

E2: Aquestes dones estan com apartades i és com que molesten. I si algo molesta, doncs, fem veure que no hi és.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

L'altre dia vaig anar a unes jornades i va sortir que no hi ha gent a Igualada que dorm al carrer, i és mentida. Tenim gent dormint al carrer, el que passa és que no es vol reconèixer. Doncs jo penso que això és el mateix, no? O sigui, volem ser una ciutat benestant, una ciutat on no hi ha perills, on no hi ha vulnerabilitats, una ciutat on no hi ha col·lectius que estiguin patint situacions greus, i jo crec que sí que existeix, el que passa és que està molt amagat.

Entrevista 7. Entitats i serveis. Anoia

Segur que hi és amb dones autòctones i dones migrades. I en deu haver molt més del que jo em penso, estic segura però, clar, és tot un enxarxament bastant ocult i invisible.

Entrevista 11. Entitats i serveis. Osona

9.2. PREJUDICIS I ESTIGMA SOCIAL

En el camp de la prostitució, conflueixen varies àrees d'estigmatització: a) la que es refereix a l'exercici del propi treball sexual; b) la que es refereix a les classes socials més desfavorides (les prostitutes són majoritàriament pobres); i c) els prejudicis racials, quan es tracta de dones estrangeres (Juliano, 2005: 84) que, tal i com s'ha vist en el transcurs de l'informe, és la situació més freqüent. Les bases d'aquests camps de discriminació són diferents, però les pràctiques i els discursos en els quals es materialitzen tendeixen, com ja s'ha esmentat prèviament i com veurem més endavant, a solapar-se.

En apartats previs, les professionals de les entitats i els serveis coincidien en apuntar que l'estigma que acompanya la prostitució és un obstacle important en la vida quotidiana de les treballadores sexuals. Per a la majoria de les persones entrevistades, la percepció social del fenomen està travessada per prejudicis que situen a les dones en llocs de certa inferioritat i menyspreu. Noti's en el primer dels següents fragments que la prostitució, una opció laboral que no implica delictes, és situada en el mateix camp d'estigmatització que la societat reserva per a la delinqüència:

Moltes vegades se les veu com a víctimes o com a delinqüents. Això no les ajuda en res. Se les ha de veure com persones tan normals com la resta, amb les seves vides, i que exercir el treball sexual, amb l'estigma que té, és una problemàtica que s'afegeix a altres problemes o dificultats que poden tenir.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

La prostitució [...] és un tema molt tabú, amb molts prejudicis, moltíssims. Des de quan nosaltres pugem amb una noia a un pis, comentaris [...] "Ai, és que no ho sembla". Què ha de semblar perquè sigui prostituta? Aquests comentaris molt fora de lloc, fins a prejudicis de tot.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

És des d'aquesta percepció estigmatitzada de la prostitució, i de les figures que l'exerceixen, que es desperta tot tipus de rebuig social. Es tolera la seva existència, sempre que quedi a

l'altra banda de les fronteres materials i simbòliques que la confinen.

D'alguna manera es tolera però sempre que no sigui a casa meva, no? Vull dir, si venen a casa meva en el meu edifici jo no les vull. Ara, si estan allà, jo no m'hi ficaré.

Entrevista 14. Entitats i serveis. Osona

E1: En un Vic, evidentment, ho jutgen sobre manera. Això no li agrada a ningú tenir-ho al seu poble...

E2: Sí, bueno, és lo de sempre. És com lo de les presons, els cementiris... Tothom vol que existeixin però no al costat de casa seva, llavors les noies sempre tenen molts problemes, a no ser que siguin súper discretes.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

Com ja hem vist prèviament, l'aura estigmatitzadora que acompanya la prostitució pot esdevenir un obstacle important també per al treball en xarxa que realitzen les entitats i els serveis al territori. Com veurem en la següent transcripció, aquests prejudicis vers les treballadores del sexe es poden trobar en els propis serveis d'atenció social, dificultant les derivacions i afectant el tipus d'atenció que s'ofereix a les dones.

Sí que és veritat que ens trobem obstacles en aquest sentit a l'hora de derivar-les als recursos dels municipis. Per exemple, a treballadores socials, doncs, ens hem trobat moltes, amb molts prejudicis. Moltes vegades les dones ens diuen que tenen por d'explicar-ho a la treballadora social. Abans nosaltres els hi dèiem que no era problema que ho expliquessin, que ho havien de saber, però ara ja ens callem perquè sí que hem vist que molts cops dificulta o això repercuteix en la manera en com se les atén, ja sigui a serveis socials, ambulatori... Ja que el tema del treball sexual és un tema molt complex i tothom té el seu posicionament tant moral com ideològic i ens agradi o no, això acaba afectant en molta mesura. Així que trobem normal que moltes vegades acabin tenint por o no vulguin explicar-ho, perquè molts professionals no estan gens sensibilitzats amb les dificultats que tenen aquestes persones pel sol fet de dedicar-se al treball sexual.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

Aquesta reticència de les dones que exerceixen la prostitució a manifestar la seva ocupació per a protegir-se dels prejudicis, la majoria de vegades no verbalitzats, d'alguns professionals apareix també en les entrevistes amb les treballadores sexuals, com s'ha vist anteriorment:

¿Normalmente explicas que trabajas como trabajadora sexual?

No sé, no lo digo si no es necesario porque a día de hoy la gente solo sabe juzgar, ya me han pasado cosas otras veces y prefiero no decir. Si es obligatorio sí lo digo, pero sino, no.

Entrevista 4. Treballadora sexual. Bages

¿Crees que hay estigma sobre el trabajo sexual? ¿Cuándo tú vas a algún recurso tú dices que lo eres?

No, no, no, no. No lo digo porque siempre va a haber una cara, una expresión, así no lo digan, pero siempre va a haber una expresión y también hablamos con las expresiones corporales.

Entrevista 6. Treballadora sexual. Bages

En aquest sentit, i per ser justes, cal reconèixer que el prejudici i l'estigma no són quelcom exclusiu dels i les professionals dels serveis i les entitats, i a vegades són les pròpies treballadores sexuals les que els pateixen i els reproduïxen directament i/o mostren preocupació vers com pot afectar de manera negativa els seus familiars, particularment els i les més joves:

Eso es muy particular, a mí nada se sabe que yo trabajo de esto. Me daría vergüenza, oye.

Entrevista 1. Treballadora sexual. Bages

¿Qué haces en tu vida diaria?

Nada, mi casa, mis niños. Es que nadie se entera que estoy trabajando de chica porque no muestro nada fuera, ni en mi casa nadie sabe de lo que trabajo, ¿me entiendes?

¿Por qué no lo saben?

Porque yo no se lo digo si son niños. Mis hijas...

¿Cuántos años tienen tus hijas?

Mis hijas, una tiene 28 y la otra 30. Ellas lo saben, pero no puedo ir hablando porque están los niños, los niños de ellas y

ellos no saben de eso. Y donde yo vivo trato de no trabajar porque eso es que no...

¿Qué crees que pasaría si se enterara la gente?

La gente o los niños. Más que todo la gente, un mayor pues dirá es un trabajo cualquiera, pero un niño, los niños porque ya llega el otro niño "Mira, que tu mama o tu tía o tu abuela la he visto trabajando en tal parque o le han dicho que trabaja..." entonces ellos le van a hacer como el bullying a los niños, entonces hay que evitar eso, hay que tener mucha precaución, ¿entiendes? Porque este es un trabajo, pero no es un trabajo para uno sentirse orgulloso, ¿entiendes? Yo por lo menos, yo trabajo pero no es que me sienta orgullosa de ejercer de esto y a más que yo nací en esto, yo tengo que salir en cualquier momento, esto no es para mí toda la vida, esto no es todo para mí.

Entrevista 8. Treballadora sexual. Bages

10. Posicionament vers la prostitució d'entitats i professionals

Dolores Juliano assenyala (2005: 81) que, quan es tracta el tema de la prostitució, sembla que ens referim a un àmbit separat de les altres conductes socials, caracteritzat per la marginalitat i la discriminació. Així, alguns posicionaments sobre el tema es centren en la degradació que significa aquesta activitat o en la violència que es pot exercir sobre les prostitutes, separant aquest fenomen de les condicions econòmiques de la societat en la qual es produeixen. Altres posicionaments consideren que el treball sexual és una activitat laboral entre d'altres possibles i subratllen el seu caràcter d'opció econòmica. Això és profundament rellevant en un estudi com aquest, ja que l'abordatge i les resultants proposades d'acció a seguir en relació al fenomen de la prostitució dependran de la perspectiva des de la qual es miri. En una exposició necessàriament condensada, podríem dir que el debat polític, social i acadèmic contemporani està travessat per les tensions entre els posicionaments pro-drets, que entenen la prostitució com un treball que hauria de tenir els mateixos drets que qualsevol altre, i els posicionaments abolicionistes, contraris a la prostitució amb l'argument de que es tracta d'una forma de violència contra les dones i que es realitza sempre de manera forçada (Heim, 2011; M. L. Maqueda, 2016; Osborne, 2004).

Sense trobar cap postura clarament abolicionista, les diferents entrevistes realitzades donen compte de la diversitat de posicions respecte al fenomen del treball sexual. Comencem per les entitats que atenen exclusivament a treballadores sexuals. Aquestes es posicionen manifestament amb un

discurs pro-drets que aposta per la legalització de la prostitució com a via per al ple exercici dels drets laborals, civils, social i polítics. Vegem els següents fragments:

Quin posicionament teniu davant d'aquest exercici [de la prostitució]?

Clarament pro drets, i ho tenim molt clar, i cada cop més clar.

Entrevista 3. Entitats i serveis. Bages

La seva feina ningú reconeix que l'estan fent perquè, a més a més, és una feina, és un treball. Elles dediquen unes hores del seu dia per obtenir uns diners mitjançant la prostitució [...]. Posem-hi mesures perquè és això que diem, la demanda no marxarà, no la farem pas desaparèixer, doncs, llavors, què millor que regularitzar? Perquè sinó és com que estàs amagant una realitat i després: "Pues bueno, pues mira, com que són noies no passa res". Doncs sí, com la prostitució existeix, doncs legalitzem-la i que hi hagin uns horaris i un sou, i que tinguin uns drets i una seguretat a l'hora d'exercir.

Entrevista 5. Entitats i serveis. Osona

La resta d'entitats o serveis, ja siguin d'atenció a les dones o d'ajuda social, no tenen posicionaments institucionals definits respecte a l'exercici de la prostitució. No obstant, entre les seves professionals trobem una diversitat de criteris que cal mencionar. En aquest sentit, una concepció recurrent situa el treball sexual com una forma de violència (masclista), encara que aquesta apreciació no esdevé un obstacle per assenyalar la necessitat de que sigui regularitzat a través de drets laborals. Fins i tot postures marcadament contràries a la prostitució situen la pertinència d'un marc legal com a mecanisme de protecció. Tanmateix, és important destacar que una part important de les professionals entrevistades entenen el treball sexual com una opció laboral de les pròpies dones, marcant així una distància amb aquelles perspectives –socialment dominants– que les conceben com a subjectes sense capacitat d'elecció i autonomia. Tot i amb el risc d'excedir-nos, creiem oportú recollir quatre fragments que il·lustren diferents sensibilitats al respecte:

Considero que la prostitució és una forma d'explotació i violència, que això no vol dir que no hagin de tenir els seus drets. [...] Jo no estic a favor, ja que és una explotació i violència, però tampoc les podem criminalitzar si no tenim respostes o solucions. També és veritat que hi ha dones que ho han triat i volen seguir fent-ho.

Entrevista 2. Entitats i serveis. Anoia

No sóc partidària de l'abolició de la prostitució. No perquè m'agradi, a mi no m'agrada gens. Tant de bo no existís, però la realitat és que existeix, per tant, la meva intervenció, si la dona vol deixar la prostitució, endavant, però si no vol deixar-ho no insistiré, sinó tot el contrari. Lluitar pels drets de les treballadores sexuals i que pugui ser reconegut com una feina, i que no estiguin en la marginalitat, que és on més poden patir violències.

Entrevista 4. Entitats i serveis. Osona

Nosaltres partim de la idea que exercir la prostitució, per a nosaltres, és un tipus de violència masclista, el que passa és que quan la dona decideix fer-ho, entenem que és una opció, per tant, el que intentem és que com a professió, doncs, vetllar per a que tinguin l'assessorament, les mesures de seguretat, etc.

Entrevista 12. Entitats i serveis. Anoia

A mi em consta que hi ha dones que volen dedicar-se perquè, bé, és una font d'ingressos i, evidentment, s'hauria de legalitzar aquesta activitat, perquè no deixa de ser un negoci.

Entrevista 7. Entitats i serveis. Anoia

Per finalitzar amb els diferents posicionaments vers el treball sexual, algunes de les entitats d'ajuda social orienten l'atenció a les treballadores sexuals mostrant l'existència d'altres opcions laborals. Tot i que mantenen un posicionament de respecte vers a les seves decisions, es podria suggerir que la voluntat resideix en allunyar-les d'aquest àmbit. El següent fragment mostra aquesta postura:

Si en tenim constància, nosaltres el que fem és informar, vull dir, donar la informació a les noies, no? Bé, doncs, hi ha altres tipus de feina... En tot cas, si aquesta és l'elecció que pren, doncs, sobretot tot, el tema de prevenció de riscos. Bé, vull dir, és que al

cap i a la fi és obrir ventalls d'informació i possibilitats, però l'última decisió és de la dona. Per tant, és com, bé, sobretot tema de malalties, tema d'embarassos no desitjats i donar l'opció d'acompanyament laboral i de la recerca de feina, i explicar que és un servei que podem oferir des d'aquí. Però clar, la decisió, al cap i a la fi, és d'ella.

Entrevista 10. Entitats i serveis. Osona

Voldríem dedicar la part final d'aquest apartat a l'abordatge de la concepció de les treballadores sexuals per part de les professionals. Sabem que, en el camp de l'atenció social, els cursos d'acció a seguir estan condicionats també per les percepcions que es tenen dels subjectes atesos (Tizio, 1997). Es podria dir que les professionals entrevistades conceben les dones que exerceixen la prostitució de maneres diverses: mirades que oscil·len entre posicionaments allunyats de l'estigmatització, on el treball sexual és entès com a part d'un projecte de vida de les dones que opten per aquesta via, fins a allò que semblaria una certa inferiorització de les prostitutes. Tot i que les percepcions més esteses –com hem vist en els paràgrafs anteriors– les trobem al voltant del primer posicionament, calen ser assenyalades, breument, les manifestacions de menysvaloració més recurrents. Podríem agrupar-les en tres categories diferents, però interconnectades entre si: victimització, manca de reconeixement de l'autonomia i essencialització racial.

Victimització

A les discriminacions estructurals que hem assenyalat en altres moments de l'informe, s'afegeixen altres desvaloritzacions en les quals les dones són concebudes com a víctimes: "indefenses", "soles", "avergonyides", "atrapades", són alguns dels adjectius amb les quals són anomenades en les entrevistes. Apareix una retòrica d'atributs similar a la d'altres grups estigmatitzats (Becker, 1971; Goffman, 2003), com serien les inconsistències psíquiques ("no saben veure una altra opció" o tenen "falta d'autoestima", coratge, etc.) i certa incapacitat per a la vida social (per exemple, no ser capaces de portar la comptabilitat dels seus ingressos i despeses). Es podria dir, com assenyalava Maqueda (2016: 67), que les dones que es dediquen a la prostitució són vistes com a persones especialment vulnerables tant des del punt de vista social, econòmic, físic i familiar, com

psíquic i emocional. En algunes entrevistes realitzades a professionals de serveis i entitats les treballadores sexuals són descrites en aquests termes d'hiper-vulnerabilització i s'hi afirma, per exemple, que el treball sexual crea addiccions o que suposa un "shock emocional" per a les dones.

Caldria afegir que aquestes concepcions de les treballadores del sexe són també les que sustenten l'arquitectura que legitima la necessitat de les "intervencions exteriors per a ser salvades" (Juliano, 2005: 86). En aquest sentit, es planteja en una de les entrevistes a professionals de serveis i entitats que l'atenció a les prostitutes havia de consistir en "protegir-les" i oferir-los "consells".

Manca de reconeixement de la seva autonomia

La identificació de les treballadores sexuals com a víctimes –sovint enganyades o manipulades– pot ubicar-les com a dones mancades de projectes propis o, en paraules de Maqueda (2016: 68), sense capacitat per "adoptar decisions racionals sobre els seus cossos i les seves vides". Seguint aquest fil argumental, trobem en algunes entrevistes a professionals de serveis i entitats un prejudici notòriament arrelat en el pensament social sobre la voluntarietat de les dones per dedicar-se a la prostitució: no entren en aquest treball per decisió pròpia. Alguns autors (Kulick, 2004; Pons, 2004) indiquen que s'esgrimeixen causes com la pobresa, el baix nivell cultural o mental o la coacció per negar la possible voluntarietat de realitzar aquest tipus de feina. Potser es podria situar en aquesta mateixa línia la confusió que, en ocasions, hem trobat entre prostitució i trata, especialment quan les prestadores dels serveis sexuals són dones migrades. Hem assenyalat prèviament la vinculació que es realitza del treball sexual amb la violència contra les dones. Aquí podríem suggerir també, seguint la tesi de Maqueda (2017: 79), que és precisament en aquesta vinculació on trobem l'origen de la confusió entre prostitució lliure i forçada.

Essencialització racial

En ocasions, als prejudicis socialment construïts sobre la prostitució s'agreguen les estigmatitzacions racials (Juliano, 2007). Trobem en alguna entrevista realitzada a professionals

de serveis i entitats alguns posicionaments marcats per prejudicis ètnics. A tall d'exemple, podríem situar dues breus il·lustracions: a) les dones àrabs són concebudes en alguna ocasió com a "molt servicials als homes" o submises; i b) les dones llatinoamericanes semblaria que viuen la prostitució amb "més normalitat" que les dones nigerianes. Aquestes últimes ho viurien amb "repugnància".

Reflexions finals

Reflexions

Diagnosi de la prostitució a la Catalunya Central

(comarques de l'Anoia,
Bages i Osona)

L'intens debat polític, social i acadèmic dels últims anys a propòsit de l'exercici de la prostitució i la seva regularització ens obliga a obrir marcs d'anàlisi que abordin el fenomen en tota la seva complexitat. Aquest estudi suposa un primer pas en aquesta direcció per al cas de la Catalunya Central. Creiem oportú concloure aquest recorregut amb una sèrie de reflexions que orientin algunes de les possibles mesures en matèria d'atenció social i polítiques públiques dirigides a les dones que exerceixen la prostitució.

Una de les primeres qüestions a assenyalar és la inexistència de polítiques públiques específiques per al col·lectiu de dones que exerceixen la prostitució. En aquest sentit trobem, parafraçant Nancy Fraser, una política d'omissió al respecte. Tant entitats i serveis com prostitutes situen la necessitat d'un marc legislatiu que regularitzi l'exercici de la prostitució com a garantia per l'exercici d'una ciutadania plena sense que això comporti necessàriament, d'altra banda, estar d'acord amb l'existència de l'activitat o realitzar-la des de la plena voluntat.

A aquesta vindicació se suma la de comptar amb els recursos suficients per brindar una atenció que pugui donar resposta a les diverses demandes del col·lectiu. Aquest aspecte és subratllat de forma unànime per les professionals de les entitats i els serveis del territori davant les marcades carències institucionals i econòmiques per fer-hi front. Aquí és necessari tornar a recordar que la comarca de l'Anoia no compta amb cap recurs especialitzat per a l'atenció de dones que exerceixen la prostitució, que el territori del Bages és cobert per una entitat ubicada a la comarca del Vallès i que el programa d'Osona és dut a terme per dues educadores socials amb només 10 hores de dedicació setmanal.

En tercer lloc, hem detectat que l'ús de serveis per part de les dones que exerceixen la prostitució és baix, ja sigui pel desconeixement de la seva existència o, encara més important, per por a ser jutjades pels i les professionals i per la percepció de que aquests serveis no s'adeqüen a les seves demandes i disponibilitats. En altres paraules, el col·lectiu té la percepció que les entitats no compten amb la capacitat per donar resposta a les seves necessitats. Aquestes apreciacions conviuen amb

valoracions força positives en relació a l'atenció oferta per les entitats i els serveis, particularment aquells que les atenen des de l'àmbit sociosanitari.

No és nova la relació entre migracions i serveis sexuals. Des de fa més d'un segle es coneixen experiències de dones que han viatjat a l'interior dels seus països o des d'ells a altres del seu entorn més o menys llunyà cercant treball remunerat i noves oportunitats vitals que les han portat al món de la prostitució. Sovint invisibilitzades per l'efecte discriminatori del gènere, la classe i l'ètnia, aquestes iniciatives femenines han trobat obstacles, des de sempre, per afirmar la seva autonomia front un discurs oficial al voltant d'elles construït només des de la seva victimització (Maqueda, 2016: 66). En aquest sentit, el present estudi mostra sense embuts com la restricció de drets fruit de la Llei d'Estrangeria col·loca a les dones en situacions de vulnerabilitat exponencial no només en l'exercici de la prostitució, sinó també a la seva vida quotidiana. Hem vist, a més, com aquesta situació d'irregularitat dificulta l'accés a serveis i ajudes socials, ja sigui per por a entrar en contacte amb l'administració pública o directament per no tenir-hi dret.

En el marc d'aquestes consideracions s'insereix la recurrència amb la qual tant les professionals d'entitats i serveis com el col·lectiu al·ludeixen a l'estatus migratori subratllant la necessitat de regularitzar les situacions administratives que obstaculitzen l'accés a drets tan elementals com el d'habitatge, la lliure circulació per l'espai públic o el reagrupament familiar. Així mateix, apareixen de forma explícita les dificultats per a poder accedir a altres ocupacions sense comptar amb un permís de residència i de treball.

En relació a aquest últim aspecte, apareix el desig de rebre suport de les entitats i serveis per poder dedicar-se a un altre sector laboral. Aquest canvi no és necessàriament visualitzat a curt termini sinó que a vegades es viu com un horitzó necessari i/o desitjable a mesura que la dona es va fent gran. El primer pas per poder fer aquest canvi és obtenir accés a formacions que facilitin alternatives laborals però també, com assenyalen algunes de les dones que exerceixen la prostitució entrevistades, l'existència de programes i/o borses de treball específiques

per al col·lectiu i que, o bé volen abandonar-la ara o bé, de nou, volen planificar una sortida a mig o llarg termini. Tanmateix, la lluita per impulsar alternatives ocupacionals per a les dones que exerceixen la prostitució, tant de les CIS com de les transsexuals, passa necessàriament per treballar l'estigma que envolta la prostitució i per fer una aposta ferma per la sensibilització social entorn la realitat de la prostitució que impacti també el món laboral.

En aquesta línia, l'estigma que acompanya la prostitució ha aparegut com un altre element medul·lar del nostre estudi, tant per part de les dones que l'exerceixen com de les entitats i serveis. Aquestes màcules tenen impactes en l'esfera laboral de les dones però també en la seva vida quotidiana i en les maneres en què són percebudes pel seu entorn (Arella et al., 2007; Benoit et al., 2018; Briz & Garaizábal, 2007; Juliano, 2004b, 2007). Hem vist com l'estigma de "puta" es combina i retroalimenta de manera dinàmica amb altres fonts d'opressió a les que les dones que exerceixen la prostitució es veuen sotmeses, com ara el racisme, la transfòbia, el classisme i el rebuig per part de la societat de recepció. Aquests elements es veuen agreujats en el cas de les dones transsexuals.

Com ha assenyalat Juliano (2005: 102), un canvi profund de la percepció social d'aquests sectors, no serà la conseqüència normal del transcurs del temps. Implica i necessita el desenvolupament de polítiques concretes. És en aquest sentit que les entitats i serveis subratllen la necessitat de formació i sensibilització sobre el fenomen de la prostitució entre els i les professionals del camp social i sanitari amb una doble dimensió. Per una banda, com a element que permeti orientar als professionals per a brindar una millor atenció. I per altra banda, com a factor que ajudi a mitigar els prejudicis associats a les prostitutes, alguns d'ells implantats de manera molt profunda, fins i tot, entre professionals de l'àmbit social. En aquest sentit, les dones que exerceixen la prostitució perceben el tracte rebut per alguns, no tots, professionals amb desconfiança i por a ser jutjades, emfatitzant que aquests reproduïen els estereotips i estigmes socials relacionats amb la prostitució i les persones que l'exerceixen.

Acabem amb una última reflexió. Sabem que és la discriminació legal, laboral i de tot tipus la que genera les bases per a que s'exerceixi violència, simbòlica i material sobre les prostitutes. El propi fet que la prostitució no sigui reconeguda com a treball ens situa dins de la problemàtica de l'exclusió social perquè la clau de la inclusió social continua sent el treball productiu i legalment reconegut com a tal: tot el que quedi fora no existeix. És per això que la necessitat d'una aposta política clara i decidida per agermanar el drets fonamentals d'aquestes dones es torna més urgent que mai.

Annexos

Annexos

Diagnosi de la prostitució a la Catalunya Central

(comarques de l'Anoia,
Bages i Osona)

Annex 1. Taula d'entitats i serveis entrevistats

Entitat	Servei o Programa	Àrea geogràfica d'intervenció	Àrea temàtica d'intervenció	Anys treball territori	Atenció exclusiva a treballadores sexuals?	Objectius	Càrrec persona entrevista
Institut Català de la Salut	ASSIR Igualada	Anoia	Salut Pública	Informació no disponible	NO	Atenció integral a la salut sexual i reproductiva des de l'adolescència fins a la menopausa en promoció, prevenció i atenció sexual i reproductiva. Atenció a la salut materno-infantil (seguiment i control de l'embaràs, diagnòstic prenatal, educació maternal, educació postpart i puerperi) Atenció a la salut mental perinatal i a l'avortament. SERVEIS: l'atenció als joves, el consell reproductiu, el control i seguiment de l'embaràs, el diagnòstic prenatal, l'educació maternal, l'atenció al puerperi, la prevenció del càncer de coll uterí i del càncer de mama, l'atenció a les malalties de transmissió sexual i a la patologia ginecològica, l'activitat comunitària a persones adultes, l'educació afectiva i sexual i l'atenció a la violència vers les dones.	Llevadora
Dones Amb Empenta	SIE	Catalunya Central	Atenció dona / Violència masclista	DAE 24 SIE 10	NO	Oferir informació, atenció i recuperació a les dones que han estat o estan en processos de violència masclista, així com els seus fills i filles a càrrec i potenciar els programes específics i integrals de prevenció, assistència i reparació. Els objectius específics són: • Proporcionar una atenció social i terapèutica especialitzada i continuada en relació al procés de violència viscut. • Adequar el model d'intervenció social, legal i terapèutic al procés de les dones que han patit o pateixen violència. • Treballar coordinadament amb els serveis externs, atenent el procés específic de cadascuna de les dones.	Educadora
CÀRITAS	Atenció Social	Anoia - Segarra	Acció Social	39	NO	Promoure, orientar i coordinar l'acció social i caritativa de l'arxiprestat, amb la finalitat d'ajudar a la promoció humana i al desenvolupament integral de les persones. Treballant en els sectors socials més desfavorits, buscant generar processos que contribueixin al desenvolupament i promoció de la persona i també a la promoció de la justícia social. MISSIÓ: • Acollir les persones que es troben en situació o risc de pobresa i exclusió social, especialment les més vulnerables, acompanyant-les en el seu procés de promoció i desenvolupament integral, analitzant i incidint en les causes de la pobresa i treballant per la justícia social.	Treballadora Social

Entitat	Servei o Programa	Àrea geogràfica d'intervenció	Àrea temàtica d'intervenció	Anys treball territori	Atenció exclusiva a treballadores sexuals?	Objectius	Càrrec persona entrevista
CÀRITAS	Casa d'acollida d'urgència	Anoia - Segarra	Acció Social	39	NO	Promoure, orientar i coordinar l'acció social i caritativa de l'arxiprestat, amb la finalitat d'ajudar a la promoció humana i al desenvolupament integral de les persones. Treballant en els sectors socials més desfavorits buscant generar processos que contribueixin al desenvolupament i promoció de la persona i també a la promoció de la justícia social. • Acollir les persones que es troben en situació o risc de pobresa i exclusió social, especialment les més vulnerables, acompanyant-les en el seu procés de promoció i desenvolupament integral, analitzant i incidint en les causes de la pobresa i treballant per la justícia social.	Directora Casa d'acollida
CREU ROJA	Atenció Social	Anoia	Promoció de la salut Acció Social	76	NO	Treballant amb i per a les persones més vulnerables, en els àmbits nacional i internacional, mitjançant accions de caràcter preventiu, assistencial, rehabilitador i de desenvolupament.	Coordinadora Assembla Comarcal i Responsable de l'oficina d'Igualada
CONSELL COMARCAL BAGES	SIAD Bages	Comarca del Bages	Atenció a la dona	15	NO	Oferir informació, atenció i assessorament en tots aquells temes d'interès per a les dones de la comarca del Bages. Amb actuacions encaminades a afavorir la igualtat de dones i homes en tots els àmbits de la societat, i a propiciar un model de ciutadania més igualitari, basat en el respecte i l'equitat.	Advocada
CONSELL COMARCAL BAGES	SIAD Bages	Comarca del Bages	Atenció a la dona	15	NO	Oferir informació, atenció i assessorament en tots aquells temes d'interès per a les dones de la comarca del Bages. Amb actuacions encaminades a afavorir la igualtat de dones i homes en tots els àmbits de la societat, i a propiciar un model de ciutadania més igualitari, basat en el respecte i l'equitat.	Psicòloga
ACTUA VALLÈS	Projecte Dona	Comarques del Vallès Oriental, Vallès Occidental i Bages	Promoció de la salut Acció Social	Al territori del Bages des del 2016. 4 anys	Projecte dona SI	Les línies d'acció van des de la intervenció amb persones amb VIH, fins la promoció de la salut sexual en col·lectius prioritaris com el de joves i treballadores sexuals, passant per l'atenció de persones en situació d'exclusió social. PROJECTE DONA: S'ofereix atenció i educació socio sanitària i sensibilització ciutadana vers les treballadores sexuals.	Coordinadora Projecte Dona

Entitat	Servei o Programa	Àrea geogràfica d'intervenció	Àrea temàtica d'intervenció	Anys treball territori	Atenció exclusiva a treballadores sexuals?	Objectius	Càrrec persona entrevista
CÀRITAS	Atenció Social i Acompanyament Socio-laboral	Manresa i St. Joan de Vilatorrada	Acció Social	53	NO	Acollir les persones que es troben en situació o risc de pobresa i exclusió social, especialment les més vulnerables, acompanyant-les en el seu procés de promoció i desenvolupament integral, analitzant i incidint en les causes de la pobresa i treballant per la justícia social.	Treballadora Social Educatora Social
CREU ROJA	Atenció Social	Comarca Bages	Promoció de la salut Acció Social	122	NO	Promoció i col·laboració en programes de benestar social, amb especial atenció a col·lectius marginats o amb dificultats per a la seva integració social. El foment i participació en programes de salut i en accions que resultin convenients per a la sanitat pública. Alleujar els sofriments en casos de conflictes armats, situacions de violència o desordres d'un altre tipus, respectant i fent respectar el Dret Internacional Humanitari.	Responsable intervenció social a l'Assemblea de Manresa de la Creu Roja
Ajuntament Manlleu	SIAD Manlleu	Comarca Osona	Atenció a la dona	13	NO	Atendre, acompanyar, orientar i assessorar a les persones en temàtiques vinculades a igualtat, gènere i violències masclistes. El SIAD ofereix diferents serveis: • Informació i orientació: informació dels recursos especialitzats en temes de gènere i violències masclistes, i dels actes i activitats que es realitzen al municipi i comarcal en temes de sensibilització, prevenció i treball per a la igualtat. En cas de presentar-se una dona en situació de violència masclista s'activen els diversos recursos (acolliment urgència, casa d'acollida, teleassistència, etc.) i derivacions pertinents d'acord amb la realitat de la dona. • Atenció psicològica: per a totes les dones, preferentment aquelles que es troben o s'han trobat en situació de violència masclista o tenen risc de patir-la. • Assessorament jurídic: informació, orientació i assessorament jurídic per a dones sobre àmbit familiar i de parella, custòdia de fills i filles, impagament de pensions, règims de visites, maltractaments, separacions i divorcis, i causes penals.	Tècnica d'Igualtat
Ajuntament de Vic i Consell Comarcal Osona	Oficina d'Igualtat de gènere i LGTBI	Comarca Osona	Atenció a la dona i persones LGTBI	16	NO	Desenvolupar les polítiques públiques d'igualtat de gènere i LGTBI. Ofertir els serveis d'atenció directa per: acollir, informar, orientar, assessorar sobre els drets de les dones, les persones LGTBI i les seves necessitats. Dirigit a dones, persones LGTBI, i ciutadania en general que resideixin a qualsevol municipi de la comarca, especialment dones víctimes de violència de gènere.	Tècnica d'Igualtat i Cap del Servei Tècnica SAI

Entitat	Servei o Programa	Àrea geogràfica d'intervenció	Àrea temàtica d'intervenció	Anys treball territori	Atenció exclusiva a treballadores sexuals?	Objectius	Càrrec persona entrevista
Ajuntament de Vic	Servei d'Agents Cívics	Vic	Convivència i Seguretat	6	NO	Difondre l'Ordenança municipal de bon govern, civisme, bons costums i convivència ciutadana' a través de campanyes informatives i l'adequat seguiment en el seu compliment.	Coordinadora d'Agents Cívics
Fundació pel Suport Social i Solidari	Prevenió Osona	Comarca Osona	Promoció de la salut Acció Social	17 10	SI el servei de Prevenió Osona	Prevenir la transmissió de la SIDA i altres malalties de transmissió sexual en les persones que exerceixen la prostitució a Vic i al conjunt de la comarca d'Osona. A part de l'objectiu dirigit en l'àmbit de la salut, aquest any també ens centrem en el social basat en proporcionar els recursos socials necessaris per tal de millorar la seva qualitat de vida.	Educadora Social Integrador Social
Ajuntament de Vic Urbanisme	Oficina Municipal del Remei. Servei de Mediació	Vic	Convivència i Seguretat	11	NO	Acompanyar al ciutadà en la resolució i gestió dels conflictes derivats de la convivència i les relacions personals a través de la mediació i altres eines de gestió de conflictes.	Mediador
CÀRITAS	Atenció Social	Comarca d'Osona	Acció Social	Informació no disponible	NO	Té com a objectiu promoure, coordinar, harmonitzar i realitzar l'acció social de l'arxiprestat, a la llum de l'Evangeli i de la Doctrina Social de l'Església. MISIÓ: Acollir les persones que es troben en situació o risc de pobresa i exclusió social, especialment les més vulnerables, acompanyant-les en el seu procés de promoció i desenvolupament integral, analitzant i incidint en les causes de la pobresa i treballant per la justícia social.	Coordinadora de l'Entitat
Casal Claret	Escola de la Pau de Dones	Comarca Osona	Atenció a la dona	12	NO	Promoure l'apoderament de les dones joves i adultes, immigrades o no en l'àmbit personal, social i laboral, acompanyant-les en la seva capacitat i autonomia a través de diversos tallers i espais d'aprenentatges creats a partir de les seves pròpies inquietuds i desigs. Superar complexos, pors i "dictats culturals", tant dels orígens personals com dels "àmbits d'acollida", que inhibeixen talents personals i exercitar recursos de salut física i emocionals, que permetin el seu benestar integral per afrontar un realitat socioeconòmica difícil. Conèixer altres realitats socials, culturals, tècniques, de relacions entre gèneres, de cultura catalana positiva, de coneixement d'altres cultures, de manera que la persona "s'autoritzi ella mateixa a" realitzar i viure formes noves i enriquidores de relacions personals i socials transformadores de relacions injustes. Per, així, entre totes anar caminant cap a un model de ciutadania equitatiu.	Educadora Social

Annex 2. Taula de dones que exerceixen la prostitució entrevistades

Codi Entrevista	Territori	Edat	Identitat de gènere	Origen	Família	Fills/es	Enviament de remeses	Situació administrativa	Temps d'arribada a Espanya/ Catalunya	Temps d'exercici de treball sexual	Lloc d'exercici
Entrevista 1	Bages	46	Dona CIS	Brasil	En país d'origen	No	Sí	Irregular	26 anys	15 anys	Pis
Entrevista 2	Bages	34	Dona Trans	Colòmbia	En país d'origen	No	Sí	Irregular	4 mesos (amb estades llargues prèvies)	15 anys	Pis
Entrevista 3	Bages	37	Dona CIS	República Dominicana	En país d'origen i a Catalunya	Sí. 2 filles en país d'origen en vies de reagrupament irregular	Sí	Regularització recent mitjançant matrimoni/parella de fet a canvi de diners	1 any	6 mesos	Pis
Entrevista 4	Bages	31	Dona CIS	Rumania	En país d'origen i a Catalunya	Sí. Un fill a Catalunya	Sí	Regularitzada	8 anys	8 anys	Carretera
Entrevista 5	Bages	25	Dona Trans	Colòmbia	En país d'origen	No	Sí	Irregular (amb visat de turista de 90 dies però exercint activitat econòmica)	19 dies	5 anys	Pis
Entrevista 6	Bages	40	Dona CIS	Colòmbia	En país d'origen i a Catalunya	Sí, un fill de 24, un fill de 22 i una filla de 13 a Catalunya	No	Irregular en vies de regularització	10 mesos	9 mesos	Pis
Entrevista 7	Bages	33	Dona CIS	Paraguay	En país d'origen	Sí, 3 fills en país d'origen	Sí	Irregular	2 anys i cinc mesos	2 anys	Pis

Codi Entrevista	Territori	Edat	Identitat de gènere	Origen	Família	Fills/es	Enviament de remeses	Situació administrativa	Temps d'arribada a Espanya / Catalunya	Temps d'exercici de treball sexual	Lloc d'exercici
Entrevista 8	Bages	55	Dona CIS	Colòmbia	En país d'origen i a Catalunya	Sí, 2 filles i cinc net/es a Catalunya	Sí	Regularitzada	20 anys	10 anys	Pis
Entrevista 9	Anoia	29	Dona CIS	Colòmbia	En país d'origen i a Catalunya	Sí, una filla en país d'origen (família monoparental)	Sí	Irregular	1 any	11 anys	Pis
Entrevista 10	Anoia	26	Dona CIS	Colòmbia	En país d'origen i a Catalunya	Sí, una filla en país d'origen	Sí	Irregular	3 anys i 4 mesos	1 anys i mig	Pis
Entrevista 11	Anoia	25	Dona CIS	Colòmbia	En país d'origen i a Catalunya	Sí, una filla en país d'origen	Sí	Irregular	2 anys	Mig any	Pis
Entrevista 12	Bages	45	Dona CIS	Brasil	En país d'origen i a França	No	Sí	Irregular	6 anys	8 anys	Pis
Entrevista 13	Bages	30	Dona CIS	Costa Rica	En país d'origen	No	Sí	Regularitzada	9 anys	2 anys (amb interrupcions)	Pis
Entrevista 14	Anoia	42	Dona CIS	Colòmbia	En país d'origen i a Espanya	Sí, dos fills majors d'edat i una néta	No	Regularitzada	22 anys	22 anys (amb interrupcions llargues)	Pis
Entrevista 15	Anoia	40	Dona Trans	Hondures	En país d'origen	No	Sí	Regularitzada	15 anys	15 anys	Pis
Entrevista 16	Anoia	38	Dona CIS	Equador	En país d'origen i a Catalunya	Sí, 2, i néts/nétes	Sí	Regularitzada	21 anys	14 anys (amb interrupcions curtesllargues)	Pis
Entrevista 17	Osona	40	Dona CIS	Brasil	En país d'origen	Sí, 2, i néts/nétes	Sí	Irregular	2 anys	2 anys	Pis
Entrevista 18	Osona	53	Dona CIS	Colòmbia	En país d'origen i a Catalunya	Sí, majors d'edat	Sí	Regularitzada	20 anys	2 anys (amb interrupcions quan sorgeixen altres feines)	Pis

Annex 3. Guió d'entrevista a entitats i serveis que fan atenció exclusiva a dones que exerceixen la prostitució

- Dades de la persona entrevistada (nom, càrrec, formació acadèmica, temps en l'entitat...).
- Dades de l'entitat (nom, encàrrec de la institució i serveis que ofereix, anys al territori).
- Quina informació teniu sobre l'exercici de la prostitució al territori? (dimensions, visibilitat, llocs on es realitza, quins tipus de dones hi treballen- autòctones, estrangeres-...).
- Ateneu a dones que exerceixen la prostitució? I a dones trans? Ateneu a transsexuals que exerceixen la prostitució? Com accediu a aquesta informació? Pregunteu directament, o indirectament? Les dones ho comuniquen de forma voluntària? Teniu protocols de detecció?
 - Qui són?
 - Característiques poblacionals bàsiques: edat, origen, situació econòmica, formació acadèmica, fills/es a càrrec...
 - Exerceixen la prostitució de forma intermitent o sostinguda en el temps?
 - Tenen altres ocupacions? Quines?
 - En quins llocs treballen (clubs, carrer, carretera, pisos...)? En quines condicions?
 - Venen derivades d'algun altre recurs?
 - Quin suport/ajut se'ls brinda des de l'entitat o el servei? Quin tipus de treball feu amb elles?
 - Quines demandes realitzen al servei o entitat? Què necessiten?
- Les deriven a algun altre recurs (especialitzat)?
- El servei o entitat per a la que treballen té un clar posicionament vers el treball sexual? Quina és la teva postura?
- A quins obstacles creus que s'enfronten en la seva vida quotidiana (esfera laboral, administrativa i legal, familiar)? I en el treball sexual?
 - Quines vulnerabilitats pateixen en la seva vida quotidiana?
 - Consideres que les treballadores sexuals autòctones s'enfronten a situacions diferents a les estrangeres? Quines? I les treballadores trans?
- Creus que l'entitat en la que treballen està donant resposta a les necessitats de les treballadores sexuals al territori? Per què sí o per què no? (Elements/Obstacles: formació específica dels i les professionals en relació al treball sexual i a les realitats que l'envolten, recursos de la institució per a donar resposta a aquestes necessitats, treball en xarxa amb altres serveis...).
- Creus que la prostitució té una presència important en el territori? Quina percepció social del fenomen creus que existeix?
 - Hi ha hagut en els darrers anys alguna legislació o ordenança municipal que hagi ocasionat canvis en aquest exercici?
 - De quina manera creus que s'està responent a aquest fenomen des del serveis públics i les entitats socials? Quina opinió et mereix?
 - Quins serveis, actuacions... creus que serien necessàries a la Catalunya Central per afavorir la situació de les dones que exerceixen la prostitució?
 - Podries indicar altres entitats o informants que podrien ajudar-nos (bola de neu)?
 - Pots posar-nos en contacte amb treballadores sexuals per realitzar una entrevista?

Annex 4. Guió d'entrevista a entitats i serveis que no fan atenció exclusiva a dones que exerceixen la prostitució

- Dades de la persona entrevistada (nom, càrrec, formació acadèmica, temps en l'entitat...).

- Dades de l'entitat (nom, encàrrec de la institució i serveis que ofereix, anys al territori).

- Quina informació teniu sobre l'exercici de la prostitució al territori? (dimensions, visibilitat, llocs on es realitza, quins tipus de dones hi treballen- autòctones, estrangeres...).

- Ateneu a dones que exerceixen la prostitució? I a dones trans? Ateneu a transsexuals que exerceixen la prostitució? Com accediu a aquesta informació? Pregunteu directament, o indirectament? Les dones ho comuniquen de forma voluntària? Teniu protocols de detecció?

[EN CAS QUE EXISTEIXI LA SUPOSICIÓ D'EXERCICI]

- Qui són?

Característiques poblacionals bàsiques: edat, origen, situació econòmica, formació acadèmica, fills/es a càrrec, habitatge...

En quins llocs creus que treballen (club, carrer, carretera, pisos...)? En quines condicions?

Has detectat algun altre tipus d'explotació sexual? (acollides, per exemple, en pisos per un home a canvi de suposats favors sexuals...)

- Venen derivades d'algun altre recurs?

- Quin suport/ajut se'ls brinda des de l'entitat o el servei? Quin tipus de treball feu amb elles?

- Quines demandes realitzen al servei o entitat? Què necessiten?

- Les deriven a algun altre recurs (especialitzat)?

- El servei o entitat per a la que treballen té un clar posicionament vers el treball sexual? Quina és la teva postura?

- A quins obstacles creus que s'enfronten en la seva vida quotidiana (esfera laboral, administrativa i legal, familiar)? I en el treball sexual?

- Quines vulnerabilitats pateixen en la seva vida quotidiana?

- Consideres que les treballadores sexuals autòctones s'enfronten a situacions diferents a les estrangeres? Quines? I les treballadores trans?

- Creus que l'entitat en la que treballen podria donar resposta a les necessitats de les treballadores sexuals al territori? Per què sí o per què no? (Elements/Obstacles: formació específica dels i les professionals en relació al treball sexual i a les realitats que l'envolten, recursos de la institució per a donar resposta a aquestes necessitats, treball en xarxa amb altres serveis...).

- Creus que la prostitució té una presència important en el territori? Quina percepció social del fenomen creus que existeix?

- Hi ha hagut en els darrers anys alguna legislació o ordenança municipal que hagi ocasionat canvis en aquest exercici?

- De quina manera creus que s'està responent a aquest fenomen des del serveis públics i les entitats socials? Quina opinió et mereix?

- Quins serveis, actuacions... creus que serien necessàries a la Catalunya Central per afavorir la situació de les dones que exerceixen la prostitució?

- Podries indicar altres entitats o informants que podrien ajudar-nos (bola de neu)?

- Pots posar-nos en contacte amb treballadores sexuals per realitzar una entrevista?

Annex 5. Guió d'entrevista a dones que exerceixen la prostitució

PRIMER BLOC. INFORMACIÓ PERSONAL I LABORAL

A banda de recollir informació personal i laboral, aquesta secció té la funció de trencar el gel amb la treballadora sexual, ja que estem preguntant sobre temàtiques que li poden generar incomoditat o fer-la sentir que estem envaint la seva intimitat. En aquest sentit és molt important que s'expliqui molt bé el consentiment informat i que s'expliqui que la informació que es comparteixi durant l'entrevista és absolutament confidencial, no només per al públic en general sinó també, per exemple, en relació a possibles professionals que ens poden haver posat en contacte amb elles. Les preguntes estan ordenades en funció del seu caràcter sensible o la incomoditat que poden generar en la dona entrevistada, així que és important respectar l'ordre indicat a l'hora de realitzar l'entrevista. És important també tenir en compte la funció de trencar el gel de l'apartat a l'hora de formular les preguntes: intentar generar empatia i confiança amb la persona entrevistada i fer-la sentir el més còmoda possible.

- Quina és la teva edat?
- Quin és el teu origen o procedència? On vas néixer?
Si ets de fora de Catalunya/Espanya, quant de temps portes aquí?
- Quina és la teva situació familiar?
Tens fills/es?
La família (inclosa la canalla) es troba en país d'origen o aquí a Catalunya? (si escau)
Envies diners a la teva família al teu país d'origen provinents de la teva feina com a treballadora sexual?
- Quina és la teva situació administrativa (si escau)?
- Quina formació/estudis tens?
- Quants anys portes exercint de treballadora sexual?
• A part d'aquesta activitat (la prostitució) tens altres feines o ocupacions que et generin ingressos? Quines?
• Exerceixes el treball sexual de manera permanent o

interrompuda? Hi ha períodes de temps en què et dediques a altres feines?

- En quin(s) espai(s) físic(s) treballes? (pisos, club, carretera, etc.).
- Quines dificultats genera (o no) l'espai per al desenvolupament de la teva feina?
- Com caracteritzaries les teves condicions de treball?

Remuneració. Quina és la teva remuneració? Quant pots cobrar a la setmana? Et consideres ben remunerada? Per què o per què no? Qui negocia les condicions del servei (temps, preu, límits, possibilitats de que hi hagi consums...)? Quines són aquestes condicions?

Salubritat. Consideres que l'espai i les condicions en les que treballes són salubres? Explica'ns una mica al respecte.

Salut. La teva feina té impactes negatius en la teva salut? Per què o per què no? Explica'ns una mica al respecte.

Seguretat. La teva feina et genera situacions en les que et sents insegura? Per què o per què no? Explica'ns una mica al respecte.

Altres? Explica'ns altres aspectes rellevants de les teves condicions de treball.

- Per a qui treballes? Treballes per a tu mateixa o per a un empresari o alguna altra figura? Si és la segona opció, explica'ns quin tipus de relació hi tens i com condiciona o no la teva feina.

- Quins són per a tu els principals obstacles amb els que et trobes per poder realitzar la teva feina? (*alguns exemples poden ser assetjament policial, assetjament per part dels clients, preus de les habitacions abusius, situació administrativa... entre molts altres*)

- Has patit alguna "redada" policial?
- Descriu-nos breument una setmana quotidiana teva. Quants dies i hores aproximadament dediques al treball sexual? Quins horaris fas? Amb quines altres activitats de la vida quotidiana combines l'exercici de la prostitució? (*aquesta pregunta té per objectiu llançar llum sobre la quotidianitat de la vida de les treballadores sexuals i reivindicar aquesta quotidianitat en el sentit que, més enllà de l'estigma, poden tenir vides més similars a la resta de la gent del que ens imaginem. Així, si costa que responguin a la darrera part, es podrien posar exemples d'activitats quotidianes com anar a buscar a la canalla a l'escola, portar familiars al metge, anar a comprar per a la setmana, participar en algun tipus d'activitat comunitària, etc.*)

SEGON BLOC. INFORMACIÓ/PERCEPCIÓ SOBRE SERVEIS I ENTITATS EXISTENTS I/O UTILITZATS

Aquest segon bloc busca recollir la percepció de les treballadores sexuals entrevistades sobre l'activitat que estan realitzant els serveis públics i/o les entitats. És una informació rellevant que es contrastarà amb la informació recollida en la primera ronda d'entrevistes amb professionals de l'àmbit social. Es finalitza amb una pregunta sobre la xarxa de suport amb la que compta la treballadora sexual, ja que es busca saber en quina mesura les professionals esdevenen part d'aquesta xarxa i, quan no ho són, quins altres actors són rellevants. De manera similar al primer bloc, és important respectar l'ordre de les preguntes. En aquest cas la raó és perquè es comença amb preguntes que busquen recollir informació de caire més descriptiu i més endavant es realitzen preguntes més interpretatives i de valoració sobre el paper i l'actuació dels serveis i les entitats.

- Quines necessitats sents que tens que podrien o poden ser cobertes per un servei públic o per una entitat del camp social? *(per exemple, però no només, condicions laborals abusives, problemes de salut, accés a l'habitatge, idioma, violències...)*

- De quins serveis públics i/o de quines entitats del camp social has rebut ajuda i/o suport?

- Quin tipus d'ajuda i/o servei hi has demanat? Quin tipus d'ajuda i/o servei has rebut?

- Quin tracte creus que reps o has rebut per part de les professionals d'aquests serveis i/o d'aquestes entitats? *(per exemple, però no només, de respecte, d'empatia, d'indiferència, de judici de valor, posicions inferioritzadores...)*

- Quan has recorregut a aquests serveis i/o entitats has explicat que treballes en el camp dels serveis sexuals? Per què o per què no?

- Creus que els serveis i els programes de les entitats disponibles són adients per a les teves necessitats i per a les teves demandes? Per què o per què no?

- Independentment que hakis recorregut a serveis o entitats, i independentment de la resposta o el tracte que hi hakis obtingut, quin tipus d'ajuda o serveis creus tu que es podrien oferir per millorar la teva vida i les teves condicions de treball? I com es podrien millorar els actualment existents?

- En quines persones et pots recolzar quan necessites ajuda? *(per exemple, però no només, família, altres treballadores sexuals, membres d'entitats, professionals socials, veïnes,*

amigues...) Quin tipus de suport t'ofereixen? *(per exemple, però no només, econòmic, emocional, acompanyament...)*

TERCER BLOC. PREGUNTA OBERTA SOBRE EXPERIÈNCIA/PERCEPCIÓ

Es finalitza amb aquest tercer bloc, consistent en una sola pregunta oberta que busca deixar espai per a que la persona entrevistada aportí informació i/o reflexions sobre temàtiques que poden no haver estat incloses en el guió o no prou emfatitzades.

- Hi ha alguna cosa més que voldries compartir amb nosaltres sobre la teva experiència com a treballadora sexual a la Catalunya Central?

Annex 6. Guió d'entrevista a dones que exerceixen la prostitució (versió reduïda per a entrevistes a carretera)

PRIMER BLOC. INFORMACIÓ PERSONAL I LABORAL

A banda de recollir informació personal i laboral, aquesta secció té la funció de trencar el gel amb la treballadora sexual. En aquest sentit és molt important que s'expliqui molt bé el consentiment informat i que la informació que es comparteixi durant l'entrevista és absolutament confidencial. S'ha de tenir en compte que el temps amb què es comptarà per realitzar l'entrevista serà menor que en els casos d'entrevistes realitzades en llocs tancats i per això es realitza aquesta versió més breu del guió.

- Quina és la teva edat?
- Quin és el teu origen o procedència? On vas néixer?
Si ets de fora de Catalunya/Espanya, quant de temps portes aquí?
- Quina és la teva situació familiar?
Tens fills/es?
La família (inclosa la canalla) es troba en país d'origen o aquí a Catalunya? (si escau)
Envies diners a la teva família al teu país d'origen provinents de la teva feina com a treballadora sexual?
- Com vas arribar a Catalunya?
- Quina és la teva situació administrativa (si escau)?
- Quina formació/estudis tens?
- Quant temps portes exercint de treballadora sexual?
- A part d'aquesta activitat (la prostitució) tens altres feines o ocupacions que et generin ingressos? Quines?
• Exerceixes el treball sexual de manera permanent o interrompuda? Hi ha períodes de temps en què et dediques a altres feines?
• En quin(s) espai(s) físic(s) treballes? (pisos, club, carretera, etc.).

• Quines dificultats genera (o no) l'espai per al desenvolupament de la teva feina?

Remuneració. Quina és la teva remuneració? Et consideres ben remunerada? Per què o per què no? Qui negocia les condicions del servei (temps, preu, límits, possibilitats de que hi hagi consums...)? Quines són aquestes condicions?

Salubritat. Consideres que l'espai i les condicions en les que treballes són salubres? Explica'ns una mica al respecte.

Salut. La teva feina té impactes negatius en la teva salut? Per què o per què no? Explica'ns una mica al respecte.

Seguretat. La teva feina et genera situacions en les que et sents insegura? Per què o per què no? Explica'ns una mica al respecte.

Altres? Explica'ns altres aspectes rellevants de les teves condicions de treball.

• Per a qui treballes? Treballes per a tu mateixa o per a un empresari o alguna altra figura? Si és la segona opció, explica'ns quin tipus de relació hi tens i com condiciona o no la teva feina.

• Quins són per a tu els principals obstacles amb els que et trobes per poder realitzar la teva feina? (*alguns exemples poden ser assetjament policial, assetjament per part dels clients, preus de les habitacions abusius, situació administrativa... entre molts altres*).

• Has patit alguna "redada" policial?

• Descriu-nos breument una setmana quotidiana teva. Quants dies i hores aproximadament dediques al treball sexual? Quins horaris fas? Amb quines altres activitats de la vida quotidiana combines l'exercici de la prostitució? (*aquesta pregunta té per objectiu llançar llum sobre la quotidianitat de la vida de les treballadores sexuals i reivindicar aquesta quotidianitat en el sentit que, més enllà de l'estigma, poden tenir vides més similars a la resta de la gent del que ens imaginem. Així, si costa que responguin a la darrera part, es podrien posar exemples d'activitats quotidianes com anar a buscar a la canalla a l'escola, portar familiars al metge, anar a comprar per a la setmana, participar en algun tipus d'activitat comunitària, etc.*).

SEGON BLOC. INFORMACIÓ/PERCEPCIÓ BREU SOBRE SERVEIS I ENTITATS EXISTENTS I/O UTILITZATS

Aquest segon bloc busca recollir de manera molt sintètica la percepció de les treballadores sexuals entrevistades sobre l'activitat que estan realitzant els serveis públics i/o les entitats (social, salut, etc.). És una informació rellevant que es contrastarà amb la informació recollida en la primera ronda d'entrevistes amb professionals de l'àmbit social.

- De quins serveis públics i/o de quines entitats del camp social has rebut ajuda i/o suport? Quin tipus d'ajuda hi has demanat?
- Quin tracte creus que reps o has rebut per part de les professionals d'aquests serveis i/o d'aquestes entitats? (*per exemple, però no només, de respecte, d'empatia, d'indiferència, de judici de valor, posicions inferioritzadores...*)
- Creus que els serveis i els programes de les entitats disponibles són adients per a les teves necessitats i per a les teves demandes? Per què o per què no?

TERCER BLOC. PREGUNTA OBERTA SOBRE EXPERIÈNCIA/PERCEPCIÓ

Es finalitza amb aquest tercer bloc, consistent en una sola pregunta oberta que busca deixar espai per a que la persona entrevistada aportï informació i/o reflexions sobre temàtiques que poden no haver estat incloses en el guió o no prou emfatitzades.

- Hi ha alguna cosa més que voldries compartir amb nosaltres sobre la teva experiència com a treballadora sexual a la Catalunya Central?

Annex 7. Document de consentiment informat utilitzat a les entrevistes

Document de Consentiment Informat

Títol del projecte de recerca: *Diagnòstic sobre l'exercici de la prostitució a la Catalunya Central*

Jo, Sr./Sra. _____ amb DNI _____, he estat informat/da sobre aquest estudi i els seus objectius. També se m'ha permès realitzar tot tipus de preguntes per tal de resoldre els meus dubtes. Accepto a participar en aquesta investigació de manera voluntària i si en qualsevol moment decideixo abandonar l'estudi puc retirar-me'n lliurement.

Així doncs, dono el meu consentiment perquè les meves dades es puguin utilitzar de manera confidencial per a la realització d'aquest estudi per tal que s'ajusti a la Llei Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal 15/1999 de 13 de Desembre.

Data del consentiment: _____ / _____ / _____

Lloc del consentiment: _____

Signatura de la persona participant:

Signatura de la investigadora:

Bibliografía

- Actua Vallès. (2020). *Memòria 2019 Projecte Dona: Atenció i educació socio sanitària a dones en l'àmbit del treball sexual*. Sabadell.
- Arella, C., Fernández, C., Nicolás, G., & Varabedian, J. (2007). *Los pasos (in)visibles de la prostitución. Estigma, persecución y vulneración de derechos de las trabajadoras sexuales en Barcelona*. Barcelona: Virus.
- Azize, Y. (2004). Empujar las fronteras: mujeres y migración internacional desde América Latina y el Caribe. In R. Osborne (Ed.), *Trabajador@s del sexo* (pp. 167–180). Barcelona: Bellaterra.
- Becker, H. (1971). *Los extraños. Sociología de la desviación*. Buenos Aires: Tiempo contemporáneo.
- Benoit, C., Jansson, S. M., Smith, M., & Flagg, J. (2018). Prostitution Stigma and Its Effect on the Working Conditions, Personal Lives, and Health of Sex Workers. *The Journal of Sex Research*, 55(4–5), 457–471.
- Briz, M., & Garaizábal, C. (Eds.). (2007). *La prostitución a debate. Por los derechos de las prostitutas*. Madrid: Talasa.
- Cavalcanti, L., & Parella, S. (2006). Una aproximación cualitativa a las remesas de los inmigrantes peruanos y ecuatorianos en España ya su impacto en los hogares transnacionales. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas (REIS)*, 116(1), 241–257.
- Cunningham, S., & Shah, M. (2018). Decriminalizing Indoor Prostitution: Implications for Sexual Violence and Public Health. *The Review of Economic Studies*, 85(3), 1683–1715.
- Delgado, M. (2007). *Sociedades movedizas: pasos hacia una antropología de las calles*. Barcelona: Anagrama.
- Dewey, S., Orchard, T., & Brown, K. (2018). Shared Precarities and Maternal Subjectivities: Navigating Motherhood and Child Custody Loss Among North American Women in Street-Based Sex Work. *ETHOS*, 46(1), 27–48.
- Ezquerro, S. (2008). *The regulation of the South-North transfer of reproductive labor: Filipino women in Spain and the United States*. University of Oregon.
- Gidley, B. (2012). Doing historical and documentary research. In C. Seale (Ed.), *Researching society and culture* (pp. 263–282). London: SAGE Publications.
- Goffman, E. (2003). *Estigma*. Madrid: Amorrortu.
- Grande-Martín, R., & Del Rey-Poveda, A. (2012). Remesas, proyectos migratorios y relaciones familiares. El caso de los latinoamericanos y los caribeños en España. *Papeles de Población*, 18(74), 237–272.
- Harcourt, C., O'Connor, J., Egger, S., Fairley, C. K., Wand, H., Chen, M. Y., ... Donovan, B. (2010). The decriminalisation of prostitution is associated with better coverage of health promotion programs for sex workers. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 34(5), 482–486.
- Heim, D. (2011). Prostitución y derechos humanos. *Electrónicos de Filosofía Del Derecho*, 23, 234–251.
- Heim, D. (2012). Más allá del disenso: Los derechos humanos de las mujeres en contextos de prostitución. *Derechos y Libertades*, 26(2), 297–327.
- Hondagneu-Sotelo, P. (2001). *Doméstica. Immigrant Workers Cleaning and Caring in the Shadows of Affluence*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Juliano, D. (2004a). El peso de la discriminación: debates teóricos y fundamentaciones. In R. Osborne (Ed.), *Trabajador@s del sexo. Derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI* (pp. 43–56). Barcelona: Bellaterra.
- Juliano, D. (2004b). *La prostitución: el espejo oscuro*. Barcelona: Icaria.
- Juliano, D. (2005). El trabajo sexual en la mira. Polémicas y estereotipos. *Cuadernos PAGU*, 25, 79–106.
- Juliano, D. (2007). *Excluidas y marginales*. Madrid: Feminismos de Cátedra.
- Juliano, D. (2012). Género y trayectorias migratorias en época de crisis. *Papers*, 97(3), 523–540.
- Kulick, D. (2004). La penalización de los clientes y la 'política del ahijij' en Suecia. In *Trabajador@s del sexo. Derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI* (pp. 223–236). Barcelona: Bellaterra.
- Loff, B., Gaze, B., & Fairley, C. (2000). Prostitution, public health, and human-rights law. *The Lancet*, 356, 1764.

- Lozano, M. (2013). *Trajèctories laborals de treballadors immigrants a Espanya barreres i dreceres a la seva integració laboral*. Universitat Autònoma de Barcelona.
- Macaya, L. (2019). El feminisme contra l'heteronormativitat i la política punitiva. In S. Ezquerro, M. De Eguía, & E. Covelo (Eds.), *Del civisme al dret a la ciutat. Repolítització de la vida en comú a la ciutat del segle XXI* (pp. 199–208). Barcelona: Icària.
- Maqueda, M. L. (2016). Prostitución y trata sexual: otras perspectivas más allá del victimismo. *Revista Emerj*, 19(72), 66–81.
- Maqueda, María Luisa. (2009). *Prostitución, feminismos y derecho penal*. Madrid: Marcial Pons.
- Moré, Í. (2005). Las remesas de los emigrantes en España: una oportunidad para la acción exterior. In *Boletín Elcano*.
- Nicolás, G. (2006). Migraciones femeninas y trabajo sexual. Concepto de trabajo precario versus tráfico de mujeres. In R. Bergalli (Ed.), *Flujos migratorios y su (des)control. Puntos de vista pluridisciplinarios* (pp. 1–296). Barcelona: Athropos.
- Osborne, R. (2004). Introducción. In *Trabajador@s del sexo. Derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI* (pp. 11–40). Barcelona: Bellaterra.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research and evaluation methods: Integrating theory and practice*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Pons, I. (2004). Más allá de los moralismos: prostitución y ciencias sociales. In *Trabajador@s del sexo. Derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. (pp. 113–120). Barcelona: Bellaterra.
- Prevençiósona. (2019). *Resultats del Programa d'Intervenció en la Prevenció de la SIDA, infeccions de transmissió sexual (ITS) i suport social en TREBALLADORS/ES SEXUALS a Osona. 2018*. Vic.
- Prevençiósona. (2020). *Resultats del Programa d'Intervenció en la Prevenció de la SIDA, infeccions de transmissió sexual (ITS) i suport social en TREBALLADORS/ES SEXUALS a Osona. 2019*. Vic.
- Rodríguez, P. (2015). An Intersectional Analysis of Intimate Partner Violence and Workplace Violence among Women Working in Prostitution. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas (REIS)*, (151), 123–138.
- Roquero, E. (2008). Las remesas de los inmigrantes en España: factores y estrategia. *Política y Sociedad*, 45(2), 131–149.
- Scott, J. (1990). *A Matter of Record: Documentary Sources in Social Research*. Cambridge: Polity Press.
- Simmons, M. (2018). Theorizing Prostitution: The Question of Agency. In B. M. Dank & R. Refinetti (Eds.), *Sex Work and Sex Workers* (pp. 125–148). London: Routledge.
- Thyer, B. (Ed.). (2010). *The Handbook of Social Work Research Methods*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Tizio, H. (1997). La categoría inadaptación social. In A. Petrus (Ed.), *Pedagogía social* (pp. 122–154). Barcelona: Ariel.
- Trujillo, M. (2017). Maternidad y prostitución ¿contradictorias y excluyentes? *Revista Estudios Feministas*, 25(1), 163–181.